

Raport z realizacji projektu „Mińsk Mazowiecki – miasto inteligentnych dzielnic”

Utila sp. z o.o.

WARSZAWA | GRUDZIEŃ 2022

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	3
2. Projekt „Mińsk Mazowiecki – miasto inteligentnych dzielnic”	3
3. Harmonogram.....	5
4. Opis metod.....	6
5. Przeprowadzane działania.....	8
5.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców miasta	8
5.2. Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy Mińsk mazowiecki (sołectwa: Huta Mińska, Stojadła, Targówka, Karolina)	10
5.3. Diagnoza potrzeb potencjalnych mieszkańców miasta	12
5.4. Warsztat urbanistyczny	13
5.5. Diagnoza potrzeb mieszkańców poszczególnych dzielnic	16
5.6. Audyt urbanistyczny	24
5.6.1. Inwentaryzacja urbanistyczna.....	25
5.6.2. Geoankieta	33
5.6.3. Audyt dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.....	39
5.7. Strategie inteligentnej dzielnicy.....	47
5.8. Koncepcje funkcjonalno-przestrzenne przestrzeni wspólnych	56
5.9. Realizacja wzorcowej przestrzeni na osiedlu serbinów (dzielnica I)	69
5.10. Ewaluacja wzorcowej przestrzeni	70
5.11. Warsztaty edukacyjne w szkołach podstawowych i zerówkach.....	72
5.12. Hackathon	75
5.13. Warsztaty edukacyjne dla pracowników Urzędu Miasta.....	76
5.14. Konferencja podsumowująca projekt.....	79
6. Wypracowane dobre praktyki i doświadczenia	80
7. Spis tabel, wykresów, rysunków i zdjęć.....	81

1. WSTĘP

Na początku 2019 roku miasto Mińsk Mazowiecki przystąpiło do realizacji projektu "Mińsk Mazowiecki – miasto inteligentnych dzielnic", którego celem było wyznaczenie nowego standardu w przekształcaniu przestrzeni miejskich, charakterystycznych dla polskich średnich i małych miast, w ośrodki o stabilnych strukturach lokalnych gwarantujących wysoką jakość życia mieszkańców. Wypracowany standard miał zaspokajać ich potrzeby – nie tylko zapewnić użyteczność i funkcjonalność przestrzeni, ale również wspierać rozwój kultury w mieście, integracji i animacji społecznej, co z kolei miałyby się przyczynić do budowania tożsamości lokalnych niezbędnych przy tworzeniu i utrzymywaniu wysokiej jakości kapitału społecznego i zaangażowania społeczności w rozwój miasta. Odpowiednie planowanie przestrzenne stwarza warunki do zaspokajania poszczególnych potrzeb mieszkańców. Zapewnienie dostępności do usług i funkcjonalnych przestrzeni publicznych jest ważnym elementem kształtowania przyjaznego środowiska zamieszkania.

2. PROJEKT „MIŃSK MAZOWIECKI – MIASTO INTELIGENTNYCH DZIELNIC”

Projekt "Mińsk Mazowiecki – miasto inteligentnych dzielnic" zawierał kompleksowe działania służące wytyczeniu nowego standardu w przekształcaniu przestrzeni miejskich oraz stworzeniu koncepcji funkcjonalno-przestrzennych wytypowanych miejsc dla każdej dzielnicy Mińska.

Głównym problemem miasta jest intensywny wzrost liczby napływowych mieszkańców przy jednoczesnej niedostatecznej integracji społecznej. Do Mińska Mazowieckiego migrują głównie młodzi dorośli, którzy decydują się tu na zakup mieszkania ze względu na bliskość Warszawy, dobre połączenie komunikacyjne oraz relatywnie niskie ceny nieruchomości. Osoby te najczęściej spędzają w Mińsku niewiele czasu, sprowadzając miasto do funkcji "sypialni", co w perspektywie długofalowej może doprowadzić do społecznej degradacji miasta - mieszkańcy, których status materialny poprawi się, będą szukali atrakcyjniejszych miejsc do życia. W efekcie Mińsk może wpaść w pułapkę średniego rozwoju. Budowanie potencjału miejskiego jest zatem istotne dla wzmacniania miasta, zwłaszcza że stanowi ono centrum lokalne dla okolicznych miast i wsi. Działania, prowadzone w duchu "smart district", były ukierunkowane nie tylko na polepszenie dostępu do infrastruktury społecznej, ale także na rozwój przestrzenny i inne działania sprzyjające integracji mieszkańców, budowanie tożsamości lokalnej, wzmacnianie potencjału społecznego mieszkańców Mińska Mazowieckiego i ich roli w kształtowaniu kierunków rozwoju miasta.

Projekt miał doprowadzić do powstania kompleksowej dokumentacji zawierającej inteligentne rozwiązania dla zidentyfikowanych w diagnozie problemów i wyzwań dotyczących przestrzeni publicznych każdej z dzielnic Mińska Mazowieckiego. W ramach projektu powstała jedna pilotażowa, wzorcowa przestrzeń wspólna, której budowa miała być miernikiem efektywności zaproponowanych i przeprowadzonych działań oraz wskazówką, co do możliwości zastosowania opracowanych rozwiązań w innych dzielnicach. Wsparciem działań dotyczących przekształceń przestrzennych był szereg przedsięwzięć edukacyjnych i partycypacyjnych przygotowujących mieszkańców do czynnego udziału w projekcie oraz urzędników do efektywnego przeprowadzenia całości.

Dorobek wszystkich etapów projektu stanowią wytyczne do rozwoju Mińska Mazowieckiego w kierunku miasta inteligentnego, o przestrzeniach przyjaznych do życia, sprzyjającego rozwojowi inicjatyw obywatelskich. Projekt "Mińsk Mazowiecki – miasto inteligentnych dzielnic" wytyczać ma jednocześnie

nowy standard przekształcania przestrzeni miejskich dla polskich średnich i małych miast, kreując ośrodki o stabilnych strukturach lokalnych gwarantujących wysoką jakość życia mieszkańców.

Upowszechnianie rezultatów projektu, jako bazy dobrych praktyk w zakresie partycypacji społecznej, urbanizacji, analiz popytowych i diagnoz mieszkańców, wykorzystywanej on-line przez samorządy, urbanistów, badaczy i strategów, wzmocni trwałość projektu.

Na potrzeby projektu podzielono miasto Mińsk Mazowiecki na 9 dzielnic (Rysunek 1).

Rysunek 1. Podział miasta na dzielnice

Źródło: materiał przekazany przez UM Mińsk Mazowiecki.

3. HARMONOGRAM

	2019			2020				2021				2022			
	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
Konferencja inauguracyjna projektu	■														
Diagnoza potrzeb mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki			■												
Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy Mińsk Mazowiecki (sołectwa: Huta Mińska, Stojadła, Targówka, Karolina)			■												
Diagnoza potrzeb potencjalnych mieszkańców miasta			■												
Warsztat urbanistyczny			■												
Diagnoza potrzeb mieszkańców poszczególnych dzielnic				■	■	■	■								
Inwentaryzacja urbanistyczna					■	■	■	■							
Geoankieta					■										
Audyt dostępności dla osób z niepełnosprawnościami					■	■	■	■							
Strategia inteligentnej dzielnicy							■	■							
Koncepcje funkcjonalno-przestrzenne przestrzeni wspólnych						■	■	■							
Realizacja wzorcowej przestrzeni									■	■	■	■	■		
Ewaluacja wzorcowej przestrzeni													■		
Warsztaty edukacyjne w szkołach i przedszkolach													■		
Hackaton															■
Warsztaty edukacyjne dla pracowników Urzędu Miasta															■
Konferencja podsumowująca projekt															■

4. OPIS METOD

Podczas prowadzenia projektu jednym z najważniejszych komponentów było włączanie lokalnej społeczności w realizowane działania, tak aby jak najlepiej odpowiadały one potrzebom mieszkańców. Do prowadzenia konsultacji społecznych wykorzystano różnorodne metody. Niektóre z nich musiały zostać dostosowane do panujących warunków związanych z pandemią COVID-19.

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH (DESK RESEARCH)

Analiza danych zastanych, to metoda badań społecznych, która zakłada szczegółową analizę istniejących już i dostępnych danych. W jej wyniku następuje scalanie, przetwarzanie i analiza danych rozproszonych dotychczas wśród rozmaitych źródeł. Metoda ta zapewnia zdobycie informacji, które można otrzymać drogą analizy opracowań, ekspertyz, dokumentów strategicznych.

GEOANKIETA

Geoankieta to narzędzie internetowe, wykorzystujące mapę. Polega na nanoszeniu punktów, linii oraz poligonów (obszarów) w odpowiedzi na pytania oraz przypisywaniu obiektom informacji dotyczących tematu konsultacji społecznych. Pozwala poznać oraz zrozumieć preferencje mieszkańców i ich doświadczenia związane z konkretnymi miejscami.

PUNKT KONSULTACYJNY

Punkt konsultacyjny to miejsce, które jest tymczasowo dostępne dla uczestników procesu konsultacyjnego, w którym mogą zapoznać się z materiałami informacyjnymi, przedstawić swoje opinie i uwagi lub przedyskutować interesujące ich kwestie. Punkt lokalizowany jest najczęściej w miejscu widocznym i ogólnodostępnym. W związku z pandemią COVID-19 część spotkań konsultacyjnych odbyła się w formie zdalnej.

WIZJA LOKALNA

Wizja lokalna jest bezpośrednią obserwacją w badanej lokalizacji, dzięki czemu możliwe jest zebranie aktualnych danych o rzeczywistym stanie przestrzeni. Zakłada obecność badacza w terenie i obserwację obszaru pod kątem wybranych zagadnień – w przypadku tego projektu wizje lokalne były prowadzone na cele inwentaryzacji urbanistycznej oraz audytu dostępności. Podczas obserwacji tworzona była również dokumentacja fotograficzna.

WARSZTATY CHARRETTE

Warsztaty Charette to intensywne, kilkudniowe sesje z zaangażowanymi interesariuszami, które mają na celu wypracowanie i przedstawienie wspólnej koncepcji zagospodarowania obszaru. Warsztaty opierają się na moderowanej rozmowie, efektem której powstają konkretne zalecenia, propozycje oraz kierunki rozwoju dotyczące przedmiotu konsultacji.

ZOGNISKOWANY WYWIAD GRUPOWY (FGI)

Zogniskowany wywiad grupowy (ang. FGI - Focus Group Interview) to ustrukturalizowana i moderowana dyskusja kilku, maksymalnie kilkunastu osób, zogniskowana na wybranym zagadnieniu. Wykwalifikowany moderator prowadzi rozmowę według scenariusza, który określa konkretny cel rozmowy i wytyczne, tak aby w jak najefektywniejszy sposób zebrać opinie i pomysły uczestników na wybrany temat. Badanie FGI umożliwia zgromadzenie informacji o charakterze

jakościowym, których nie można byłoby pozyskać na skutek realizacji technik badawczych polegających na wywiadzie z pojedynczym respondentem.

WYWIAD BEZPOŚREDNI KWESTIONARIUSZOWY (PAPI)

Bezpośredni wywiad kwestionariuszowy (PAPI) jest metodą ilościową zbierania danych za pomocą bezpośredniego indywidualnego wywiadu z wykorzystaniem przygotowanego wcześniej kwestionariusza – ankieter odczytuje pytania i notuje uzyskiwane odpowiedzi.

TELEFONICZNE WYWIADY KWESTIONARIUSZOWE (CATI)

CATI to technika zbierania danych poprzez indywidualny wywiad kwestionariuszowy realizowany przez telefon. Pozwala zebrać odpowiedzi na dużą liczbę pytań o wysokim stopniu złożoności. Przeprowadzane są zazwyczaj wśród dużej liczby respondentów i pozwalają scharakteryzować badany temat. Wielkość próby zależna jest np. od badanego obszaru, zjawisk czy wielkości populacji.

INDYWIDUALNE WYWIADY POGŁĘBIONE (IDI)

Metoda jakościowa polegająca na realizacji indywidualnych wywiadów pogłębionych koncentruje się na przeprowadzeniu z daną osobą ustrukturyzowanej rozmowy, która ma na celu uzyskanie konkretnych informacji w sposób planowy i metodyczny według określonego schematu, zwanego scenariuszem wywiadu. Charakter rozmowy i duża swoboda w komunikacji ułatwiają pogłębienie poruszanych zagadnień i wyjaśnianie zdiagnozowanych zjawisk. Przeprowadzenie indywidualnych wywiadów pogłębionych z mieszkańcami umożliwia poznanie ich perspektywy oraz poszerza zakres zidentyfikowanych czynników, wpływających na jakość życia.

SPACER BADAWCZY

Spacer badawczy to interaktywna, terenowa metoda poznania opinii mieszkańców, użytkowników i osób zarządzających terenem na temat analizowanej przestrzeni. Celem spacerów jest identyfikacja problemów i potrzeb związanych bezpośrednio z obszarem, w którym uczestnicy się znajdują, a także określenie możliwych rozwiązań związanych ze zgłoszonymi problemami.

5. PRZEPROWADZANE DZIAŁANIA

5.1. DIAGNOZA POTRZEB MIESZKAŃCÓW MIASTA

METODYKA

Diagnoza potrzeb umożliwia spojrzenie na codzienne życie miasta oczami najważniejszych jego użytkowników, czyli mieszkańców. Celem badania było poznanie potrzeb, problemów oraz potencjałów mieszkańców Mińska Mazowieckiego w zakresie ich codziennego funkcjonowania w przestrzeni miasta. Kluczowymi elementami analiz było:

- poznanie odczuć badanych co do jakości życia,
- ocena dotychczasowej aktywności społecznej mieszkańców,
- określenie oczekiwanych zmian i kroków, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy jakości życia w Mińsku Mazowieckim.

Mieszkańcy miasta są zróżnicowani ze względu na wiek, pozycje społeczno-zawodową, posiadane doświadczenia i potrzeby życia codziennego. Rozpoznanie różnorodnych zjawisk, które wpływają na mieszkańców, wymagało zastosowania złożonych metod i narzędzi diagnostycznych – właśnie ze względu na to, że dotyczyły one wielu ludzi i nie miały charakteru statycznego oraz zmieniały się w czasie. W związku z tym, na potrzeby badania zastosowano zarówno ilościowe, jak i jakościowe metody badawcze.

Pierwszym etapem prac było przeprowadzenie badań ankietowych (ilościowych) wśród dorosłych mieszkańców Mińska Mazowieckiego. Dane były zbierane metodą PAPI, czyli poprzez bezpośrednie wywiady z wykorzystaniem kwestionariusza. Odpowiedzi były zapisywane/odnotowywane w kwestionariuszu ankiety, a uzyskane wyniki zostały zakodowane w elektronicznej bazie danych. Łącznie przeprowadzono 385 wywiadów na losowo dobranej próbie. Ankieterzy realizowali badanie w miejscach często odwiedzanych przez mieszkańców (m.in. w okolicach Urzędu Miasta, Dworca Kolejowego, Centrum Handlowego, parku). Do badania zapraszano co trzecią osobę napotkaną przez ankietera. Badacze byli obecni w przestrzeni miejskiej zarówno w godzinach porannych, jak i popołudniowych. Przy określaniu struktury próby dokonano warstwowania ze względu na przedział wieku i płeć - udział respondentów z poszczególnych warstw w próbie był proporcjonalny do udziału mieszkańców z poszczególnych warstw w badanej populacji. Badanie było realizowane w terminie 19 listopada – 29 listopada 2019 roku.

W celu pogłębienia informacji wynikających z przeprowadzonego badania ankietowego oraz skonfrontowania uzyskanych odpowiedzi przeprowadzone zostały badania jakościowe – 3 zogniskowane wywiady grupowe (FGI):

- 1 z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie miasta,
- 1 z młodzieżą,
- 1 z seniorami w wieku 50+ lat .

Spotkania te odbyły się w terminie 2 – 9 grudnia 2019 roku.

WNIOSKI Z BADANIA

Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano najważniejsze wnioski, które koncentrują się wokół trzech głównych założeń.

Celem badania było poznanie odczuć mieszkańców na temat jakości życia w mieście. Blisko 80% badanych dobrze oceniło Mińsk Mazowiecki jako miejsce do życia. Wśród najważniejszych atutów miasta mieszkańcy wymieniali dobre skomunikowanie wewnętrzne i zewnętrzne oraz możliwość rozwoju gospodarczego, wpływającą na lokalny rynek pracy. Często podkreślano również walory związane z estetyką przestrzeni publicznej i dostępnością do zieleni miejskiej. Pozytywnie oceniano zasoby mieszkaniowe dostępne w gminie pod kątem ich liczby i standardu. Wśród czynników potencjalnie przyciągających do miasta badani wskazywali korzystne warunki nabycia nieruchomości oraz potencjalne możliwości rozwoju zawodowego – ten czynnik bezpośrednio związany jest z lokalizacją w sąsiedztwie Warszawy dającej ogromne możliwości rozwoju na różnych płaszczyznach.

Drugim elementem badań była ocena dotychczasowego poziomu aktywności i zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalnej społeczności. Badani mieszkańcy Mińska pozostawali dość bierni w działaniach na rzecz lokalnej wspólnoty. Tylko około jedna trzecia badanych deklarowała uczestnictwo w roku poprzedzającym badanie w działania związane ze sprawami lokalnymi – a najczęstszą formą aktywności społecznej pozostawało włączanie się w dyskusje internetowe na tematy związane z miastem. Zdaniem badanych rozwiązaniem, które w tym zakresie należałoby podjąć w pierwszej kolejności, byłaby realizacja programów cyklicznych spotkań konsultacyjnych w ważnych sprawach dla miasta i gminy. Respondenci zwracali również uwagę na wyraźne zróżnicowanie postrzegania form spędzania wolnego czasu i rekreacji w mieście. W tym zakresie Mińsk Mazowiecki został pozytywnie oceniony przez badanych przedstawicieli organizacji pozarządowych i seniorów. Na istnienie niedoborów w zakresie możliwości spędzania czasu w Mińsku Mazowieckim zwrócili uwagę najmłodszy badani mieszkańcy - i tu odniesie do Warszawy stawiało Mińsk na przegranej pozycji. Młodzież uważała, że możliwości zagospodarowania wolnego czasu w porównaniu do tych istniejących w stolicy są bardzo ograniczone.

Ostatnim celem badań było określenie oczekiwanych zmian i kroków, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy jakości życia w Mińsku Mazowieckim. Z rozmów z mieszkańcami wynikało, że jest kilka zasadniczych rodzajów działań, na których należy się skupić w najbliższych latach. Jednym z najistotniejszych jest poprawa dostępu do usług publicznych (szeroko pojętych, m.in. ochrony zdrowia, placówek administracji) – wskazało to prawie dwie piąte badanych (38%). Władze miasta priorytetowo powinny skoncentrować się na działaniach na rzecz poprawy lokalnej sytuacji ekologicznej. Mieszkańcy zwracali uwagę, że konieczna jest walka z zanieczyszczeniami powietrza, które w negatywny sposób wpływają na jakość życia. Liczne wskazania czynników związanych z ekologią i środowiskiem zwracały uwagę na to, jak ważna jest dla mieszkańców jakość otoczenia wokół miejsca zamieszkania. Z bliskim sąsiedztwem wiązała się również kolejna kwestia, związana ze zwiększonym natężeniem ruchu samochodowego, będąca wyraźnym problemem dla badanych - rozmówcy w wywiadach wskazywali, że konieczne jest wyznaczenie nowych miejsc parkingowych - szczególnie w centrum miasta. Dalszym postulowanym działaniem była poprawa sytuacji na rynku pracy i wsparcie lokalnej gospodarki przez władze miasta. Kolejnym elementem, wymagającym poprawy i wskazywanym przez mieszkańców, jest poprawa bezpieczeństwa – przede wszystkim poprzez rozbudowę systemu monitoringu.

Wszystkie wskazane elementy składają się na jakość życia mieszkańców – a to, co należy powtórnie podkreślić, to że w opiniach mieszkańców jest ona wysoko oceniana. Wyraźnym wyzwaniem, przed którym stoją władze Miasta, a także sami mieszkańcy, jest wypracowanie sposobu umiejętnego włączenia lokalnej społeczności w aktywne rozwijanie miasta – zarówno w zakresie zmian społecznych i przestrzennych, ale także tych związanych ze wzmacnianiem więzi i tożsamości lokalnej.

5.2. DIAGNOZA POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY MIŃSK MAZOWIECKI (SOŁECTWA: HUTA MIŃSKA, STOJADŁA, TARGÓWKA, KAROLINA)

METODYKA

Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy Mińsk Mazowiecki została przeprowadzona dla 4 wybranych sołectw: Huta Mińska, Stojadła, Targówka, Karolina. Zakres tematyczny badania objął kilka najważniejszych kwestii, które pojawiały się w rozmowach z badanymi:

- ocena gminy i miasta Mińsk Mazowiecki jako miejsca życia,
- wskazanie najważniejszych, zdaniem mieszkańców gminy, problemów społeczno-gospodarczych i infrastrukturalnych,
- ocena jakości oferty spędzania wolnego czasu (z uwzględnieniem potrzeb młodzieży, seniorów, rodzin z dziećmi, osób w średnim wieku),
- wskazanie miejsc ważnych dla lokalnych społeczności – możliwości tworzenia nowych miejsc wspólnych służących lokalnej społeczności,
- ocena działań aktywizacyjnych i partycypacyjnych realizowanych w gminie wraz ze wskazaniem najważniejszych potrzeb w tym zakresie,
- ocena poziomu integracji społecznej oraz jakości tożsamości lokalnej.

W celu rozpoznania potrzeb mieszkańców zastosowano dwa narzędzia badawcze. W pierwszej części przeprowadzono 40 indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI). Celowo dobrano próbę respondentów, tak aby zadbać o jak największe ich zróżnicowanie (m.in. ze względu na wykształcenie, sytuację zawodową, stan cywilny, sytuację majątkową) oraz aby można było uzyskać od nich jak najwięcej informacji odpowiadającym celom badania. Pierwszą osobą, z którą przeprowadzano wywiad w danym sołectwie był sołtys/były sołtys lub radny/a wybrany z danego okręgu – jako lokalny lider znający społeczność i różne uwarunkowania życia w sołectwie. Kolejnych badanych dobierano metodą kuli śnieżnej, czyli metodą nielosowego doboru próby polegającą na rekrutowaniu uczestników przez innych respondentów. Struktura próby ukształtowała się następująco:

- 10 osób zamieszkujących sołectwo Huta Mińska,
- 10 osób zamieszkujących sołectwo Stojadła,
- 10 osób zamieszkujących sołectwo Targówka,
- 10 osób zamieszkujących sołectwo Karolina.

Badanie przeprowadzono między 19 listopada a 13 grudnia 2019 roku.

Kolejnym etapem było przeprowadzenie grupowych wywiadów zogniskowanych (FGI). W terminie 19 listopada – 13 grudnia 2019 r. przeprowadzono 4 wywiady grupowe z mieszkańcami, po 1 w każdym sołectwie. W każdym wzięło udział od 4 do 12 osób.

WNIOSKI Z BADANIA

Na podstawie przeprowadzonych wywiadów indywidualnych oraz grupowych zdiagnozowano najpoważniejsze, tj. najbardziej dotkliwe problemy dla mieszkańców wybranych sołectw:

- brak oświetlenia wzdłuż traktów komunikacyjnych - powodujący obniżenie bezpieczeństwa poruszania się po terenie mińskich wsi,
- brak kanalizacji – negatywnie wpływający na jakość życia oraz stanowiący czynnik negatywnie oddziałujący na środowisko,

- niedobory w zakresie komunikacji publicznej w gminie, co wiąże się z koniecznością opierania się na transporcie indywidualnym i stanowi kwestię wykluczającą dla osób, które nie posiadają prawa jazdy lub własnego samochodu (jest to czynnik wykluczenia transportowego),
- zbyt wysokie stawki opłaty abonamentu za parkowanie na terenie miasta dla mieszkańców gminy (szczególnie w sąsiedztwie dworca kolejowego),
- nierównomierny rozwój między miastem a gminą,
- nierównomierny rozwój między północną a południową częścią gminy.

Poznanie najistotniejszych problemów pozwoliło także na określenie kluczowych potrzeb dostrzeganych przez mieszkańców sołectw. Na tej podstawie można wskazać, że na wsi istniały niezaspokojone potrzeby infrastrukturalne tj. potrzeba doposażenia ciągów komunikacyjnych, potrzeba rozbudowy infrastruktury sanitarnej, potrzeba poprawy skomunikowania gminy zarówno wewnętrznego, jak i zewnętrznego, co przyczyniłoby się do zminimalizowania problemu niewystarczającej liczby miejsc parkingowych w mieście. Istnieje także potrzeba wyrównania dysproporcji rozwojowych między miastem, a otaczającą go gminą wiejską. Potrzeby te zorientowane są wokół najważniejszych oczekiwań mieszkańców względem rozwoju gminy – w zakresie istniejących problemów.

Należy wskazać, iż oczekiwania związane z rozwojem komunikacji publicznej wyrażali szczególnie silnie osoby starsze, korzystające z placówek opieki zdrowotnej zlokalizowanych w mieście.

Kolejny ważny element zidentyfikowany w rozmowach i wywiadach z badanymi to miejsca ważne dla gminnej społeczności. Ich wskazanie ma duże znaczenie dla projektowania przyszłych rozwiązań w zakresie tworzenia miejsc publicznych i przestrzeni wspólnych. Postrzeganie danego miejsca jako potencjalnie ważnego dla mieszkańców i zaadaptowanie go w przyszłości na potrzeby społeczności może pozytywnie wpłynąć na rozwój tożsamości lokalnej i integracji społecznej. Miejsca zidentyfikowane jako ważne dla mieszkańców gminy Mińsk Mazowiecki to:

- stawy Marianka,
- izba pamięci w sołectwie Huta Mińska.

Innym istotnym elementem wartym podkreślenia, który wyłonił się w toku prowadzonych badań, są potrzeby i oczekiwania mieszkańców w zakresie działań aktywizacyjnych i partycypacyjnych realizowanych w gminie Mińsk Mazowiecki. Wśród nich należy powtórnie wymienić:

- konieczność wypracowania komplementarnego systemu informacji (na tablicach ogłoszeń, w szkołach, sklepach, kościołach),
- konieczność cyklicznego aktualizowania informacji o sytuacji w gminie w formie spotkań z mieszkańcami,
- wprowadzenie do komunikacji z mieszkańcami nowoczesnych kanałów konsultacji społecznych wykorzystujących np. media społecznościowe,
- konieczność wspierania istniejących (choć stosunkowo nielicznych) organizacji pozarządowych.

Realizacja powyższych postulatów przyczyniłaby się do spełnienia oczekiwań mieszkańców w zakresie włączania ich w proces planowania i projektowania rozwoju gminy oraz unowocześnienia wykorzystywanych form dwustronnej komunikacji z mieszkańcami.

W kontekście relacji między miastem a gminą należy podkreślić zasadniczy wniosek pojawiający się we wszystkich rozmowach z badanymi (chętnie wymieniany przede wszystkim w czasie wywiadów grupowych), a mianowicie: brak dialogu i współpracy między miastem Mińsk Mazowiecki a gminą Mińsk Mazowiecki. Zdaniem badanych brak współpracy wpływa niekorzystnie zarówno na miejską, jak i na wiejską populację. Mieszkańcy gminy znający tylko niektóre aspekty życia w mieście sugerowali, że życie tam jest stosunkowo łatwiejsze ze względu na łatwość dostępu do usług społecznych i edukacyjnych. Ogromną zaletą miasta, zdaniem badanych, jest łatwość poruszania się po mieście, co jak już wspomniano, jest utrudnione w gminie szczególnie dla osób chcących korzystać z transportu zbiorowego. Nierówności wskazywane przez badanych wynikają z przywoływanych już kilkakrotnie dysproporcji rozwoju dwóch badanych jednostek i różniących je elementów wyposażenia infrastrukturalnego.

5.3. DIAGNOZA POTRZEB POTENCJALNYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA

METODYKA

Charakterystyka potrzeb potencjalnych mieszkańców Mińska Mazowieckiego może stanowić podstawę do budowania wiedzy o tym, jakie są potrzeby i oczekiwania nowych oraz przyszłych mieszkańców miasta. Ich relacje mogą służyć wyznaczeniu kierunków w zakresie polityki mieszkaniowej, tworzenia przestrzeni wspólnych i działań służących integracji mieszkańców autochtonicznych i napływowych. Do rozpoznania potrzeb potencjalnych mieszkańców zastosowano trzy narzędzia badawcze:

- analizę danych zastanych (desk research),
- badanie ilościowe (wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI) z potencjalnymi mieszkańcami miasta),
- badanie jakościowe: indywidualne wywiady pogłębione (IDI) z potencjalnymi mieszkańcami miasta Mińsk Mazowiecki.

Analiza danych zastanych posłużyła do stworzenia charakterystyki miasta Mińsk Mazowiecki. W kolejnym etapie przeprowadzono 384 telefoniczne wywiady kwestionariuszowe (CATI). Na potrzeby badania przyjęto, iż potencjalnym mieszkańcem miasta Mińsk Mazowiecki może być każda pełnoletnia osoba. Dobór próby był losowy – kontaktowano się z losowo wybranymi numerami telefonów, a próba ukształtowała się następująco:

- 128 osób zamieszkujących gminy powiatu mińskiego,
- 128 osób zamieszkujących inne powiaty województwa mazowieckiego,
- 128 osób zamieszkujących w innych województwach.

Badanie zostało zrealizowane w terminie 19 listopada – 3 grudnia 2019 roku.

Następnie, przeprowadzono 30 wywiadów indywidualnych, a przy dobieraniu respondentów zadbano o jak największe ich zróżnicowanie (m.in. ze względu na wykształcenie, sytuację zawodową, stan cywilny, sytuację materialną). W badaniu wzięło udział:

- 10 osób zamieszkujących gminy powiatu mińskiego (niemieszkające w Mińsku Mazowieckim),
- 10 osób zamieszkujących inne powiaty województwa mazowieckiego,
- 10 osób zamieszkujących w innych województwach.

Badanie odbyło się w terminie 25 listopada – 13 grudnia 2019 roku.

WNIOSKI Z BADANIA

Kluczowe atrybuty otoczenia miejsca zamieszkania dla potencjalnych mieszkańców to bezpieczeństwo i przyjazne sąsiedztwo. Ich bardzo wysoka ocena przez badanych świadczy o ich potencjalnej istotności w procesie wyboru miejsca zamieszkania. Jak pokazują dane statystyki masowej poziom bezpieczeństwa odnotowywany w powiecie mińskim, a więc także w mieście, pozostaje na relatywnie wysokim poziomie oraz ulega on sukcesywnej poprawie, co każe przypuszczać, że jedna z kluczowych postulowanych wartości przez potencjalnych mieszkańców miasta jest tu spełniana. Inne analizowane elementy, takie jak dostępność komunikacyjna, poziom wyposażenia w infrastrukturę rekreacyjną i techniczną, także były oceniane stosunkowo wysoko – były ważne dla badanych, ponieważ mogą decydować o jakości życia w danym miejscu, jednak mają one mniejsze znaczenie w procesie decydowania o zmianie miejsca zamieszkania.

Z punktu widzenia rozwoju mieszkalnictwa w Mińsku Mazowieckim na uwagę zasługują wskazania badanych dotyczące pożądanego wyposażenia budynku mieszkalnego i jego otoczenia. Badanych można podzielić tu na dwie grupy. Pierwszą stanowili młodzi ludzie, z dziećmi, dla których ważna jest przestrzeń, dlatego ich oczekiwaniem miejscem zamieszkania jest dom i działka. Dla tych osób bliskie sąsiedztwo nie było najważniejsze. Zwracano tutaj uwagę na możliwość samodzielnego kształtowania przestrzeni miejsca zamieszkania. Ważny dla badanych był dostęp do mediów i podstawowej infrastruktury (wodociągów, kanalizacji). Drugą grupę stanowiły osoby preferujące mieszkanie w budynkach wielorodzinnych. Tutaj wśród podstawowych atrybutów wskazywano windę, garaż, balkon i wózkownię. Za oczywiste uznawano fakt dobrego standardu wykończenia budynku i brak barier architektonicznych – jak okazało się w przeprowadzonych wywiadach był to czynnik szczególnie istotny dla seniorów i rodziców z dziećmi. Dla badanych nie miało znaczenia to czy w budynku znajduje się lokal socjalny. Jako mieszkania niskiej jakości, a więc nie były to miejsca pierwszego wyboru w zakresie lokalizacji zamieszkania, badani wskazywali budynki komunalne i budynki towarzystw budownictwa społecznego. W wywiadach wskazywano, że czynnikami stanowiącymi wady określonych lokalizacji byłoby bliskie sąsiedztwo ruchliwych dróg, zakładów przemysłowych oraz innych obiektów generujących hałas i zanieczyszczenia środowiska. Czynnikami pożądanymi w sąsiedztwie miejsca zamieszkania z punktu widzenia badanych były urządzenia infrastruktury społecznej - szczególnie dobry dostęp do placówek i usług edukacyjnych. W kontekście dostępności przestrzennej nadrzędnym aspektem była możliwość komfortowego poruszania się własnym samochodem. Korzystanie z transportu zbiorowego miało mniejsze znaczenie.

Jak pokazały rezultaty badania telefonicznego ze względu na to, że Mińsk Mazowiecki był stosunkowo mało rozpoznawany jako potencjalne miejsce zamieszkania, szczególnie przez badanych z województwa mazowieckiego i pozostałej części Polski, wskazane byłoby podjęcie bardziej aktywnych przedsięwzięć w zakresie kształtowania wizerunku miasta – jako miasta zielonego, przyjaznego mieszkańcom, a nie jedynie jako miasta-sypialni. Tym bardziej, że jako pozytywne cechy Mińska Mazowieckiego respondenci wskazywali, obok korzystnego położenia pod względem odległości od Warszawy, atrakcyjne otoczenie pod względem warunków przyrodniczych. Świadczy o tym udział powierzchni terenów zielonych w całkowitej powierzchni miasta, który jest wyższy niż analogiczne wartości odnotowywane w powiecie, województwie i kraju.

5.4. WARSZTAT URBANISTYCZNY

Warsztat urbanistyczny miał na celu wypracowanie i przedstawienie ogólnomiejskiej koncepcji rozwoju przestrzeni wspólnych. Warsztat odbył się 17 grudnia 2019 r. w godzinach 9:30 – 15.30 w Miejskim Domu

Kultury w Mińsku Mazowieckim. Wzięło w nim udział 15 osób - urbanista, socjolog, architekt krajobrazu, pracownicy Urzędu Miasta Mińsk Mazowiecki oraz Urzędu Gminy Mińsk Mazowiecki, a także przedstawiciele instytucji, urzędów i organizacji pozarządowych. Scenariusz warsztatów przedstawia poniższa tabela (Tabela 1).

Tabela 1. Agenda warsztatów urbanistycznych

Godzina	Zadanie
9:30 – 10.00	Wstęp: przedstawienie się, ustalenie zasad spotkania, przedstawienie formuły, poznanie uczestników
10.00 – 10.45	Inspiracje: prezentacja na temat przestrzeni wspólnych zawierająca zestawienie różnych cech przestrzeni, ich funkcji i społecznego znaczenia
10.45 – 11.45	Część I: Diagnoza wraz z szukaniem miejsc z potencjałem miastotwórczym, miastem zrównoważonym
11:45 – 12.15	Dłuższa przerwa lunchowa
12.15 – 13.00	Część II: Analiza zebranych miejsc, wyłonienie obszarów z uwzględnieniem możliwości projektowych: ranga, czas, itp.
13:00 – 14.00	Część III: Projektowanie wybranych miejsc
14.00 – 14.15	Przerwa
14.15 – 14.35	Dokończenie prac w podzespołach – przygotowanie mini prezentacji podsumowujących
14:35 –15.15	Prezentacja na forum wraz z pytaniami i komentarzami – możliwość uzupełnienia projektu
15.15 – 15.30	Podsumowanie spotkania

Źródło: Opracowanie własne.

Podczas warsztatów pracowano nad diagnozą urbanistyczną miasta, pochylając się m.in. nad:

- Atrakcyjnością przestrzeni publicznych,
- Usługami sportu i rekreacji,
- Zagroženiami przestrzennymi oraz miejscami negatywnie odbieranymi w mieście,
- Miejscami z dużym potencjałem,
- Zielenią miejską,
- Komunikacją w mieście – pieszą, zbiorową oraz indywidualną (rowerową i samochodową),
- Sprawami społecznymi.

Dodatkowo, podczas diagnozy stanu istniejącego osoby uczestniczące w warsztatach wytypowały tereny do przekształceń – miejsca z dużym potencjałem i przestrzenie, które mogłyby stać się miejscami sprzyjającymi budowaniu więzi społecznych mieszkańców miasta:

1. Skwer przy basenie.
2. Skwer przy ulicy Wesołej.
3. Tężnie w okolicy Muzeum Ziemi Mińskiej.
4. Plac Kilińskiego.
5. Ulica Piłsudskiego.
6. Skwer przy dworcu kolejowym.
7. Plac przy fontannie.
8. Ścieżka wzdłuż rzeki Srebrnej.

9. Ulica Leśna i ulica Kołowa (granice ogrodów działkowych).
10. Teren po poligonie – Serbinów.
11. „Osiedle Klonowa”.

Zdjęcie 1. Warsztaty urbanistyczne

Źródło: Utila.

5.5. DIAGNOZA POTRZEB MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH DZIELNIC

Diagnoza potrzeb mieszkańców miała na celu poznanie potrzeb i oczekiwań użytkowników oraz osób mieszkających w Mińsku Mazowieckim, w tym pozyskanie informacji na temat oceny stanu miasta. Zgodnie z założeniami projektu i podziałem miasta na dzielnice, przygotowano 9 diagnoz – oddzielną dla każdej dzielnicy. Dzięki temu określono aktualny stan dzielnic, sposób ich funkcjonowania oraz występujące bariery czy problemy. Badaniem objęto przede wszystkim mieszkańców oraz przedsiębiorców, a w przypadku niektórych dzielnic także przedstawicieli podmiotów działających na obszarach konkretnych dzielnic czy przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych lub spółdzielni administrujących budynkami na tym obszarze.

W badaniach przeanalizowane zostały następujące zagadnienia badawcze:

- Charakterystyka społeczności lokalnej i jej aktywność społeczna,
- Ocena przestrzeni publicznych,
- Ocena dostępności do usług,
- Poczucie bezpieczeństwa na terenie dzielnicy,
- Dostępność przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- Oczekiwania i potrzeby mieszkańców względem zmian w dzielnicy.

METODYKA

W badaniu wykorzystano techniki i narzędzia służące zarówno badaniu ilościowemu, jak i jakościowemu. Pierwszym elementem prowadzonych diagnoz było przeprowadzenie analizy danych źródłowych (desk research). Pozwoliło to na pozyskanie informacji nt. ogólnej charakterystyki dzielnic, ich struktury społeczno-gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej oraz jakości życia mieszkańców. W ramach tej części przeanalizowano następujące materiały:

- Dokumenty strategiczne, programowe miasta Mińsk Mazowiecki, w tym m.in.:
 - Gminny Program Rewitalizacji dla Mińska Mazowieckiego do roku 2025,
 - Strategię Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025,
- Ogólnodostępne dane dotyczące miasta pochodzące z Banku Danych Lokalnych,
- Dane przekazane przez UM Mińsk Mazowiecki m.in. dotyczące zasobów lokalowych miasta, dane z ewidencji gruntów i budynków.

Kolejnym etapem prac było przeprowadzenie badań ankietowych za pomocą telefonicznych wywiadów kwestionariuszowych (CATI) wśród mieszkańców w podziale na dzielnice. Do badania zaproszono losowo wybranych mieszkańców spośród posiadanej bazy telefonicznej, jednak dokonano warstwowania ze względu na przedział wieku i płeć. Udział respondentów z poszczególnych warstw w próbie był proporcjonalny do udziału mieszkańców z poszczególnych warstw w badanej populacji¹.

Badania zostały przeprowadzone w następujących terminach:

- Dzielnica I - 20.04.2020 – 10.05.2020
- Dzielnica II - 20.05.2020 – 10.06.2020
- Dzielnica III - 4.05.2020 – 20.05.2020

¹ Z uwagi na brak możliwości pozyskania szczegółowych danych dla dzielnicy przy doborze próby posłużono się danymi dla całego miasta Mińsk Mazowiecki.

- Dzielnica IV - 20.05.2020 – 10.06.2020
- Dzielnica V - 20.04.2020 – 10.05.2020
- Dzielnica VI - 20.04.2020 – 10.05.2020
- Dzielnica VII - 20.04.2020 – 10.05.2020
- Dzielnica VIII - 20.04.2020 – 10.05.2020
- Dzielnica IX - 20.05.2020 – 10.06.2020

W celu pogłębienia informacji wynikających z przeprowadzonego badania ankietowego oraz skonfrontowania uzyskanych odpowiedzi także z danymi pozyskanymi w ramach analizy desk research przeprowadzone zostały wywiady indywidualne. Dobór rozmówców był celowy, tak aby byli oni jak najbardziej zróżnicowani, m.in. ze względu na wiek, posiadanie bądź nieposiadanie dzieci, stan zdrowia (osoba z niepełnosprawnościami, osoba bez niepełnosprawności). Taki dobór respondentów miał umożliwić lepsze przeprowadzenie wnioskowania dla populacji na podstawie wyników badania. Przy doborze do badania przedstawiciele instytucji publicznych Wykonawca zadbał o to, aby w badaniu wzięły udział osoby posiadające największą wiedzę w zakresie omawianych zagadnień. Z uwagi na istniejący stan pandemiczny i brak zgody badanych na spotkanie osobiste część wywiadów została przeprowadzona drogą telefoniczną. Poniżej przedstawiono zestawienie terminów przeprowadzania wywiadów, ich liczbę oraz próbę badawczą w zależności od dzielnicy (Tabela 2).

Tabela 2. Liczba, okres przeprowadzania oraz próba badawcza badania IDI

Dzielnica	Liczba	Okres przeprowadzania	Próba badawcza
Dzielnica I	20	30.03 -12.06.20202	12 mieszkańców; 3 przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie dzielnicy I 3 przedstawiciele spółdzielni/ wspólnot mieszkaniowych 2 przedstawiciele instytucji/ podmiotów działających na terenie dzielnicy I
Dzielnica II	20	10.06-30.06	13 mieszkańców; 5 przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie dzielnicy II 2 przedstawiciele instytucji/ podmiotów działających na terenie dzielnicy II
Dzielnica III	20	01.06 -14.07.2020	15 mieszkańców 5 przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie dzielnicy III
Dzielnica IV	20	30.04 -12.06.2020	15 mieszkańców; 5 przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie dzielnicy IV
Dzielnica V	20	30.05 -30.06.2020	15 mieszkańców; 3 przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie dzielnicy V 2 przedstawiciele instytucji/ podmiotów działających na terenie dzielnicy V
Dzielnica VI	22	30.03 -12.06.2020	20 mieszkańców;

Dzielnica	Liczba	Okres przeprowadzania	Próba badawcza
			2 przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie dzielnicy VI
Dzielnica VII	20	22.09-17.10.2020	19 mieszkańców; 1 przedsiębiorca prowadzących działalność na terenie dzielnicy VII
Dzielnica VIII	20	01.07 -14.07.2020	16 mieszkańców; 3 przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie dzielnicy VIII 1 przedstawiciel instytucji/ podmiotów działających na terenie dzielnicy VIII
Dzielnica IX	20	10.06-30.06.2020	17 mieszkańców; 3 przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie dzielnicy IX

Źródło: Opracowanie własne.

Ostatnim elementem prac nad diagnozami potrzeb mieszkańców były spacerzy badawcze, które umożliwiały poznanie opinii i uwag uczestników na temat konkretnych przestrzeni i miejsc na trasie spaceru. Łącznie odbyło się 10 spacerów od maja do października 2020 roku (Tabela 3).

Tabela 3. Liczba i terminy spacerów badawczych

Dzielnica	Liczba spacerów badawczych	Terminy spacerów badawczych
Dzielnica I	2	13.05.2020 oraz 27.06.2020
Dzielnica II	1	18.07.2020
Dzielnica III	1	18.07.2020
Dzielnica IV	1	22.08.2020
Dzielnica V	1	22.08.2020
Dzielnica VI	1	03.10.2020
Dzielnica VII	1	03.10.2020
Dzielnica VIII	1	17.10.2020
Dzielnica IX	1	17.10.2020

Źródło: Opracowanie własne.

DZIELNICA I - WNIOSKI

1. Analiza społeczno-gospodarcza dzielnicy I pokazała, iż jednym z głównych problemów jest niska aktywność społeczna i kulturalna jej mieszkańców. Niedostateczna dostępność wydarzeń kulturalnych w dzielnicy, postępujący zanik więzi społecznych oraz brak poczucia odpowiedzialności za wspólną przestrzeń to tylko kilka z istotnych aspektów wpływających na kształtowanie się poczucia identyfikacji z dzielnicą i miastem. Zauważalna jest **potrzeba stworzenia w dzielnicy I przestrzeni umożliwiającej integrację społeczności lokalnej, miejsca spotkań dla różnych grup wiekowych**. Pobudzenie mieszkańców do wspólnych działań i do większej aktywności na rzecz lokalnej społeczności może być możliwe dzięki **wykreowaniu lidera**, który prowadziłby działania animacyjne pokazujące znaczenie

uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym. Wyżej wymienioną rolę można połączyć ze stworzeniem miejsca do prowadzenia działań opartych na animacji społeczno-kulturalnej np. w formie niewielkiego amfiteatru czy estrady, które mogłyby pełnić także funkcje uzupełniające np. kina plenerowego czy sceny służącej występom lokalnych artystów. Przy planowaniu zagospodarowania przestrzennego obszaru należy także zastanowić się nad **możliwością zaspokojenia potrzeb mieszkańców, w zakresie miejsc sportu.**

2. W celu poprawy komfortu użytkowania przestrzeni w dzielnicy I postuluje się **wprowadzenie udogodnień dla jej użytkowników – doposażenie jej w małą architekturę** – szczególnie ławki i kosze na śmieci oraz **poprawę jakości ciągów pieszych**. Istotne jest uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnością czy osób starszych by mieli możliwość bezpiecznego korzystania z niej. W celu zachowania dobrej kondycji i zdrowia przez wszystkie grupy wiekowe mieszkańców dzielnicy proponuje się stworzenie międzypokoleniowej siłowni plenerowej, która stwarzałaby miejsce do integracji różnych grup wiekowych mieszkańców. Część sprzętów na takiej przestrzeni dostosowana byłaby dla dzieci (urządzenia dostosowane do ich wzrostu), młodzieży oraz dorosłych (urządzenia z serii street workout np. drążki), osób dorosłych i starszych chcących zadbać o swoją kondycję fizyczną (np. biegacze, orbiterki, wahadła, stepery, narciarze czy motylki) oraz urządzenia dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Niezwykle istotna jest bliskość takiej siłowni, zwłaszcza dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, dzięki czemu chętniej podejmą oni aktywność fizyczną.
3. W zakresie infrastruktury drogowej i komunikacyjnej istotnymi aspektami, na które zwracają uwagę badani jest ograniczona dostępność do miejsc parkingowych, a także niedostatecznie dobra organizacja ruchu – powodująca zatory oraz problem „dzikiego parkowania”. Warto podkreślić, że zrównoważony transport wymaga szczególnego podejścia do problemu związanego z parkowaniem, który ma kluczowe znaczenie zwłaszcza w początkowym etapie przekształceń przestrzenno-funkcjonalnych w dzielnicy. Proponuje się go podjąć w dwóch równoległych podejściach – rozproszonego modelu parkowania wewnątrzsiedlowego oraz alternatywnych lokalizacji strategicznych parkingów, również poza obszarem dzielnicy. Jednocześnie ocena komunikacji publicznej w dzielnicy jest pozytywna. Należy więc zintensyfikować działania **popularyzujące korzystanie z miejskich autobusów, poruszanie się także pieszo i rowerem po obszarze.**

DZIELNICA II – WNIOSKI

1. **Dzielnica II stanowi centrum kulturalne miasta** – zlokalizowane są tu placówki kulturalne kierujące swoją ofertą do wszystkich mieszkańców Mińska Mazowieckiego. Badania pokazały, że wydarzenia o charakterze kulturalno-rozrywkowym są cenione przez osoby, do których skierowana jest ta oferta. Partycypacja w wydarzeniach kulturalnych jest powszechną praktyką wśród mieszkańców dzielnicy II.
2. Istotnym potencjałem dzielnicy jest kapitał społeczny – **w dzielnicy II swoją siedzibę ma co trzecia organizacja pozarządowa** działająca w Mińsku Mazowieckim. Badani oceniają pozytywnie działalność NGO'ów na tym terenie.
3. Jakość życia mieszkańców rozpatrywana pod względem warunków mieszkaniowych jest w dzielnicy II oceniana pozytywnie.
4. Ogólne poczucie bezpieczeństwa w dzielnicy oceniane jest przez mieszkańców bardzo dobrze.
5. Dla mieszkańców dzielnicy **zauważalne są pozytywne zmiany zachodzące w przestrzeniach publicznych** dzielnicy. Miejsca te zyskują na popularności.

6. Atrakcyjność i ilość istniejącej roślinności oraz dostępność miejsc rekreacji i wypoczynku budzą zadowolenie mieszkańców dzielnicy II. Zauważalny jest jednak w przestrzeni publicznej **niedostatek miejsc spotkań dla młodzieży**.
7. Wyniki badań pokazują, że obszarem, w którym mieszkańcy i przedsiębiorcy oczekują podjęcia działań w celu jego ożywienia jest ul. Piłsudskiego.
8. Na terenie dzielnicy II występuje **koncentracja placówek edukacyjnych i opiekuńczo – wychowawczych**. Ocena jakości usług opieki nad małymi dziećmi oraz usług edukacyjnych pozostaje wysoka.
9. Dzielnica stanowi centrum miasta, w wyniku czego istniejąca tu oferta handlowo - usługowa jest dobrze rozwinięta. Dostęp do lokali handlowych jest wysoko oceniany. Mieszkańcom brakuje natomiast większej liczby sklepów z odzieżą oraz powiększenia oferty lokali gastronomicznych. Wśród usług, które nie są wystarczająco rozwinięte wskazywano na usługi rzemieślnicze takie jak krawiec, szewc czy fotograf.
10. Zwrócono uwagę na ul. Piłsudskiego - negatywny wpływ na jej rozwój mają sklepy alkoholowe oraz automaty hazardowe. Pożądane przez mieszkańców i przedsiębiorców w tej części dzielnicy są usługi które nadałyby ulicy charakter deptaku - w dużej mierze to usługi gastronomiczne.
11. Wyróżnikiem dzielnicy II jest zlokalizowany na jej terenie Dworzec Kolejowy PKP, z którego korzystają mieszkańcy całego Miasta i okolicznych gmin.
12. Dużym atutem dla dzielnicy II jest wykorzystywanie transportu publicznego jako głównego środka transportu. Warunki w dzielnicy sprzyjające korzystaniu z komunikacji miejskiej – duża liczba przystanków autobusowych, dostępnych linii autobusowych i możliwości przesiadek niż w pozostałych częściach miasta, a także konieczność uiszczania opłaty abonamentowej za miejsca parkingowe w tej części miasta przez właścicieli samochodów, przekładają się na podejmowany przez mieszkańców wybór środka transportu.
13. Należy zaznaczyć pozytywną ocenę dostępności, dostosowania do osób niepełnosprawnych oraz możliwości korzystania z bezpłatnych przejazdów komunikacji publicznej.
14. Wprowadzone rozwiązania związane ze strefą Płatnego Parkowania dla wielu przedsiębiorców stanowi utrudnienie w prowadzeniu biznesu. Postulują oni o wprowadzenie karty abonamentowej dla przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie dzielnicy.

DZIELNICA III – WNIOSKI

1. Analiza społeczno-gospodarcza dzielnicy III pokazała, iż jednym z głównych problemów jest niska aktywność społeczna i kulturalna jej mieszkańców. Postępujący zaniki więzi społecznych oraz brak poczucia odpowiedzialności za wspólną przestrzeń to tylko kilka z istotnych aspektów wpływających na kształtowanie się poczucia identyfikacji z dzielnicą i miastem. Zauważana jest **potrzeba pojawienia się w dzielnicy III inicjatora spotkań dla różnych grup wiekowych**. Pobudzenie mieszkańców do wspólnych działań i do większej aktywności na rzecz lokalnej społeczności może być możliwe dzięki **wykreowaniu lidera**, który prowadziłby działania animacyjne pokazujące znaczenie uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym.
2. W celu poprawy komfortu użytkowania przestrzeni w dzielnicy III postuluje się **wprowadzenie udogodnień dla jej użytkowników – doposażenie jej w małą architekturę** – szczególnie kosze na śmieci oraz **poprawę jakości ciągów pieszych i rowerowych**. Istotne jest uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnością czy osób starszych by mieli możliwość bezpiecznego korzystania z niej.
3. W zakresie infrastruktury drogowej i komunikacyjnej istotnymi aspektami, na który zwracają uwagę badani jest ograniczona dostępność do miejsc parkingowych. Jednocześnie ocena komunikacji publicznej w dzielnicy jest pozytywna. Należy więc zintensyfikować działania

popularyzujące korzystanie z miejskich autobusów, poruszanie się także pieszo i rowerem po obszarze.

DZIELNICA IV – WNIOSKI

1. Wśród seniorów zauważa się problem rozluźnienia relacji społecznych, jakie łączy ich z sąsiadami i **narastanie problemu osamotnienia osób starszych**.
2. Warunki do podejmowania aktywności obywatelskiej zdaniem ankietowanych są bardzo dobre. **Mieszkańcy zraszają się w organizacje pozarządowe**. W dzielnicy działają: Uczniowski Klub Sportowy Probasket Mińsk Mazowiecki Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Mińsku Mazowieckim, Stowarzyszenie na Piątkę.
3. Wielu mieszkańców uczestniczy w wydarzeniach sporadycznie lub wcale nie korzysta z oferty miasta. Ci, którzy bywają na takich wydarzeniach, wymieniają przede wszystkim wydarzenia organizowane w parku przed pałacem. Są to wydarzenia o charakterze ogólnomiejskim, skierowane do szerokiego grona odbiorców. **W dzielnicy brakuje miejsca i wydarzeń kulturalnych, które skierowane byłyby do lokalnej społeczności**.
4. Teren w okolicy ulicy Kołowej wskazano jako obszar rewitalizacji. W tej części dzielnicy zidentyfikowane zostały problemy sfery społeczne.
5. **Nadmierny ruch samochodowy i zachowania kierowców na drogach jest przyczyną poczucia zagrożenia w dzielnicy**. Problem dotyczy ulicy Warszawskiej i ul. Bocznej.
6. W części budynków komunalnych potrzebne są remonty. Najpilniej potrzebne jest podjęcie działań w budynku przy Olsztyńskiej 4, gdzie nie ma żadnych mediów ani podstawowych udogodnień sanitarnych (WC, łazienka).
7. Estetyka podwórek i przestrzeni międzyblokowych, a także istniejącej zieleni oceniana jest pozytywnie. Mieszkańcom natomiast **brakuje w przestrzeniach publicznych obiektów małej architektury - ławek oraz koszy na śmieci**.
8. **Nie ma w dzielnicy miejsca które służyłoby spotkaniom lokalnej społeczności**. Proponuje się stworzenie jej w okolicach ul. Kołowej
9. Pomysł rozbudowy sieci ścieżek rowerowych i systemu ich monitoringu spotyka się ze zdecydowanym poparciem mieszkańców i uznawany jest przez nich za priorytet. Postulowane jest również **podjęcie innowacyjnych działań z zakresu ochrony środowiska**: podjęcie działań z zakresu małej retencji, wdrożenie systemu monitoringu jakości powietrza, przeprowadzenie kampanii edukacyjnej lub warsztatów z zakresu ochrony powietrza i środowiska.

DZIELNICA V – WNIOSKI

1. Dzielnica V jest typową dzielnicą mieszkaniową, **z niską zabudową jednorodzinną, w której prawie 60% budynków to budynki mieszkalne**. Jest cicha i spokojna. Centrum dzielnicy stanowi ośrodek sportu MOSiR oraz kościół.
2. Analiza społeczno-gospodarcza dzielnicy pokazała, że dużym problemem wydaje się brak zainteresowania mieszkańców wydarzeniami kulturalnymi – mimo, że w wywiadach pogłębionych rozmówcy są zgodni, że takie wydarzenia się odbywają dość często, aż 85% nie uczestniczy lub rzadko uczestniczy w takich wydarzeniach. To wskazuje na **potrzebę zachęcenia mieszkańców do większego uczestnictwa w życiu kulturalnym miasta**. Warto w tym kontekście zwrócić uwagę na ofertę aktywizacyjną skierowaną do osób starszych. W ośrodku Caritas na terenie dzielnicy prowadzone są **zajęcia „Dobra pora na Seniora”** –nagłośnienie tej inicjatywy **wpłynęłoby pozytywnie na lokalną społeczność seniorów**.

3. Mocną stroną dzielnicy są więzy sąsiedzkie – prawie 70% ankietowanych uważa, że zawsze może liczyć na pomoc sąsiedzką. Widać, że mieszkańcy dzielnicy V znają się dobrze i można to wykorzystać w działaniach przestrzennych. Z drugiej strony, pojawił się problem **małej integracji mieszkańców mieszkających w dzielnicy od dawna, z tymi którzy mieszkają krócej – warto skupić się na integracji mieszkańców z tych dwóch różnych grup.**
4. Jeżeli chodzi o zagospodarowanie przestrzenne dzielnicy, należy wziąć pod uwagę **doposażenie istniejących placów zabaw w brakujące elementy** – np. karuzelę a także o **zapewnieniu cienia** – można przesadzić w okolice placu drzewa, które taki cień będą zapewniać. Ponadto reprezentant **młodzieży** postuluje o **stworzenie miejsca spotkań dla jego grupy wiekowej**, którego obecnie brakuje w okolicy. Innym pomysłem wynikającym z raportu jest **utworzenie skweru w pobliżu ośrodka MOSiR**. Takie miejsce mogłoby być integrujące dla mieszkańców, a skoro już obecnie jest to punkt spotkań lokalnej społeczności, doposażenie go w elementy takie jak np. stoliki, mobilne krzesła czy np. szachy, zachęcałoby to jeszcze większej integracji. Konieczne wydaje się być także **dostawienie ławek oraz koszy na śmieci** w całej dzielnicy. Parokrotnie pojawiał się również problem **braku toalet publicznych**.
5. Jeżeli chodzi o kwestie bezpieczeństwa, mieszkańcy proponują aby wprowadzić **wieczorne patrole policji**, w związku z częstym zbieraniem się grup młodzieży, które wywołują zaniepokojenie mieszkańców.
6. W celu poprawy infrastruktury drogowej, mieszkańcy wskazują głównie na problem zbyt szybko jeżdżących samochodów. Proponowane są takie rozwiązania jak ustawienie **blokad prędkości „śpiących policjantów”** czy **wprowadzenie ograniczenia prędkości**. Należy też **dobudować chodniki** w miejscach gdzie obecnie ich brakuje. Częstym problemem wymienianym przez mieszkańców był również brak infrastruktury rowerowej – rezydenci proponują **budowę infrastruktury rowerowej która połączyłaby dzielnicę z ważnymi punktami w mieście**. Stosunkowo duży odsetek mieszkańców dzielnicy V przemieszcza się po mieście samochodem, wskazuje się **niedobór miejsc parkingowych**. Jednocześnie, **mieszkańcy chcieliby by w ich dzielnicy było więcej przystanków komunikacji miejskiej**. Być może **kampania zachęcająca mieszkańców do korzystania z innych środków transportu niż samochód** przyczyniłaby się rozpowszechnienia komunikacji miejskiej wśród mieszkańców.

DZIELNICA VI – WNIOSKI

1. Jednym z głównych problemów jest niski odsetek mieszkańców dzielnicy korzystających z komunikacji miejskiej. Pomimo ogólnego pozytywnego odbioru transportu zbiorowego na terenie miasta, zauważalny jest bardzo mały procent osób korzystających z autobusów miejskich. Szczególnym trendem jest niekorzystanie z nich osób w przedziale wiekowym 18-44 lat. W dzielnicy VI promować inne środki lokomocji niż transport samochodowy. W tym celu rekomenduje się tworzenie **kampanii promującej autobusy miejskie, poruszanie się pieszo oraz rowerem**, co w dalszym efekcie mogłoby skutkować zanikaniem problemu związanego z niewystarczającą ilością miejsc parkingowych.
2. W tym zakresie dodatkowo ważne jest **rozwijanie sieci infrastruktury rowerowej – ścieżek rowerowych i parkingów dla rowerów**. Wpływa ona nie tylko na zmniejszenie uciążliwości ruchu na drodze, ale także na poprawę jakości powietrza, bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców, a co za tym idzie jakości ich życia. Mińsk Mazowiecki jako miasto inteligentnych rozwiązań powinno sprzyjać rozwojowi innowacyjnej infrastruktury.
3. Dużym atutem analizowanej dzielnicy jest występowanie placówek edukacyjnych jakimi są trzy szkoły - podstawowe oraz zasadnicza, znajdujące się na terenie dzielnicy. Przy jednoczesnym braku występowania obiektów kultury proponuje się rozwiązanie problemu poprzez

wykorzystanie zasobów budynkowych szkół w weekendy w celach rozwoju kultury, organizacji wydarzeń i integracji miejscowej ludności.

4. W celu poprawy komfortu użytkowania przestrzeni w dzielnicy VI postuluje się **wprowadzenie udogodnień dla jej użytkowników – doposażenie jej w małą architekturę** – szczególnie ławki, kosze na śmieci, **plac zabaw** oraz **poprawę jakości ciągów pieszych**. Istotne jest uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnością czy osób starszych by mieli możliwość bezpiecznego korzystania z niej.
5. Należy przede wszystkim pamiętać o uwzględnieniu największej potrzeby mieszkańców – **zwiększenia ilości występującej zieleni**. Tereny zielone towarzyszyć mogą zarówno obiektom małej architektury jak i budynkom, ciągom dla pieszych i przestrzeniom międzyblokowym.

DZIELNICA VII – WNIOSKI

1. Analiza społeczno-gospodarcza dzielnicy VII pokazała, iż istnieje **potrzeba zaistnienia w dzielnicy VII wydarzeń, które pozwoliłyby mieszkańcom na częstsze uczestniczenie w koncertach i warsztatach organizowanych przez miasto.**
2. W celu poprawy jakości życia mieszkańców dzielnicy VII postuluje się **wprowadzenie udogodnień dla jej użytkowników – doposażenie jej w małą architekturę** – szczególnie w latarnie, zwiększające bezpieczeństwo pieszych. W zakresie infrastruktury drogowej i komunikacyjnej istotna jest także **poprawa jakości ciągów pieszych i budowa ścieżek rowerowych**. Istotne jest uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnością czy osób starszych by mieli możliwość bezpiecznego korzystania z przestrzeni dzielnicy. W pierwszej kolejności warto zwrócić uwagę na ul. Chróścielewskiego, wzdłuż której modernizacji wymaga istniejący chodnik. Należy zastanowić się również nad ograniczeniem prędkości przejeżdżających tam samochodów by poprawić poczucie bezpieczeństwa korzystających z przestrzeni dzielnicy pieszych.
3. Jedną z najistotniejszych kwestii wskazywanych przez ankietowanych mieszkańców jest **zwiększenie ilości zieleni**. Obszar dzielnicy VII posiada duży areał zieleni niezagospodarowanej, dzięki ma bardzo duży potencjał do urządzenia przestrzeni wspólnej, której brakuje na tym obszarze. Warto zwrócić również uwagę na potencjał rzeki Srebrna w południowej części dzielnicy. W jej okolicy istnieje możliwość stworzenia przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej dedykowanej mieszkańcom dzielnicy.

DZIELNICA VIII – WNIOSKI

1. Całą dzielnicę tworzą obszary o zróżnicowanej charakterystyce. Występuje tu największe powierzchniowo centrum handlowe 'Vendo Park' w Mińsku Mazowieckim oraz inne budynki o funkcji usługowo-handlowej (zlokalizowane głównie wzdłuż ulicy Sosnkowskiego), kompleks usług publicznych – szkoła podstawowa, średnia, powiatowy środowiskowego domu samopomocy, zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna pomiędzy ulicami: Wesołą, Sosnową, Sosnkowskiego i Widok. Południową granicę dzielnicy VIII stanowi rzeka Srebrna, wokół której znajduje się duży obszar terenów zieleni i przestrzeni niezagospodarowanej
2. Potencjału dzielnicy VIII można doszukiwać się w postaci **Muzeum VII Pułku Ułanów Lubelskich – Oddział Muzeum Ziemi Mińskiej**. Muzeum mogłoby wpłynąć znacząco na poprawę życia mieszkańców, poprzez lokalizowanie na jego obszarze miejsc spotkań towarzyskich oraz organizację ogólnodostępnych warsztatów.

3. **Ulica Wiejska** charakteryzuje się słabym oświetleniem oraz brakiem przystanków komunikacji publicznej, a co za tym idzie brakiem kursujących autobusów – powoduje to wśród mieszkańców poczucie „odosobnienia” w dzielnicy VIII.
4. **Dodatkowo słabe oświetlenie charakteryzuje ul. Chochołowską - jest to jeden z powodów wpływających na niższe poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Należałoby poprawić oświetlenie** w całej dzielnicy poprzez lampy uliczne oraz zamontować kamery monitoringu miejskiego.
5. Dodatkowym aspektem, który stanowi problem w skali całego miasta Mińsk Mazowiecki jest **brak rozwiniętej infrastruktury sieci ścieżek rowerowych**, które **mogą zwiększać bezpieczeństwo na drodze** zarówno dla rowerzystów, jak i kierowców pojazdów samochodowych oraz pieszych.
6. Mieszkańcy zwracają również uwagę na **poprawę przejazdu kolejowego lub stworzenie nowego**. Dzielnica VIII będzie stale się rozwijać, przez co należy mieć na uwadze zwiększenie natężenia ruchu w kierunku centrum miasta.
7. W dzielnicy VIII mieszkańcy doceniają walory naturalne okolicznych obszarów – w szczególności przylegających do dzielnicy obszarów leśnych. Według ankietowanych na terenie dzielnicy powinien znaleźć się nowy plac zabaw oraz skatepark – po to, by dać młodzieży możliwość spędzania czasu poza domem. Dalsze realizacje przedsięwzięć, np. **wzdłuż rzeki Srebrnej**, mogłyby podnieść wartość krajobrazową terenu.

DZIELNICA IX – WNIOSKI

1. Dzielnica IX obejmuje teren położony w południowej części miasta Mińsk Mazowiecki – jej granicę od południa i wschodu stanowią granice miasta, od zachodu rzeka Srebrna, a od północy tory kolejowe. Całość dzielnicy obejmuje teren o powierzchni 124,93 ha, co stanowi 9,5% powierzchni miasta.
2. Na dzielnicę IX składają się głównie **tereny zabudowy mieszkaniowej** (zarówno jednorodzinnej jak i wielorodzinnej) oraz **tereny nieurbanizowane** (przeznaczone w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego głównie pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz zieleni urządzonej). Wyróżnikiem dzielnicy IX jest zlokalizowany na jej terenie **stacja kolejowa Mińsk Mazowiecki Anielina**, z którego korzystają mieszkańcy wschodniej części miasta oraz okolicznych gmin.
3. W ostatnich latach nastąpił przyrost liczby mieszkańców, spowodowany rozwojem zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej na tym terenie. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na zarysowujący się powoli **konflikt pomiędzy mieszkańcami domów jedno – i wielorodzinnych**. Podjęcie działań integracyjnych, włączających obie grupy w życie dzielnicy pozwoliłoby na ukształtowanie się więzi społecznych.
4. Blisko połowa mieszkańców dzielnicy IX wskazuje, że uczestniczy w miejskich wydarzeniach. Większość z nich bywa jednak na nich sporadycznie. Badani wskazują, że na terenie dzielnicy nie odbywają się ogólnodostępne wydarzenia czy spotkania. Warto podjąć działające zwiększające uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym miasta, a także dzielnicy.

5.6. AUDYT URBANISTYCZNY

Jednym z elementów służących wypracowaniu spójnej strategii rozwoju dzielnicy było przygotowanie audytu urbanistycznego, uwzględniającego wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji przestrzeni – w tym dostępności do usług, badania geoankietowego oraz audytu dostępności obszaru dzielnicy do potrzeb

osób z niepełnosprawnościami. Wykonane analizy pozwoliły na identyfikację problemów występujących w przestrzeni danego obszaru, a w kolejnym etapie na wypracowanie rozwiązań.

Przeprowadzanie audytu urbanistycznego zostało podzielone na trzy etapy:

- inwentaryzację urbanistyczną,
- geoankietę
- audyt dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

5.6.1. INWENTARYZACJA URBANISTYCZNA

METODYKA

Inwentaryzacja urbanistyczna pozwala na zebranie szczegółowych informacji o lokalizacji i dostępności poszczególnych elementów składających się na przestrzeń miasta m.in. budynków, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych czy miejsc parkingowych. W ramach przygotowania inwentaryzacji przeprowadzono badania terenowe oraz wykonano prace kameralne, skupiając się przede wszystkim na poniższych elementach:

- Parkingach (w tym m.in. parkingach powierzchniowych wraz z szacunkową dostępną liczbą miejsc; „Dzikich” miejsc postojowych; „Dzikich” parkingach),
- Terenach zieleni (zieleni urządzonej i nieurządzonej),
- Lokalizacji usług (klasyfikacja usług na poszczególne typy),
- Terenach rekreacyjnych i sportowych,
- Placach zabaw,
- Toaletach publicznych,
- Przystankach komunikacji publicznej,
- Drogach, ścieżkach rowerowych.

Wizje lokalne były realizowane w następujących terminach:

- Dzielnica I - 20.04.2020 - 15.05.2020 oraz uzupełniająco w terminie 03.08 - 07.08.2020
- Dzielnica II - 31.05.2020 - 20.07.2020
- Dzielnica III - 20.06.2020 - 10.07.2020 oraz uzupełniająco w terminie 03.08 - 07.08.2020
- Dzielnica IV - 19.06.2020 - 20.07.2020 oraz uzupełniająco w terminie 03.09-07.09.2020
- Dzielnica V - 15.06.2020 - 30.06.2020 oraz uzupełniająco w terminie 10.08 - 20.08.2020
- Dzielnica VI – wrzesień 2020 r.
- Dzielnica VII - 31.05.2020 - 20.07.2020 oraz uzupełniająco w terminie 18.01-29.01.2021
- Dzielnica VIII - 31.05.2020 - 20.07.2020 oraz uzupełniająco w terminie 18.01-30.01.2021
- Dzielnica IX – wrzesień 2020 r. oraz uzupełniająco w terminie 22.01.2021 r.

Na podstawie inwentaryzacji oraz materiałów kartograficznych (m.in. ortofotomapa, BDOT) było możliwe określenie struktury funkcjonalnej dzielnicy. Wykonana została także dokumentacja fotograficzna pokazująca najistotniejsze problemy dzielnicy w odniesieniu do sfery funkcjonalno-przestrzennej.

Etap drugi zakładał analizę zebranych danych. Prace kameralne objęły wizualizację w postaci map i wykresów danych przekazanych przez Zamawiającego, pozyskanych z portalów mapowych oraz zebranych podczas wizji lokalnej. W wyniku przetworzenia zebranych informacji przygotowany został m.in. schemat rozmieszczenia parkingów i miejsc postojowych w dzielnicy, wskazane zostały istniejące

terenach zieleni czy lokalizacje lokali usługowych na obszarze. Mapy dostępności poszczególnych usług dla mieszkańców dzielnicy tworzono przy użyciu narzędzia Network Analyst - analiz sieciowych pozwalających na określenie stref zasięgu np. odległości 500, 1000 metrów od danej lokalizacji.

Dokonano również analizy dokumentów planistycznych – Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Mińska Mazowieckiego. Na podstawie zebranego materiału określone zostały problemy i potencjały związane ze stanem zieleni, dostępnością do usług, komunikacji publicznej, parkingów i miejsc postojowych w każdej dzielnicy.

DZIELNICA I – WNIOSKI

Jednym z czynników wyróżniających dzielnicę I są zamieszkujące ją różne grupy społeczne – mieszkańcy budynków komunalnych (często osoby w złej sytuacji materialnej lub/i życiowej), mieszkańcy bloków powstałych w latach 60 i 70 (zamieszkiwanych licznie przez seniorów i rodziny z dziećmi), a także mieszkańcy nowych bloków (zamieszkiwanych głównie przez mieszkańców napływowych). Integracja sąsiedzka w dzielnicy I jest znacznie utrudniona poprzez odgródzone bloki spółdzielni mieszkaniowych i nowych bloków tzw. gated communities.

Historycznie budynki wielorodzinne na dzielnicy I zostały wzniesione w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych pracowników pobliskiej jednostki wojskowej. W związku z tym, osiedle nie jest w pełni przystosowane do potrzeb seniorów, którzy aktualnie stanowią liczną grupę na Serbinowie.

Mieszkańcy dzielnicy mają zapewniony dobry dostęp do większości podstawowych usług. Na obszarze zauważalne są dwa miejsca znacznej ich koncentracji – ul. Dąbrówki 35 i ul. Warszawska 250/96. Świadczone usługi na dzielnicy I spełniają większość potrzeb mieszkańców, a pozostałe mogą zaspokoić w innych częściach miasta, z którymi dzielnica I jest stosunkowo dobrze skomunikowana – dwie z trzech dostępnych linii komunikacji miejskiej przejeżdżają przez ten obszar. Pozwala to na swobodne przemieszczanie się mieszkańcom dzielnicy I między najważniejszymi lokalizacjami w mieście. Z przeprowadzonych analiz wynika jednak, że na terenie dzielnicy I w niewystarczającym stopniu rozbudowana jest infrastruktura rowerowa. W związku z tym proponuje się wzbogacenie istniejącej infrastruktury rowerowej poprzez stworzenie spójnej sieci ścieżek, a także uwzględnienie w projektowaniu przestrzeni infrastruktury towarzyszącej np. miejsc postojowych dla rowerów.

Usługi kulturalne na terenie dzielnicy są ograniczone do jednej placówki, która utożsamiana jest z ofertą kierowaną do żandarmerii wojskowej. Świadczy to o niewystarczającej ofercie kulturalnej, z której można skorzystać w obrębie dzielnicy.

Mieszkańcy dzielnicy I nie mają na jej terenie wystarczającego dostępu do obszarów zieleni urządzonej. Brak jest miejsc, gdzie przestrzeń służyłaby wyłącznie funkcji rekreacyjnej. Występująca zieleń pełni głównie funkcję towarzyszącą zabudowie (zieleń osiedlowa czy izolacyjna). Nie wykorzystuje się możliwości, które niesie ze sobą dosadzanie różnego rodzaju roślinności – wizualnego dopełniania i wzbogacania przestrzeni osiedla oraz maskowania mało atrakcyjnych elementów, takich jak wiaty śmietnikowe czy transformator.

W celu uzupełnienia oferty rekreacyjnej dzielnicy należy uwzględnić istniejącą potrzebę stworzenia obszarów służących wypoczynkowi oraz rekreacji. Przy ich projektowaniu należy uwzględnić potrzeby osób z niepełnosprawnościami i starszych. Warto zwrócić także uwagę na konieczność utrzymania

w dobrym stanie technicznym istniejących obiektów służących zabawie i rekreacji - placów zabaw i monitorowania np. stanu nawierzchni.

Na terenie dzielnicy dużą część budynków stanowią garaże, ale pomimo tego jednym z głównych problemów dzielnicy jest brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych, co powoduje powstawanie dzikich parkingów lub parkowanie w sposób utrudniający funkcjonowanie innym użytkownikom przestrzeni.

DZIELNICA II – WNIOSKI

Dzielnicę II wyróżnia jej śródmiejski charakter. Mieszkańcy dzielnicy mają zapewniony bardzo dobry dostęp do usług. Większość obszaru dzielnicy pełni funkcje mieszkalno-usługowe lub usługowe. To właśnie w dzielnicy II występuje koncentracja ważnych obiektów, z których korzystają mieszkańcy całego miasta.

Usługi kulturalne na terenie dzielnicy są zapewniane przez Muzeum Ziemi Mińskiej, Miejską Bibliotekę Publiczną oraz kino Muza. Oferta tych placówek skierowana jest do mieszkańców całego miasta.

Mieszkańcy dzielnicy mają najlepszy dostęp do komunikacji publicznej spośród mieszkańców Mińska Mazowieckiego. Wszystkie 3 linie autobusowe przebiegają przez jej teren. To tu znajduje się ważny węzeł komunikacyjny jakim jest stacja kolejowa PKP Mińsk Mazowiecki. Również tutaj znajduje się przystanek PKS.

Jednocześnie całość dzielnicy objęta jest Strefą Płatnego Parkowania. Zapotrzebowanie na miejsca parkingowe w dzielnicy jest bardzo wysokie. Mimo istniejących ograniczeń w parkowaniu w dzielnicy i stosowania zachęt do wybierania komunikacji miejskiej jako środka transportu – oferowanie mieszkańcom bezpłatnych przejazdów, popyt na miejsca parkingowe jest znaczny.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że na terenie dzielnicy II w niewystarczającym stopniu rozbudowana jest infrastruktura rowerowa. W związku z tym proponuje się wzbogacenie istniejącej infrastruktury rowerowej poprzez stworzenie spójnej sieci ścieżek, a także uwzględnienie w projektowaniu przestrzeni infrastruktury towarzyszącej np. miejsc postojowych dla rowerów.

Mieszkańcy dzielnicy II mają ograniczony dostęp do obszarów zieleni urządzonej na terenie dzielnicy – w dzielnicy brakuje miejsc, gdzie przestrzeń służyłaby lokalnej społeczności. Należy jednak zaznaczyć, że w bliskiej odległości znajduje się zabytkowy Park Dernałowiczów, z którego korzystają mieszkańcy całego miasta. Występująca zieleń pełni głównie funkcję towarzyszącą zabudowie (zielenie osiedlowa czy izolacyjna). Istotną rolę może pełnić w przyszłości teren wzdłuż ul. Bulwarnej, przy której (na fragmencie od ul. Warszawskiej do ul. Mireckiego) utworzono ciąg spacerowy wzdłuż rzeki Srebrnej. Jego przedłużenie może pozwolić na połączenie obszaru miasta położonego za torami z Parkiem Dernałowiczów.

W celu uzupełnienia oferty rekreacyjnej dzielnicy należy uwzględnić istniejącą potrzebę stworzenia obszarów służących wypoczynkowi oraz rekreacji. Przy ich projektowaniu należy uwzględnić potrzeby osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Warto zwrócić także uwagę na konieczność utrzymania w dobrym stanie technicznym istniejących obiektów służących zabawie i rekreacji - placów zabaw i monitorowania np. stanu nawierzchni.

DZIELNICA III – WNIOSKI

Jednym z czynników wyróżniających dzielnicę III jest bardzo wyraźny podział przestrzenno-funkcjonalny. W centralnej części dzielnicy skumulowane są tereny o funkcji mieszkaniowej i usługowej. W zachodniej części znajduje się Park Dernałowiczów, który jest najbardziej reprezentatywną przestrzenią miasta. W północno-zachodniej części znajduje się obszar zdominowany przez usługi oświatowe. We wschodniej części dzielnicy znajdują się głównie tereny rolne oraz ogrody działkowe. Pomiędzy ul. Chrobrego, a ul. 7 Pułku Ułanów Lubelskich znajduje się teren wojskowy.

Mieszkańcy dzielnicy mają zapewniony dobry dostęp do większości podstawowych usług. Usługi publiczne takie jak placówki edukacyjne czy kulturalne są zlokalizowane w promieniu do 1000 m dla znacznej większości mieszkańców. Usługi kulturalne na terenie dzielnicy są ograniczone do jednej placówki, która utożsamiana jest z oferta kierowaną do mieszkańców całego miasta.

Dostęp do terenów zielonych dla mieszkańców dzielnicy III jest dobry ze względu na znajdujący się tutaj Park Dernałowiczów. Przestrzeń ta stanowi istotny atut dzielnicy, z którego korzysta cała mińska społeczność. Brakuje jednak miejsca, które pozwoliłoby na wytworzenie się więzi społecznych wśród mieszkańców dzielnicy, przestrzeni im „dedykowanej”. Przestrzeń parkowa może jeszcze zwiększyć swoją atrakcyjność dla odwiedzających ją osób gdy przemianom ulegnie teren od ul. Warszawskiej (teren dawnej kawiarni Przyjaźń). Biorąc pod uwagę jego reprezentacyjne umiejscowienie postuluje się dokonanie uporządkowania terenu i jego zagospodarowanie uwzględniające dawną historię tego terenu oraz umiejscowienie elementów, które przyciągnęłyby nowych użytkowników np. duży napis tzw. witacz; tablice multimedialne przedstawiające historię Mińska Mazowieckiego.

W celu poprawy komfortu użytkowania przestrzeni w dzielnicy III postuluje się wprowadzenie udogodnień dla jej użytkowników – doposażenie jej w małą architekturę – szczególnie kosze na śmieci. Istotne jest uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnością czy osób starszych by mieli możliwość bezpiecznego korzystania z niej.

DZIELNICA IV – WNIOSKI

Dzielnica IV w dużej mierze jest tworzona przez zabudowę domów jednorodzinnych. Zabudowa wielorodzinna znajduje się we wschodniej części dzielnicy, natomiast obiekty usługowo-handlowe mieszczą się głównie przy ulicy Warszawskiej. Inwentaryzacja wykazała zapotrzebowanie na większą liczbę miejsc parkingowych głównie w strefie zabudowy wielorodzinnej oraz w pobliżu usług. Proponuje się także podjąć działania służące uporządkowaniu dzikich parkingów w dzielnicy i edukacji kierowców odnośnie szkodliwości parkowania np. na powierzchni biologicznie czynnej. W obszarze występowania zabudowy jednorodzinnej mieszkańcy często parkują swoje samochody na obszarze posesji, dzięki czemu nie ma potrzeby wydzielania dodatkowych stanowisk parkingowych.

Usługi w dzielnicy IV w dużej mierze koncentrują się w jej centralnej oraz południowej części, w związku z czym mieszkańcy północnej części dzielnicy mają utrudniony dostęp do większości usług (muszą pokonać powyżej 1000 m).

Obszar jest także bardzo ubogi w place zabaw oraz obiekty sportowe. Jedyne plac zabaw w dzielnicy znajduje się przy ul. Szczecińskiej. Centralnym punktem dzielnicy jest jedyny obiekt oświatowy – Szkoła Podstawowa nr 5. Jej obecność wiąże się z występowaniem jedyne na tym terenie obiektu sportowego.

W dzielnicy IV brakuje przestrzeni integracji społecznej, która zachęcałaby mieszkańców zabudowy jednorodzinnej do spędzania czasu poza miejscem swego mieszkania i integracji z mieszkańcami zabudowy wielorodzinnej i użytkownikami ogródków działkowych.

Dzielnica jest dość dobrze skomunikowana, a jednocześnie zachowuje ona swój „małomiasteczkowy” charakter, co może być jej dodatkowym atutem dla obecnych i potencjalnych mieszkańców. Warto zwrócić uwagę, na to że w dzielnicy znajduje się bardzo mało ścieżek rowerowych. Wskazane jest podjęcie komplementarnych działań mających na celu stworzenie w całym mieście sieć zwartych ścieżek rowerowych oraz infrastruktury im towarzyszącej oraz promowanie transportu rowerowego jako korzystnej alternatywy dla samochodu.

Miejscem które ma potencjał do rozwoju, a jednocześnie potrzebuje zmian oraz podjęcia aktywnych działań mających na celu poprawię stanu roślinności jest zadrzewiony skwer przy ulicy Kołowej. Dotychczas miejsce to służyło wyprowadzaniu czworonogów na spacer, jednakże nie wykorzystuje ono swojego ogromnego potencjału do pełnienia funkcji integracyjnej dla mieszkańców okolicznych zabudowań jednorodzinnych. Szczególny potencjał tego terenu stanowią okazałe drzewa, które obecnie są siedliskiem chronionych gatunków ptaków. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że przebiegający tędy rów melioracyjny okresowo podtapia ww. teren. Roślinność niska na tym obszarze rzadko poddawana jest zabiegom pielęgnacyjnym, w związku z czym negatywnie wpływa na odbiór wizualny skweru.

DZIELNICA V – WNIOSKI

Dzielnice V stanowią w przeważającej części tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Charakterystycznym obiektem wyróżniającym ten obszar jest MOSiR. Basen MOSiR znajduje się w centrum dzielnicy. Tuż obok basenu zlokalizowany jest nowy Kościół Rzymskokatolicki pw. Świętego Antoniego z Padwy.

Mimo braku wielkopowierzchniowych obiektów handlowych mieszkańcy dzielnicy mają zapewniony dobry dostęp do większości podstawowych usług. Świadczone w dzielnicy V usługi spełniają większość potrzeb mieszkańców, które mogą zaspokoić w sklepach osiedlowych, a pozostałe w innych częściach miasta, z którymi dzielnica ta jest stosunkowo dobrze skomunikowana – przejeżdża przez ten obszar jedna z trzech dostępnych linii komunikacji miejskiej. Dodatkowa bliska odległość od centrum umożliwia mieszkańcom zrobienie większych zakupów na Targowisku Miejskim (na północny-wschód od dzielnicy V), bądź załatwienia spraw w Urzędzie Miasta (na wschód od dzielnicy V). Bliskość ta wpływa na swobodne przemieszczanie się mieszkańców dzielnicy V między najważniejszymi obiektami w mieście. Ponieważ badany obszar głównie pełni funkcje zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej istnienie dzikich miejsc parkingowych nie jest wszechobecne, dzięki czemu problem dzikich parkingów jest niewielki.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że na terenie dzielnicy V w niewystarczającym stopniu rozbudowana jest infrastruktura rowerowa. W związku z tym proponuje się wzbogacenie istniejącej infrastruktury rowerowej poprzez stworzenie spójnej sieci ścieżek, a także uwzględnienie w projektowaniu przestrzeni infrastruktury towarzyszącej np. miejsc postojowych dla rowerów.

Usługi kulturalne na terenie dzielnicy są ograniczone, ponieważ na obszarze nie występuje żaden obiekt kultury. Jedynym najbliższym obiektem jest Kino Muza zlokalizowany w dzielnicy II (na wschód od dzielnicy V).

Mieszkańcy dzielnicy V nie mają wystarczającego dostępu do obszarów zieleni urządzonej. Brakuje miejsc, gdzie przestrzeń służyłaby funkcji rekreacyjnej i integrującej społeczność. Powstanie przestrzeni wspólnej może stworzyć możliwość uformowania społecznej jedności wśród mieszkańców domów jednorodzinnych.

DZIELNICA VI – WNIOSKI

Jednym z czynników wyróżniających dzielnicę VI jest bardzo duża liczba mieszkańców w porównaniu do pozostałych części miasta. Warto zwrócić uwagę również na zróżnicowaną strukturę wśród mieszkańców – część z nich stanowi grupę mieszkańców domów jednorodzinnych zamieszkujących południowo-zachodnią część dzielnicy, natomiast drugą grupę stanowią mieszkańcy bloków wielorodzinnych znajdujących się w centralnej oraz zachodniej części dzielnicy.

Dzielnica VI jest bardzo dobrze skomunikowana – zatrzymują się tu wszystkie dostępne linie komunikacji publicznej w Mińsku Mazowieckim (M1, M2, M3). Dzięki temu mieszkańcy dzielnicy VI mogą sprawnie i szybko poruszać się między najważniejszymi lokalizacjami w mieście korzystając transportu publicznego. Z przeprowadzonych analiz wynika jednak, że na terenie dzielnicy VI w niewystarczającym stopniu rozbudowana jest infrastruktura rowerowa. W związku z tym proponuje się wzbogacenie istniejącej infrastruktury rowerowej poprzez stworzenie spójnej sieci ścieżek, a także uwzględnienie w projektowaniu przestrzeni infrastruktury towarzyszącej np. wiat rowerowych czy parkingów dla rowerów.

W dzielnicy VI, pomimo występowania stosunkowo dużej liczby miejsc parkingowych oraz garaży na osiedlach wielorodzinnych, stanowisk nadal jest za mało. Kierowcy często pozostawiają swoje pojazdy w miejscach, w których jest to niedozwolone. Tego typu zachowania są najbardziej widoczne przy Szpitalu Powiatowym, w związku z czym proponuje się przeznaczenie tamtejszych terenów na uporządkowany parking.

Pomimo stosunkowo dużej liczby mieszkańców nie stwierdzono występowanie usług kulturalnych na terenie dzielnicy VI. Faktem jest bardzo dobra komunikacja z centrum miasta, jednakże jednocześnie świadczy to o znacznym deficycie oferty kulturalnej na szczeblu dzielnicowym, mogącej pozytywnie wpłynąć na wzrost integracji sąsiedzkiej na obszarze. Należy również zwrócić uwagę na dużą liczbę placówek oświatowych m.in. Szkołę Podstawową nr 2, Szkołę Podstawową nr 4 oraz Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej-Curie.

Mieszkańcy zachodniej części dzielnicy VI mają bardzo dobry dostęp do uporządkowanych terenów zielonych m.in. parku wzdłuż rzeki Srebrnej, Starego Rynku czy Placu Lotników Polskich. Tereny zieleni urządzonej pokrywają także tereny sąsiadujące z zabudową wielorodzinną. Warto jednak zwrócić uwagę na to, że we wschodniej części dzielnicy znajdują się tereny niezagospodarowane mające szczególnie potencjał do pełnienia funkcji rekreacyjnej i wypoczynkowej np. teren przy Galerii Dąbrówka.

W celu uzupełnienia oferty rekreacyjnej dzielnicy należy uwzględnić istniejącą potrzebę stworzenia obszarów służących wypoczynkowi oraz rekreacji. Przy ich projektowaniu należy uwzględnić wymagania osób z niepełnosprawnościami i starszych. Warto zwrócić także uwagę na konieczność utrzymania w dobrym stanie technicznym istniejących obiektów służących zabawie i rekreacji - placów zabaw i monitorowania np. stanu ich nawierzchni.

DZIELNICA VII – WNIOSKI

Dzielnice VII wyróżnia jej wiejski charakter. Na terenie dzielnicy brak jest ważnych obiektów takich jak obiekty kultury, oświaty, sportowe, nie występują tu również ogólnodostępne place zabaw. Najbliższym terenem umożliwiającym dostęp do powyższych obiektów a także do rozbudowanej sieci handlowej jest sąsiadująca z dzielnicą VII - dzielnica VIII.

Dzielnica charakteryzuje się zabudową mieszkaniową jednorodziną, dla której charakterystyczne jest to, iż parkowanie odbywa się na posesjach właścicieli. Nie występuje tu problem „dzikiego parkowania”.

Mieszkańcy dzielnicy VII mają bezpośredni dostęp do 1 linii autobusowej. Znajduje się tu ostatni przystanek komunikacyjny pn. „Osiedlowa”.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że na terenie dzielnicy VII w niewystarczającym stopniu rozbudowana jest infrastruktura rowerowa. W związku z tym proponuje się jej wzbogacenie poprzez stworzenie spójnej sieci ścieżek, a także uwzględnienie w projektowaniu przestrzeni infrastruktury towarzyszącej np. miejsc postojowych dla rowerów.

Mieszkańcy dzielnicy VII mają ograniczony dostęp do terenów zieleni urządzonej na jej terenie – brakuje miejsc, gdzie przestrzeń służyłaby lokalnej społeczności i jej wypoczynkowi. Występująca zieleń to głównie krzewy, drzewa i inna roślinność niska. Należy także zaznaczyć, że najbliższy park, czy skwer znajduje się w dużej odległości od dzielnicy, dlatego istotne jest stworzenie tu przestrzeni wspólnej - rozwiązanie to niewątpliwie służyłoby lokalnej społeczności. Proponuje się utworzenie takiego terenu w sąsiedztwie rzeki Srebrnej. W celu poprawy jakości życia mieszkańców należy uwzględnić istniejącą konieczność stworzenia obszarów służących wypoczynkowi oraz rekreacji. Przy ich projektowaniu należy uwzględnić potrzeby osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

Warto zwrócić także uwagę na konieczność stworzenia ciągu pieszego przy ul. Chróścielewskiego, który umożliwiłby mieszkańcom bezpiecznie pokonywanie odcinka np. w kierunku centrum, czy samej sąsiadującej dzielnicy VIII, w której znajdują się najbliższe obiekty usług kultury, oświaty, czy sportu.

W dzisiejszym podejściu, 'smart city' czyli miasto inteligentne wykorzystuje potencjał ludzki i technologiczny do swojego zrównoważonego rozwoju. Dotychczas miasto Mińsk Mazowiecki nie podejmowało działań związanych z odnawialnymi źródłami energii, jak również działań społecznych. Należy jednak wskazać, że istnieje bardzo duży potencjał, który mógłby umożliwić osiągnięcie wyższego poziomu funkcjonowania miasta. Kluczową rolę w ich rozwoju przejmują obywatele. W smart cities mieszkańcy zaczynają współtworzyć swoje miasta, a znaczącą rolę odgrywają projekty o charakterze społecznym: równościowe, z zakresu inkluzji społecznej, taniego budownictwa, itp.

DZIELNICA VIII – WNIOSKI

Mieszkańcy dzielnicy VIII mają zapewniony bardzo dobry dostęp do usług dzięki istnieniu centrum handlowego we wschodniej jej części. Usytuowane są tu również placówki edukacyjne, obiekty kultury religijnej i obiekty sportowe. Usługi kulturalne na terenie dzielnicy są zapewniane przez Muzeum VII Pułku Ułanów Lubelskich, Oddział Muzeum Ziemi Mińskiej.

Występująca tu zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna przeplata się w przestrzeni z zabudową wielorodzinną. Duża część obszaru dzielnicy pełni obecnie funkcje przemysłowe.

Mieszkańcy dzielnicy mają dość dobry dostęp do komunikacji publicznej. Przejeżdża przez jej teren jedna linia autobusowa - M3. Dzielnica ta sąsiaduje z terenem występowania linii kolejowych oraz dworcem PKP, dlatego też występuje tu istotna z punktu widzenia mieszkańców dzielnicy kładka prowadząca do dworca. Zwraca się jednak uwagę na brak przystanku autobusowego przy ul. Wiejskiej.

Zapotrzebowanie na miejsca parkingowe w dzielnicy jest wysokie. Mimo istniejących ograniczeń w parkowaniu w dzielnicy i stosowania zachęt do wybierania komunikacji miejskiej jako środka transportu – oferowanie mieszkańcom bezpłatnych przejazdów, popyt na miejsca parkingowe jest znaczny, co widać poprzez tworzące się 'dzikie parkingi'.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że na terenie dzielnicy VIII w nie rozbudowana jest infrastruktura rowerowa. W związku z tym proponuje się rozwój infrastruktury rowerowej poprzez stworzenie sieci ścieżek, które będą umożliwiały swobodny dostęp do centrum, przy jednoczesnym zmniejszeniu ruchu samochodowego. Dodatkowo, należy pamiętać o uwzględnieniu w projektowaniu przestrzeni infrastruktury towarzyszącej np. miejsc postojowych dla rowerów.

Mieszkańcy dzielnicy VIII mają ograniczony dostęp do obszarów zieleni urządzonej na terenie dzielnicy – brakuje miejsc, które służyłyby lokalnej społeczności. Jest to część miasta, która charakteryzuje się nagromadzeniem obszarów przemysłowych, co może stanowić szczególne obciążenie nie tylko dla jakości środowiska, ale także jakości życia ludzi. Dlatego ważne jest, aby pamiętać o tworzeniu przestrzeni, w której społeczność będzie mogła nie tylko się zintegrować, ale też odpocząć.

W celu uzupełnienia oferty rekreacyjnej dzielnicy należy uwzględnić istniejącą potrzebę stworzenia obszarów służących wypoczynkowi oraz rekreacji, przy których projektowaniu należy uwzględnić potrzeby osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Warto zwrócić także uwagę na konieczność utrzymania w dobrym stanie technicznym istniejących obiektów służących zabawie i rekreacji - placów zabaw, a także monitorowania np. stanu nawierzchni.

Idea smart city jest związana z zastosowaniem inteligentnych rozwiązań technologicznych, takich jak publiczne sieci WiFi, inteligentne sterowanie ruchem ulicznym lub różnorakie pomiary, a kolejnym ważnym krokiem jest kreowanie dalszego rozwoju z aktywnym udziałem mieszkańców. Należy wskazać, że istnieje bardzo duży potencjał, umożliwiający osiągnięcie wyższego poziomu funkcjonowania miasta, w którym kluczową rolę w rozwoju odgrywają obywatele.

DZIELNICA IX - WNIOSKI

Jednym z czynników wyróżniających dzielnicę IX jest bardzo wyraźne oddzielenie jej od pozostałych części miasta linią kolejową Warszawa – Terespol oraz rzeką Srebrną. Warto zwrócić uwagę również na zróżnicowaną strukturę wśród mieszkańców – część z nich stanowi grupę mieszkańców domów jednorodzinnych zamieszkujących ten obszar od dłuższego czasu, do drugiej grupy natomiast zaliczyć można mieszkańców napływowych, którzy występują głównie na obszarze wielorodzinnego osiedla mieszkalnego w centralnej części dzielnicy.

Dzielnica IX jest stosunkowo dobrze skomunikowana – jedna z trzech dostępnych linii komunikacji miejskiej przejeżdżają przez ten obszar. Pozwala to na swobodne przemieszczanie się mieszkańcom dzielnicy IX między najważniejszymi lokalizacjami w mieście. Z przeprowadzonych analiz wynika jednak, że na terenie dzielnicy IX w niewystarczającym stopniu rozbudowana jest infrastruktura rowerowa. W związku z tym proponuje się wzbogacenie istniejącej infrastruktury rowerowej poprzez stworzenie spójnej sieci ścieżek, a także uwzględnienie w projektowaniu przestrzeni infrastruktury towarzyszącej np. wiat rowerowych czy parkingów dla rowerów.

W dzielnicy IX pomimo występowania stosunkowo dużej ilości miejsc parkingowych oraz garaży podziemnych na osiedlach wielorodzinnych nadal stanowisk jest za mało. Kierowcy często pozostawiają swoje pojazdy w miejscach, w których jest to niedozwolone. Tego typu zachowania są najbardziej widoczne przy dworcu kolejowym Mińsk Mazowiecki Anielina, który stanowi szczególny potencjał do rozwoju wschodniej części dzielnicy IX. Proponuje się stworzenie tam parkingu typu Park&Ride oraz wykorzystanie potencjału tego obszaru do rozwoju funkcji usługowej.

Nie stwierdzono występowania usług kulturalnych na terenie dzielnicy. Świadczy to o znacznym deficycie oferty kulturalnej. Jednakże warto zwrócić uwagę, że usługi kulturalne świadczone są w dużej mierze

w centrum miasta, do którego dogodny dojazd zapewnia linia autobusowa M3 oraz pociągi odjeżdżające ze stacji Mińsk Mazowiecki Anielina w stronę centrum miasta. Należy również zwrócić uwagę, że na terenie dzielnicy nie ma szkoły podstawowej, która może okazać się niezbędna przy tak intensywnym rozwoju osiedli wielorodzinnych.

Mieszkańcy dzielnicy IX nie mają na jej terenie wystarczającego dostępu do obszarów zieleni urządzonej. Koncentruje się ona na terenach sąsiadujących z zabudową mieszkaniową wielorodzinną. Duży potencjał do rozwoju funkcji rekreacyjnej stanowi obszar zlokalizowany w południowej części dzielnicy, który jest objęty Mińskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Stanowi on jedyną przestrzeń w dzielnicy, która służy wyłącznie funkcji rekreacyjnej. Ze względu na występujące dzikie wysypiska śmieci na terenach nieurządzonych proponuje się podnosić poziom świadomości ekologiczną i odpowiedzialności społecznej wśród mieszkańców.

W celu uzupełnienia oferty rekreacyjnej dzielnicy należy uwzględnić istniejącą potrzebę stworzenia obszarów służących wypoczynkowi oraz rekreacji. Przy ich projektowaniu należy uwzględnić potrzeby osób z niepełnosprawnościami i starszych. Warto zwrócić także uwagę na konieczność utrzymania w dobrym stanie technicznym istniejących obiektów służących zabawie i rekreacji - placów zabaw i monitorowania np. stanu nawierzchni.

5.6.2. GEOANKIETA

METODYKA

Badanie geoankietowe umożliwia pozyskanie opinii mieszkańców i użytkowników przestrzeni na temat problemów i potencjałów poszczególnych dzielnic. Forma ta umożliwia postawienie zarówno pytań jednokrotnego wyboru i wielokrotnego wyboru jak i półotwartych. Za pomocą geoankiety mieszkańcy mogli także wskazywać miejsca występowania utrudnień w poruszaniu się różnego rodzaju środkami transportu czy barier urbanistycznych. Zebrane zostały również informacje dotyczące np. oceny dostępności do poszczególnych rodzajów usług. Badani byli proszeni również o wyznaczenie własnych propozycji miejsc, w których chcieliby wprowadzić zmiany.

Efektom przeprowadzonego badania było otrzymanie bazy danych w formie pliku csv (dane opisowe) oraz w formie przestrzennej (w formacie shp). Powstała baza danych umożliwiła analizę wyników z zastosowaniem metod jakościowych i ilościowych, co pozwoliło na przygotowanie raportu z badania geoankietowego.

Geoankietę mogła wypełnić każda zainteresowana osoba z dostępem do Internetu. Dostępność narzędzia on-line dała możliwość wypowiedzenia się i zgłoszenia swoich pomysłów na zmiany każdej osobie w dogodnym miejscu i czasie przez okres prawie trzech tygodni (21.04-10.05.2020 r.).

Geoankieta była promowana drogą elektroniczną przez:

- Stronę internetową miasta <https://www.minsk-maz.pl/>,
- Fanpage "Mińsk Mazowiecki", „Human Smart City”, na portalu społecznościowym Facebook,
- Grupa „Mińsk Mazowiecki” na portalu społecznościowym Facebook,

- Poprzez wysłanie geoankiety do spółdzielni mieszkaniowych na terenie miasta z prośbą o jej redystrybuowanie wśród mieszkańców,
- Udostępnienia jej przez osoby prywatne oraz organizacje pozarządowe.

W badaniu wzięły udział 322 osoby, w tym 285 mieszkańców Mińska Mazowieckiego. Z tej formy badania najchętniej skorzystali mieszkańcy dzielnicy VI (16%) i dzielnicy II (15%) (Wykres 1).

Wykres 1. Miejsce zamieszkania respondentów geoankiety

Źródło: opracowanie własne.

DZIELNICA I – WNIOSKI

Wyniki badania ankietowego pokazują, iż ważną przestrzenią dla mieszkańców dzielnicy I jest dawny poligon wojskowy położony między ulicami: Warszawską i Łupińskiego. Według respondentów jest to teren warty pokazania. Ze względu na deficyt przestrzeni rekreacyjnych w dzielnicy badani wskazują go również jako miejsce do spędzania czasu wolnego i spacerów.

Respondenci pozytywnie oceniają dostępność do obiektów handlowych (osiedlowe sklepy spożywcze, supermarkety) w dzielnicy. Analiza odpowiedzi pozwala na wskazanie lokalizacji centrów lokalnych usług – wzdłuż ul Dąbrówki oraz na terenie osiedla Warszawska 250. Najgorzej w dzielnicy I oceniana jest dostępność do usług rzemieślniczych oraz do usług kulturalnych.

Istotnym problemem jest niedostateczne poczucie bezpieczeństwa na terenie Dzielnicy I – jest oceniana naj słabiej w odniesieniu do pozostałych dzielnic Mińska Mazowieckiego. Badani zwrócili uwagę w tym zakresie na kwestie związane m.in. z obecnością w przestrzeni publicznej osób będących pod wpływem alkoholu, niedostateczne oświetlenie terenu czy niebezpieczne przejścia dla pieszych. Jednym z rozwiązań, które mogłoby zostać zastosowane powinna być instalacja kamer monitoringu miejskiego, w miejscach wskazywanych przez badanych jako szczególnie niebezpieczne.

Analiza potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie dzielnicy I wskazuje na konieczność zapewnienia bezpiecznych i zagospodarowanych miejsc zieleni, służących spotkaniom i odpoczynkowi. Biorąc pod uwagę niedostateczną ocenę dostępności do usług kulturalnych, warto tak kształtować zagospodarowanie terenów by możliwe było zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej także poprzez organizację w danym miejscu lokalnych wydarzeń, spotkań umożliwiając integrację mieszkańców.

DZIELNICA II – WNIOSKI

Dzielnica II jest centralnym obszarem miasta, znajdują się tu ważne dla całej społeczności Mińska Mazowieckiego budynki użyteczności publicznej i przestrzenie np. Urząd Miasta, Miejska Biblioteka Publiczna, dworzec PKP, miejskie targowisko.

Dzielnica II jest obierana przez mieszkańców bardzo pozytywnie – dobrze oceniany jest tu dostęp do większości podstawowych usług. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców jest najwyższe spośród wszystkich dzielnic miasta. Badani doceniają dziedzictwo historyczne obszaru wskazując na przestrzenie i obiekty, które stanowią cenne świadectwo minionych czasów.

Istotnym problemem jest jednak nadmierne natężenie ruchu komunikacyjnego, które wpływa na jakość przemieszczania się po dzielnicy. Postulowano stworzenie w dzielnicy II (w całości bądź w jej części) systemu parkowania z elektronicznym pomiarem wolnych miejsc parkingowych, tak aby przyjeżdżający do centrum wiedzieli czy mają szansę znaleźć miejsce do zaparkowania czy powinni stanąć poza jej obrębem.

Przestrzenią, która skupia uwagę mieszkańców dzielnicy jest ulica Piłsudskiego. Stanowi ona bardzo długi ciąg komunikacyjny w dzielnicy II, która jest postrzegana jako potencjalnie najbardziej reprezentacyjna ulica Mińska Mazowieckiego (szczególnie na odcinku od ul. Traugutta do pl. Kilińskiego). Mieszkańcy utożsamiają się z tym miejscem oraz uważają, że bardzo dobrym pomysłem byłoby stworzenie woonerfa, aby uspokoić ruch na tej ulicy. Drugą ulicą, odnośnie której mieszkańcy zgłaszali postulaty zmian jest ul. Kościuszki. Tu również proponuje się zwiększenie znaczenia ruchu pieszego kosztem ruchu samochodowego.

Na szczególną uwagę zasługuje również teren okolic dworca kolejowego – respondenci często wskazywali to miejsce jako obszar dla nich ważny i postulowali zmiany. Dotyczyły one zarówno zwiększenia innowacyjności dworca np. poprzez ustawienie multimedialnych tablic informujących o najbliższych odjazdach środków komunikacji, jak i poprawy infrastruktury rowerowej, zadbanie o powstanie okolicznej zieleni.

Badani często wskazywali na teren dawnego kina Światowid – jako ważnej dla nich przestrzeni, która obecnie jest zaniedbana. Postulowane jest stworzenie w tym miejscu usług, które pozwalałyby mieszkańcom na integrację.

DZIELNICA III - WNIOSKI

Zdecydowanie najważniejszym miejscem na terenie dzielnicy III jest Park Dernałowiczów, który wraz z Pałacem jest najbardziej charakterystyczną przestrzenią Mińska Mazowieckiego. Przyciąga on mieszkańców z całego miasta, którzy korzystają z tego terenu rekreacyjnego. Warto zaznaczyć, że na ogół pozytywnie oceniane są zachodzące na jego terenie zmiany, y jednak pojawiają się już postulaty dotyczące nowych przekształceń, które mogłyby w jeszcze większym stopniu podnieść atrakcyjność obszaru.

W kontekście planowania rozwoju miasta warto zwrócić uwagę na obecność rzeki Srebrna, która przepływa przez obszar dzielnicy III. Wśród zgłaszanych przez mieszkańców postulatów pojawił się pomysł na utworzenie wzdłuż odcinka cieku w granicach miasta Mińsk Mazowiecki trasy pieszo – rowerowej, która prowadziłaby do terenu leśnego znajdującego się na obszarze gminy Mińsk Mazowiecki.

Analiza wyników badania geoankietowego pokazała, że w dzielnicy występują niewielkie problemy związane z niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą –nie można jednak wskazać miejsca koncentracji problemów.

DZIELNICA IV – WNIOSKI

Dzielnica IV jest obszarem o dominującej funkcji mieszkalnej, w przeważającej części składającej się z budownictwa jednorodzinnego. Istotną przestrzenią jest teren ogródków działkowych, który użytkują mieszkańcy całego miasta.

Badani oceniają pozytywnie w dzielnicy dostępność sklepów spożywczych oraz placówek edukacyjnych, doceniają bliskość targowiska miejskiego.

Ankietowani zwracają uwagę na kilka przestrzeni, które wymagają zmian/ przekształceń. Pierwszą taką lokalizacją jest ul. Boczna, która stanowi jedną z najważniejszych ulic w dzielnicy. Odczuwany jest tu brak małej architektury, szczególnie ławek, latarni, koszy na śmieci a także niedostatek zieleni. Postulowano o budowę bądź wyznaczenie ścieżki rowerowej wzdłuż tego ciągu komunikacyjnego - istniejące rozwiązania komunikacyjne nie są wystarczające z punktu widzenia rowerzystów.

Duże znaczenie dla lokalnej społeczności ma także ul. Leśna. Jest to obszar wzdłuż którego znajduje się niezagospodarowana przestrzeń. Respondenci zgłaszali propozycje na zagospodarowanie tego terenu poprzez zwiększenie miejsc parkingowych, stworzenie miejsca sportu, czy wybudowanie ścieżki rowerowej. Zaznaczono również potrzebę zaistnienia małej architektury w formie placów zabaw, latarni, ławek i koszy na śmieci.

Często postulowano również zmiany wzdłuż ul. Kołowej, gdzie istnieje obecnie niezagospodarowany teren zieleni.

Podsumowując, należy zwrócić uwagę, że większość postulowanych przez mieszkańców zmian np. umieszczenie latarni, zainstalowanie kamery monitoringu miejskiego ma charakter punktowy, poprawiający jakość życia użytkowników konkretnej ulicy.

DZIELNICA V – WNIOSKI

W dzielnicy V ważnym miejscem zarówno dla lokalnej społeczności, jak i dla całego miasta, jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji Mińsk Mazowiecki, zlokalizowany przy ul. Wyszyńskiego, ul. Granicznej i ul. Zachodniej. Badani sugerują, że pożądany byłby rozwój obiektu i terenu przylegającego o dodatkowe usługi i atrakcje – np. o boisko do piłki siatkowej, wodny plac zabaw.

Na obszarze dzielnicy V Pozytywnie oceniany jest dostęp do placówek edukacyjnych. Mieszkańcy zauważają również dobry dostęp do osiedlowych sklepów spożywczych.

Warto podkreślić również, że w opinii badanych dzielnica V jest dzielnicą spokojną, bezpieczną, w której niewiele przestrzeni wymaga zmian/ przekształceń.

Dla badanych, podobnie jak w innych częściach miasta, priorytetem w przypadku działań inwestycyjnych jest powstanie sieci dróg rowerowych. W dzielnicy V postuluje się zlokalizowanie ich wzdłuż ul. Tartacznej, ul. Stanisławowskiej, ul. Granicznej, ul. Florencji, ul. Jana Pawła II, północnego odcinka ul. Kopernika, a także wzdłuż ul. Licealnej i na ul. Kolejowej.

DZIELNICA VI – WNIOSKI

Dzielnicę VI stanowi zróżnicowana funkcjonalnie tkanka miejska – występują tu zarówno tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, jak i wielorodzinnej, tereny usług publicznych i komercyjnych, tereny ogródków działkowych, cmentarz. Mieszkańcy chętnie wskazują tu miejsca warte pokazania przede wszystkim związane z historycznym dziedzictwem miasta – kirkut, ponad 100-letni szpital miejski wraz z przyszpitalną kaplicą czy teren Szkoły Podstawowej nr 4. Warto zwrócić uwagę, że przestrzeń kirkutu jest wskazywana jako miejsce wymagające modernizacji. Badani podkreślali również, że na terenie dzielnicy warto postawić tablice informacyjne pokazujące historię miasta i jego mieszkańców, z której są dumni. Budowanie tożsamości dzielnicy w oparciu o dziedzictwo historyczne tego obszaru powinno być jednym z postulatów jej rozwoju.

Cechą wyróżniającą negatywnie dzielnicę VI spośród innych dzielnic Mińska Mazowieckiego jest niski poziom poczucia bezpieczeństwa wśród jej mieszkańców. Badani często wskazywali lokalizacje, w których nie czują się w pełni bezpiecznie. Poczucie zagrożenia wynika zarówno z przebywania w przestrzeni publicznej osób „podejrzanych”, nadużywających alkoholu, występowania aktów wandalizmu, niedostatecznego oświetlenia, jak i z nadmiernej prędkości rozwijanej przez samochody. Poprawa poczucia bezpieczeństwa powinna być jednym z priorytetowych działań w zakresie kształtowania przemian na terenie dzielnicy.

Wyniki badania geoankietowego wskazują, że w dzielnicy występują liczne problemy związane z barierami komunikacyjnymi. Szczególnie licznie wskazywano niedogodności w ruchu samochodowym. Istotny problem identyfikowany jest w okolicach skrzyżowania ul. Siennickiej, Limanowskiego i Szpitalnej. Badani zwracali uwagę na brak płynności ruchu na tym fragmencie – tworzące się korki. Wskazywano na potrzebę zmian w organizacji ruchu na tym odcinku. Postulowane jest takie planowanie ruchu w dzielnicy, by usprawnić przejazd przez tory kolejowe – np. poprzez wykorzystanie inteligentnych rozwiązań związanych z sterowaniem ruchem ulicznym.

DZIELNICA VII – WNIOSKI

Cechą charakterystyczną dzielnicy VII jest jej wiejski charakter – występuje tu koncentracja domów jednorodzinnych, deficyt terenów zieleni urządzonej, niedostatek obiektów użyteczności publicznej. W dzielnicy brakuje lokalnego miejsca spotkań oraz organizowanych wydarzeń, które pozwalałyby na zacieśnianie kontaktów sąsiedzkich.

Analiza wyników badania geoankietowego pokazała, że w dzielnicy występują problemy związane z niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą techniczną – szczególnie na ul. Chróścielewskiego i Osiedlowej.

Niedostateczne oświetlenie drogi i występujące dziury/ wyłomy w chodniku przy ul. Chróścielewskiego stwarzają zagrożenie w ruchu pieszych, szczególnie w okresie zimowym. Badani wskazywali, iż zwiększenie bezpieczeństwa na tej ulicy powinno być jednym z priorytetów działań w tej dzielnicy.

Warto zwrócić również uwagę na niewystarczająco rozwiniętą sieć infrastruktury rowerowej, której budowa może stanowić jeden z kierunków rozwoju miasta Mińsk Mazowiecki. Zgłaszane zapotrzebowanie na ścieżki rowerowe, szczególnie przy ul. Chróścielewskiego, mogłyby pozytywnie

wpłynąć na odciążenie ruchu ulicznego i umożliwić mieszkańcom bezpieczny dojazd do dworca kolejowego i dalej do centrum miasta.

Mieszkańcom południowej części dzielnicy brakuje przystanku autobusowego w pobliżu skrzyżowania ulic Osiedlowej z Wiejską. Zdaniem badanych jest to czynnik utrudniający korzystanie z transportu publicznego osobom starszym, które nie są w stanie przebyć drogi na pętle autobusową.

DZIELNICA VIII – WNIOSKI

W dzielnicy VIII znajduje się największa koncentracja obiektów handlu wielkopowierzchniowego w Mińsku Mazowieckim. Dostęp do większości usług jest zadowalający, jednak wskazać można istniejące deficyty. Wśród nich wyróżnia się, zdaniem mieszkańców, niedostateczną liczbę sklepów spożywczych, placówek edukacyjno-wychowawczych dla dzieci, a także obiektów, w których świadczone są usługi zdrowia.

Badani doceniają dziedzictwo historyczne obszaru wskazując na bardzo ważny obiekt - Muzeum Ziemi Mińskiej, oddziału VII Pułku Ułanów Lubelskich, które ma bardzo duży potencjał kulturalny dostrzegany przez mieszkańców. Należy jednak zaznaczyć, że dotychczas nie jest on w pełni wykorzystywany – organizowana jest tu niewielka liczba wydarzeń kulturalnych.

Poczucie bezpieczeństwa oceniane jest przeciętnie – ani dobrze ani źle w odniesieniu do średniej dla miasta. W dzielnicy występują miejsca, w których jest niewystarczające oświetlenie np. ul. Chochołowska. Wskazywane są również przestrzenie, w których gromadzą się osoby spożywające alkohol.

Istotnym problemem dla dzielnicy VIII jest jednak nadmierne natężenie ruchu komunikacyjnego, które wpływa na jakość przemieszczania się po tej części miasta. Główną ulicą zapewniającą dojazd do pobliskich dzielnic Mińska Mazowieckiego jest ul. Sosnkowskiego. Tędy też przebiega ruch o największym natężeniu w ciągu dnia. Nie bez powodu to właśnie tutaj proponowano zwiększenie znaczenia ruchu pieszego kosztem ruchu samochodowego. Postulowano również stworzenie w dzielnicy VIII dodatkowego przystanku autobusowego na ul. Wiejskiej, który zapewniłby dojazd za pośrednictwem komunikacji publicznej do centrum miasta i ograniczyłby wykluczenie osób starszych i chorych. Dodatkowo, bardzo wiele osób wskazywało na konieczność utworzenia sieci ścieżek rowerowych na ulicach: Sosnkowskiego, Stankowizny, Chochołowskiej, Chróścielewskiego a także Mrozowskiej.

Na szczególną uwagę zasługuje również teren okolicy kładki dla pieszych przy ul. Widok – respondenci często wskazywali to miejsce jako obszar wymagający zmiany. Kładka ta prowadzi w okolice dworca PKP – badani wskazywali na możliwość ustawienia w tej przestrzeni multimedialnych tablic informujących o najbliższych odjazdach środków komunikacji. Postulaty dotyczyły zarówno potrzeby zwiększenia poczucia bezpieczeństwa poprzez zadbanie o objęcie tej przestrzeni monitoringiem miejskim, jak i poprawy infrastruktury rowerowej, oraz zwiększenie ilości zieleni.

W kontekście planowania rozwoju dzielnicy proponuje się lepsze oświetlenie ulicy Chochołowskiej oraz wykorzystanie przestrzeni i okolicznych drzew dla stworzenia naturalistycznego miejsca rekreacji.

DZIELNICA IX – WNIOSKI

Dzielnice IX stanowią w większości tereny zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz tereny niezurbanizowane. Badani zwracali uwagę, że dynamiczny rozwój obszarów budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego nie spowodował rozwoju usług kulturalnych, rozrywkowych czy gastronomicznych w dzielnicy IX.

Pozytywną cechą wyróżniającą dzielnicę IX spośród innych dzielnic Mińska Mazowieckiego jest wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa jej mieszkańców. Badani wskazywali na niewielką, w porównaniu do innych dzielnic, liczbę miejsc, w których nie czują się w pełni bezpiecznie.

Istotnym problemem jest deficyt terenów zieleni urządzonej ogólnodostępnej na terenie dzielnicy. Warto zauważyć, że wyniki badania wskazują, iż z tego powodu mieszkańcy korzystają z terenów zieleni nieurządzonej jako terenów rekreacyjnych.

Wśród priorytetowych zmian, na które wskazują mieszkańcy jest budowa Park&Ride w okolicy stacji Mińsk Mazowiecki – Anielina, stworzenie miejsca zieleni urządzonej oraz doposażenie przestrzeni w elementy małej architektury. Silnie postulowane jest podejmowanie interwencji w zakresie likwidacji barier komunikacyjnych, zwłaszcza w zakresie przejazdu kolejowe z ul. Siennicką.

5.6.3. AUDYT DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

METODYKA

Na pierwszym etapie przeprowadzania audytu dostępności przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami skupiono się na analizie literatury oraz obowiązujących aktów prawnych, co pozwoliło na określenie założeń i wytycznych formalnych do oceny dostępności poszczególnych typów przestrzeni/obiektów. Badaniu poddano zapisy m.in.:

- Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2019, poz. 1696);
- Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 2020 poz.1333);
- Programu rządowego „Dostępność Plus”;
- Standardów dostępności dla poszczególnych miast (Poznań, Warszawa, Kielce, Gdynia);
- Publikacji naukowych związanych z tematyką dostępności przestrzeni dla osób z niepełnosprawnością.

Na podstawie powyższych opracowań zdecydowano się na inwentaryzację przestrzeni pod kątem jej dostępności dla:

- osób z niepełnosprawnością ruchową;
- osób niewidomych i niedowidzących;
- osób niesłyszących.

Rezultatem tych działań było przygotowanie kart inwentaryzacyjnych.

W drugim kroku zidentyfikowana została lokalizacja ważnych dla dzielnicy obiektów użyteczności publicznej², przystanków, terenów zieleni, rekreacji, placów zabaw, kluczowych przejść dla pieszych generujących największy ruch komunikacyjnych oraz publicznych toalet. Opracowanie tej części

² Przez budynek użyteczności publicznej rozumiany jest budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji – zgodnie z § 3 pkt 6) rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

nastąpiło na podstawie danych zastanych, dokumentów strategicznych miasta oraz materiałów kartograficznych.

Trzeci etap zakładał inwentaryzację w terenie wskazanych miejsc poprzez wykonanie dokumentacji fotograficznej poszczególnych przestrzeni. Szczególny nacisk położony został na identyfikację istniejących barier i dotychczas zastosowanych udogodnień w korzystaniu z przestrzeni dla osób z niepełnosprawnością. Badacze zwracali również uwagę na dostępność przestrzeni dla osób starszych, mających trudności w poruszaniu się, rodziców z dziećmi itp. Analizie podlegało 5 głównych typów obiektów i przestrzeni:

- obiekty użyteczności publicznej,
- przestrzenie rekreacyjne,
- place zabaw,
- dostępność komunikacji publicznej (przystanki),
- przejścia dla pieszych.

Dodatkowo zwracano uwagę na obiekty małej architektury i toalety publiczne.

Zespoły badawcze oprócz wypełniania karty inwentaryzacyjnej sprawdzały czy na etapie I nie zostały pominięte istotne miejsca i miały za zadanie odnotowanie takich sytuacji.

Badania w terenie i wizje lokalne odbywały się w następujących terminach:

- Dzielnica I - przełom kwietnia i maja 2020 r. oraz uzupełniająco w lipcu 2020 r.
- Dzielnica II – przełom kwietnia i maja 2020 r. oraz uzupełniająco w lipcu 2020 r.
- Dzielnica III – przełom czerwca i lipca 2020 r. oraz uzupełniająco w lipcu 2020 r.
- Dzielnica IV – przełom kwietnia i maja 2020 r. oraz uzupełniająco w lipcu 2020 r.
- Dzielnica V - czerwiec 2020 r. oraz uzupełniająco w sierpniu 2020 r.
- Dzielnica VI – przełom lipca i sierpnia 2020 r.
- Dzielnica VII - przełom lipca i sierpnia 2020 r. oraz uzupełniająco w styczniu 2021 r.
- Dzielnica VIII - przełom kwietnia i maja 2020 r. oraz uzupełniająco w styczniu 2021 r.
- Dzielnica IX – wrzesień 2020 r. oraz uzupełniająco w styczniu 2021 r.

Czwarty etap, który został opracowany na podstawie zebranych danych, polegał na scharakteryzowaniu barier przestrzennych występujących w każdej dzielnicy wraz z określeniem powodowanych przez nie utrudnień dla użytkowników i użytkowniczek z niepełnosprawnością. Wskazane zostały obiekty i przestrzenie, których dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami powinno być istotnym zadaniem władz lokalnych kształtujących przestrzeń publiczną w mieście. Wynikiem przeprowadzonych działań są wytyczne projektowe do koncepcji zagospodarowania przestrzeni wspólnych.

DZIELNICA I – WNIOSKI

W pobliżu obiektów użyteczności publicznej brakuje miejsc postojowych przeznaczonych/dostosowanych dla osób z niepełnosprawnościami, co może utrudniać poruszanie się samochodem w przestrzeni dzielnicy i korzystanie z tych obiektów. Przestrzeń dzielnicy nie jest oznaczona z myślą o potrzebach osób z niepełnosprawnościami. Brakuje informacji przestrzennych ułatwiających poruszanie się osobom z dysfunkcjami ruchu lub osobom niewidomym.

Należy zwrócić uwagę, że część wejść w analizowanych obiektach użyteczności publicznej nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – szczególnie ruchowymi, czy osób

niewidomych lub niedowidzących. Obiekty te są wyposażone w strome schody lub podjazdy, z których nie są w stanie skorzystać osoby poruszające się na wózku inwalidzkim. Co więcej przeszkody przy wejściach do budynków (schody, progi) nie są często odpowiednio oznaczone dla osób niewidomych lub niedowidzących. Głównym powodem tego stanu rzeczy jest fakt, że znaczna część budynków, w których świadczone są obecnie usługi była projektowana i budowana w czasach, gdy nie obowiązywały żadne standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Obecnie istniejące przestrzenie rekreacyjne na terenie dzielnicy I w znacznym stopniu nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na analizowanym obszarze brakuje zielonych przestrzeni do odpoczynku, z których bezpiecznie i bez asysty osoby trzeciej mogą korzystać osoby z różnymi niepełnosprawnościami. W związku z tym szczególnie należy zadbać o to, aby projektowane w dzielnicy przestrzenie wspólne spełniały potrzeby osób niepełnosprawnych ruchowo, niewidomych lub niedowidzących.

Zlokalizowane na terenie dzielnicy I place zabaw nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, szczególnie dzieci. Wśród istniejących przestrzeni tego typu można wymienić takie, które częściowo spełniają potrzeby w tym zakresie (szczególnie w zakresie nawierzchni umożliwiających poruszanie się po terenie), dlatego należy zadbać o dalszy rozwój tych miejsc i ich dostosowanie do obowiązujących standardów. Szczególnie dotyczy to placów zabaw zlokalizowanych przy ul. Dąbrówki 35 i u. Łupińskiego 1.

Prowadząc remonty i modernizacje ciągów komunikacyjnych w dzielnicy I należy zadbać o to, aby w pierwszej kolejności usuwać bariery architektoniczne na szlakach prowadzących do obiektów użyteczności publicznej oraz do tworzonych przestrzeni wspólnych czy placów zabaw.

Należy dążyć do opracowania jednolitych standardów dotyczących przejść dla pieszych. Powinny powstać wytyczne, według których systematycznie modernizowane będą wszystkie najważniejsze przejścia dla pieszych w dzielnicy jak i w całym mieście. W pierwszej kolejności na terenie dzielnicy I należy poprawić bezpieczeństwo wzdłuż ul. Dąbrówki.

Warto rozważyć możliwość utworzenia funduszu dedykowanego spółdzielniom i wspólnotom mieszkaniowym wspierającego:

- remonty przestrzeni wspólnych w budynkach mieszkalnych, dzięki czemu poprawi się ich dostępność dla osób z niepełnosprawnościami ;
- tworzenie miejsc odpoczynku przy wewnętrznych ciągach komunikacyjnych w dzielnicy nr I, z uwagi na widoczne potrzeby w tym zakresie.

DZIELNICA II – WNIOSKI

Dzielnica II stanowi w dużej mierze centrum usługowe całego miasta. Znajdują się tu najważniejsze urzędy, instytucje kultury, placówki oświatowe, jak również obiekty handlowo-usługowe. Dlatego też istotne jest zapewnienie dostępności do tych miejsc zarówno dla mieszkańców dzielnicy, jak i pozostałych użytkowników. W pobliżu obiektów użyteczności publicznej brakuje miejsc postojowych przeznaczonych/dostosowanych dla osób z niepełnosprawnościami, co może utrudniać poruszanie się samochodem w przestrzeni dzielnicy i korzystanie z tych obiektów.

Przestrzeń dzielnicy nie jest oznaczona z myślą o potrzebach osób z niepełnosprawnościami. Brakuje informacji przestrzennych ułatwiających poruszanie się osobom z dysfunkcjami ruchu lub osobom niewidomym. Zdecydowana większość budynków użyteczności publicznej jest dostępna dla osób z niepełnosprawnościami, gdyż albo nie posiada schodów albo wyposażona jest w udogodnienia

pozwalające na przemieszczanie się osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Jednak nadal istnieją budynki wyposażone w strome schody lub podjazdy, z których nie są w stanie skorzystać osoby poruszające się na wózku inwalidzkim. Co więcej przeszkody przy wejściach do budynków (schody, progi) nie są często odpowiednio oznaczone dla osób niewidomych lub niedowidzących. Problem dotyczy przede wszystkim lokali zaadaptowanych na usługowe, które nie zostały wybudowane przy zastosowaniu standardów dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Obecnie istniejące przestrzenie rekreacyjne na terenie dzielnicy II w znacznym stopniu nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na analizowanym obszarze brakuje zielonych przestrzeni do odpoczynku, z których bezpiecznie i bez asysty osoby trzeciej mogą korzystać osoby z różnymi niepełnosprawnościami. W związku z tym szczególnie należy zadbać o to, aby projektowane w dzielnicy przestrzenie wspólne spełniały potrzeby osób niepełnosprawnych ruchowo, niewidomych lub niedowidzących.

Zlokalizowane na terenie dzielnicy II place zabaw są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W istniejących przestrzeniach tego typu zastosowana jest zazwyczaj odpowiednia nawierzchnia i szerokość furtki. Nie ma jednak obiektów przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami, dostosowanych do ich specyficznych potrzeb, dlatego należy zadbać o dalszy rozwój tych miejsc. Ważne jest również, by place zabaw przy przedszkolach dostosowane zostały do obowiązujących standardów.

Prowadząc remonty i modernizacje ciągów komunikacyjnych w dzielnicy II należy zadbać o to, aby w pierwszej kolejności usuwać bariery architektoniczne na szlakach prowadzących do obiektów użyteczności publicznej, tworzonych przestrzeni wspólnych czy placów zabaw, a także obiektów użyteczności publicznej. Należy wyposażać ciągi komunikacyjne w ławki tak, by stwarzać dobre warunki do poruszania się przez osoby o ograniczonej mobilności.

Należy dążyć do opracowania jednolitych standardów dotyczących przejść dla pieszych, przystanków autobusowych, dostępności do obiektów. Powinny powstać wytyczne, według których systematycznie modernizowane będą wszystkie najważniejsze przestrzenie i obiekty w dzielnicy jak i w całym mieście. Stan techniczny nawierzchni w dzielnicy powinien podlegać naprawom na bieżąco. Jednocześnie, ważne jest uwzględnienie potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami. Obecne udogodnienia w dużej mierze pomijają problemu osób niedowidzących bądź niewidomych.

Należy usprawnić kanalizację miejską i zadbać o prawidłowe wykonanie poszczególnych elementów infrastruktury.

Warto rozważyć możliwość utworzenia funduszu dedykowanego spółdzielniom i wspólnotom mieszkaniowym wspierającego:

- remonty przestrzeni wspólnych w budynkach mieszkalnych, dzięki czemu poprawi się ich dostępność dla osób z niepełnosprawnościami ;
- tworzenie miejsc odpoczynku przy wewnętrznych ciągach komunikacyjnych w dzielnicy II, z uwagi na widoczne potrzeby w tym zakresie.

DZIELNICA III – WNIOSKI

W dzielnicy III znajduje się najważniejszy dla miasta teren zieleni – Park Dernałowiczów oraz istotne dla lokalnej społeczności obiekty m.in. Miejski Dom Kultury (zlokalizowany w Pałacu Dernałowiczów), Powiatowy Urząd Pracy, placówki edukacyjne przy ul. Budowlanej.

Należy ocenić pozytywnie dostosowanie większości okolic budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Obiekty wyposażone są w udogodnienia pozwalające na przemieszczanie się osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Dużym plusem jest występowanie w pobliżu budynków użyteczności publicznej parkingów, na których wydzielono miejsca postoju dla osób posiadających Kartę Parkingową. Wszystkie obiekty rekreacyjne w dzielnicy posiadają nawierzchnię ciągu spacerowego o twardej i równej strukturze, co umożliwi łatwiejsze przemieszczanie się osób np. z niepełnosprawnością ruchową. Widać niedobory w dostosowaniu istniejącej małej architektury do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Na pozytywną uwagę zasługują przejścia dla pieszych, które zawierają pochylnie lub rampy zjazdowe z chodnika na drogę oraz nie występują w nich nierówności.

W dzielnicy tej rekomenduje się działania na rzecz zwiększenia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Na placach zabaw należy stosować nawierzchnię umożliwiającą swobodny dojazd wózkom inwalidzkim oraz umieszczanie ławek lub innych miejsc siedzących z oparciem w pobliżu. Sugeruje się także stworzenie tablicy informacyjnej przy wejściu na poszczególne tereny oraz na przystankach autobusowych z dostosowaniem dla osób z dysfunkcjami wzroku.

DZIELNICA IV – WNIOSKI

W pobliżu obiektów użyteczności publicznej brakuje miejsc postojowych przeznaczonych/dostosowanych dla osób z niepełnosprawnościami, co może utrudniać poruszanie się samochodem w przestrzeni dzielnicy i korzystanie z tych obiektów. Przestrzeń dzielnicy nie jest oznaczona z myślą o potrzebach osób z niepełnosprawnościami. Brakuje informacji przestrzennych ułatwiających poruszanie się osobom z dysfunkcjami ruchu lub osobom niewidomym.

Należy zwrócić uwagę, że część wejść w analizowanych obiektach użyteczności publicznej nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – szczególnie ruchowymi, czy osób niewidomych lub niedowidzących. Obiekty te są wyposażone w schody bez poręczy i podjazdów, z których nie są w stanie skorzystać osoby poruszające się na wózku inwalidzkim. Co więcej przeszkody przy wejściach do budynków (schody, progi) nie są często odpowiednio oznaczone dla osób niewidomych lub niedowidzących. Głównym powodem tego stanu rzeczy jest fakt, że znaczna część budynków, w których świadczone są obecnie usługi była projektowana i budowana w czasach, gdy nie obowiązywały żadne standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Obecnie istniejące przestrzenie rekreacyjne na terenie dzielnicy IV w znacznym stopniu nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na analizowanym obszarze brakuje zielonych przestrzeni do odpoczynku, z których bezpiecznie i bez asysty osoby trzeciej mogą korzystać osoby z różnymi niepełnosprawnościami. W związku z tym szczególnie należy zadbać o to, aby projektowane w dzielnicy przestrzenie wspólne spełniały potrzeby osób z niepełnosprawnością ruchową, niewidomych lub niedowidzących. Zlokalizowany na terenie dzielnicy IV plac zabaw nie jest dostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, szczególnie dzieci. Brakuje urządzeń, z których mogłyby one bezpiecznie korzystać. Należy zadbać o dalszy rozwój tych miejsc i ich dostosowanie do obowiązujących standardów.

Prowadząc remonty i modernizacje ciągów komunikacyjnych w dzielnicy IV należy zadbać o to, aby w pierwszej kolejności usuwać bariery architektoniczne na szlakach prowadzących do obiektów użyteczności publicznej oraz do tworzonego przestrzeni wspólnych czy placów zabaw. Warto rozważyć możliwość utworzenia funduszu dedykowanego spółdzielniom i wspólnotom mieszkaniowym wspierającego remonty przestrzeni wspólnych w budynkach mieszkalnych, dzięki czemu poprawi się ich dostępność dla osób z niepełnosprawnościami.

DZIELNICA V – WNIOSKI

Dzielnicę V stanowią, w większości budynki jednorodzinne. Wśród ważnych, choć nielicznych obiektów użyteczności publicznej, należy wyszczególnić obiekt MOSIR – Aquapark. Z budynku tego, dobrze dostosowanego do potrzeb osób z różnego rodzaju dysfunkcjami korzystają mieszkańcy całego miasta.

Analizy pokazały, że dostosowanie przestrzeni dzielnicy V do potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnością, opiekunów z dziećmi oceniane jest pozytywnie. Komunikacja piesza nie jest utrudniona przez grodzone osiedla. Pieszce ciągi komunikacyjne prowadzą wzdłuż ulic i są dobrej jakości, nie występują bariery utrudniające przemieszczenie się po terenie dzielnicy.

Na analizowanym obszarze brakuje zielonych przestrzeni do odpoczynku, z których bezpiecznie i bez asysty osoby trzeciej mogą korzystać osoby z różnymi niepełnosprawnościami. W związku z tym szczególnie należy zadbać o to, aby projektowane w dzielnicy przestrzenie wspólne spełniały potrzeby osób niepełnosprawnych ruchowo, niewidomych lub niedowidzących.

DZIELNICA VI – WNIOSKI

Większość obiektów użyteczności publicznej posiada stanowiska parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami (posiadających kartę parkingową). Jednakże warto zwrócić uwagę na to, że nadal istnieją obiekty, w których pobliżu brakuje takich stanowisk, co może utrudniać osobom z niepełnosprawnościami poruszanie się samochodem w przestrzeni dzielnicy i korzystanie z tych obiektów. Przestrzeń dzielnicy nie jest oznaczona z myślą o potrzebach osób z niepełnosprawnościami. Brakuje informacji przestrzennych ułatwiających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami (w tym osobom niewidomym i niedowidzącym).

W większości przypadków wejścia do obiektów użyteczności publicznej są w pewnym stopniu dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Nie zmienia to jednak faktu, że część budynków wymaga lepszego i bardziej kompleksowego dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Warto jednak zwrócić uwagę na bardzo duży deficyt w dostosowaniu tych obiektów do potrzeb osób niewidomych bądź niedowidzących.

Obecnie istniejące przestrzenie rekreacyjne na terenie dzielnicy VI w znacznym stopniu nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Audyt wykazał, że na analizowanym obszarze znajduje się niewystarczająca liczba zielonych przestrzeni do odpoczynku, z których bezpiecznie i bez asysty osoby trzeciej mogłyby korzystać osoby z niepełnosprawnościami. Podczas projektowania nowych lub modernizacji istniejących przestrzeni rekreacyjnych należy brać pod uwagę potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Wyposażenie placów zabaw na terenie dzielnicy VI w wielu przypadkach uniemożliwia korzystanie z terenu przez osoby z niepełnosprawnościami (jednakże jest to zależne od sprawności osoby niepełnosprawnej) – nie są one przystosowane do ich potrzeb. Brakuje urządzeń dedykowanych tej grupie np. huśtawek z platformą umożliwiającą zabawę dzieciom na wózkach inwalidzkich czy integracyjnych karuzeli. Możliwe jest korzystanie, z pomocą opiekunów z nielicznych urządzeń, co może powodować częściowe wykluczenie z życia rówieśniczego dzieci z niepełnosprawnościami.

Prowadząc remonty i modernizacje ciągów komunikacyjnych w dzielnicy VI należy zwrócić szczególną uwagę na usuwanie barier architektonicznych na ciągach prowadzących do obiektów użyteczności publicznej oraz do tworzonych przestrzeni wspólnych czy placów zabaw.

Należy dążyć do opracowania jednolitych standardów dotyczących przejść dla pieszych. Powinny powstać wytyczne, według których systematycznie modernizowane będą wszystkie najważniejsze przejścia dla pieszych w dzielnicy jak i w całym mieście.

DZIELNICA VII – WNIOSKI

Dzielnica VII stanowi najdalej położony od centrum miasta obszar. Tworzy ją zabudowa jednorodzinna, budynki podstawowych usług oraz tereny niezurbanizowane.

Na terenie dzielnicy zidentyfikowano jeden budynek użyteczności publicznej – występuje tu jedynie Stacja uzdatniania wody Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji. Obiekt ten nie jest ogólnodostępny, dlatego też nie przeprowadzono badania jego dostępności do potrzeb osób niepełnosprawnych w tejże dzielnicy. Przestrzeń dzielnicy nie jest oznaczona z myślą o potrzebach osób z niepełnosprawnościami. Brakuje informacji przestrzennych ułatwiających poruszanie się osobom z dysfunkcjami ruchu, słuchu lub osobom niewidomym i niedowidzącym.

Obecnie nieistniejące przestrzenie rekreacyjne na terenie dzielnicy VII nie pozwalają na analizę zielonych przestrzeni do odpoczynku, z których bezpiecznie i bez asysty osoby trzeciej mogą korzystać osoby z różnymi niepełnosprawnościami. W związku z tym zwraca się uwagę na potrzebę zaprojektowania w dzielnicy przestrzeni wspólnych, które będą spełniały potrzeby osób niepełnosprawnych ruchowo, niewidomych lub niedowidzących.

Na terenie dzielnicy VII nie zlokalizowano także placów zabaw, co może być związane z istniejącą tu zabudową jednorodziną. Tego typu udogodnienia bardzo często występują na posesjach własnych. Istotny jest także brak występujących obiektów pełniących funkcję edukacyjno-wychowawczą, którym place zabaw zazwyczaj towarzyszą. Na analizowanym obszarze nie poprowadzono chodników wzdłuż wszystkich ulic, dodatkowo należy wspomnieć, iż te istniejące nie są wyposażone w elementy małej architektury (takie jak ławki) ułatwiającej przemieszczanie się osobom z niepełnosprawnościami. Należy wyposażać ciągi komunikacyjne w ławki tak, by stwarzać dobre warunki do poruszania się przez osoby o ograniczonej mobilności.

Należy dążyć do opracowania jednolitych standardów dotyczących przejść dla pieszych, przystanków autobusowych. Powinny powstać wytyczne, według których systematycznie modernizowane będą wszystkie najważniejsze przestrzenie w dzielnicy jak i w całym mieście. Stan techniczny nawierzchni w dzielnicy powinien podlegać naprawom na bieżąco. Jednocześnie, ważne jest uwzględnienie potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami. Obecne udogodnienia w dużej mierze pomijają problemu osób niedowidzących bądź niewidomych.

DZIELNICA VIII – WNIOSKI

Przestrzeń dzielnicy nie jest oznaczona z myślą o potrzebach osób z niepełnosprawnościami. Brakuje informatorów przestrzennych ułatwiających poruszanie się osobom z dysfunkcjami ruchu, wzroku lub słuchu. Zdecydowana większość budynków użyteczności publicznej jest dostępna dla osób z niepełnosprawnościami, gdyż albo nie posiada schodów albo wyposażona jest w udogodnienia pozwalające na przemieszczanie się osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Przeszkody przy wejściach do budynków (schody, progi) nie są jednak często odpowiednio oznaczone dla osób niewidomych lub niedowidzących. Problem dotyczy przede wszystkim lokali zaadaptowanych na lokale usługowe, które przed laty nie zostały wybudowane przy dostosowaniu do standardów dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Należy jednak zaznaczyć, że w pobliżu obiektów użyteczności publicznej brakuje miejsc postojowych przeznaczonych/dostosowanych dla osób z niepełnosprawnościami, co może im utrudniać poruszanie się za pośrednictwem samochodu w przestrzeni dzielnicy i korzystanie z tych obiektów.

Obecnie istniejące przestrzenie rekreacyjne na terenie dzielnicy VIII w znacznym stopniu są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na analizowanym obszarze nie brakuje zielonych przestrzeni do odpoczynku, z których bezpiecznie mogą korzystać osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Zlokalizowane na terenie dzielnicy VIII place zabaw są słabo dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. W istniejących przestrzeniach tego typu zastosowana jest zazwyczaj odpowiednia nawierzchnia i szerokość furtki. Nie ma jednak obiektów przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami, dostosowanych do ich specyficznych potrzeb, dlatego należy zadbać o dalszy rozwój tych miejsc. Ważne jest również, by place zabaw przy przedszkolach dostosowane zostały do obowiązujących standardów.

Prowadząc remonty i modernizacje ciągów komunikacyjnych w dzielnicy VIII należy zadbać o to, aby w pierwszej kolejności usuwać bariery architektoniczne na szlakach prowadzących do obiektów użyteczności publicznej, obiektów usługowych, tworzonych przestrzeni wspólnych czy placów zabaw, a także obiektów użyteczności publicznej. Należy wyposażać ciągi komunikacyjne w ławki tak, by stwarzać dobre warunki do poruszania się przez osoby o ograniczonej mobilności.

DZIELNICA IX – WNIOSKI

Większość obiektów świadczących podstawowe usługi posiada w swojej okolicy stanowiska parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami (posiadających kartę parkingową). Jednakże warto zwrócić uwagę na to, że nadal istnieją obiekty, w których pobliżu brakuje takich stanowisk, co może utrudniać osobom z niepełnosprawnościami poruszanie się samochodem w przestrzeni dzielnicy i korzystanie z podstawowych usług. Przestrzeń dzielnicy nie jest oznaczona z myślą o potrzebach osób z niepełnosprawnościami. Brakuje informacji przestrzennych ułatwiających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami (w tym osobom niewidomym i niedowidzącym).

W większości przypadków wejścia do obiektów użyteczności publicznej są dość dobrze dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Warto jednak zwrócić uwagę na deficyt w dostosowaniu tych obiektów do potrzeb osób niewidomych bądź niedowidzących.

Obecnie istniejące przestrzenie rekreacyjne na terenie dzielnicy IX w znacznym stopniu nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Audyt wykazał, że na analizowanym obszarze znajduje się niewystarczająca liczba zielonych przestrzeni do odpoczynku, z których bezpiecznie i bez asysty osoby trzeciej mogłyby korzystać osoby z niepełnosprawnościami. Podczas projektowania nowych lub modernizacji istniejących przestrzeni rekreacyjnych należy brać pod uwagę potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Wyposażenie placów zabaw na terenie dzielnicy IX w wielu przypadkach uniemożliwia korzystanie z terenu przez osoby z niepełnosprawnościami (jednakże jest to zależne od sprawności osoby niepełnosprawnej) – tylko jeden z nich oferuje urządzenia dostosowane do potrzeb dzieci z dysfunkcjami. Na pozostałych trzech placach zabaw brakuje urządzeń dedykowanych tej grupie. Możliwe jest korzystanie z pomocą opiekunów z nielicznych urządzeń, co może powodować częściowe wykluczenie z życia rówieśniczego dzieci z niepełnosprawnościami.

Podczas budowy nowych budynków mieszkalnych wielorodzinnych na terenie dzielnicy IX proponuje się zrezygnować z tworzenia barier urbanistycznych w postaci ogrodzeń, ze względu na to, że w znacznym stopniu utrudniają one komunikację mieszkańcom, w szczególności tym z dysfunkcjami ruchu.

Prowadząc remonty i modernizacje ciągów komunikacyjnych w dzielnicy VI należy zwrócić szczególną uwagę na usuwanie barier architektonicznych na ciągach prowadzących do obiektów użyteczności publicznej oraz do tworzonych przestrzeni wspólnych czy placów zabaw.

Przejścia dla pieszych znajdujące w dzielnicy IX są dobrze dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, jednakże należy dążyć do opracowania jednolitych standardów dotyczących przejść dla pieszych w całym mieście.

5.7. STRATEGIE INTELIGENTNEJ DZIELNICY

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA

W kontekście zarówno konkursu Human Smart City, jak i projektu "Miasto inteligentnych dzielnic", realizowanego w Mińsku Mazowieckim, wyzwania stojące przed miastem wynikają przede wszystkim z korzyści oraz deficytów w sferze społecznej i przestrzennej związanych z trwającym od dziesięcioleci, stałym napływem ludności. W związku z tym główne cele projektu to budowanie więzi z miastem i integracja mieszkańców. Środkami do realizacji tych celów będą inteligentne dzielnice, o tzw. „dospołecznym” charakterze przestrzeni, czyli sprzyjającym rozwojowi społeczności, oraz towarzysząca temu bezpośrednia aktywizacja mieszkańców, m.in. poprzez projektowanie partycypacyjne.

Strategia inteligentnej dzielnicy, realizując jednocześnie ogólne cele programu HUMAN SMART CITIES oraz bardziej szczegółowe cele projektu ma pomóc przełożyć je, wraz z innymi ustaleniami dokonanymi w procesie formułowania strategii, na praktykę polityki przestrzennej miasta, w tym kształtowania przestrzeni wspólnych w mieście i dzielnicy. Realizuje zatem współbieżnie dwa cele:

1. **dobre miejsce** – zapewnienie najlepszych warunków funkcjonalno-przestrzennych dla rozwoju społecznego dzielnicy i społeczno-gospodarczego całego miasta;
2. **aktywna społeczność** – zainicjowanie i rozwijanie aktywności społeczności lokalnej, nakierowanej na zwiększanie kapitału społecznego i realizację celów indywidualnych;

zakładając, że rozwój więzi społecznych oraz kształt przestrzeni są ze sobą współzależne.

Cel strategiczny:

dobre miejsce | aktywna społeczność

W procesie partycypacyjnym, który leży u podstaw idei smart city trzeciej generacji, należy wykorzystać indywidualne **motywacje działania** członków lokalnej społeczności, będące pochodną uświadomienia celów indywidualnych, których osiągnięcie ułatwia współpraca w ramach szerszej społeczności. Działania związane z przekształceniami przestrzeni same z siebie nie spowodują niezbędnej aktywizacji społecznej, konieczne są specjalnie nakierowane działania motywujące, wpisane w politykę społeczną i przestrzenną miasta. Przebudowa przestrzeni powinna wzmacniać sferę społeczną poprzez:

- a) **sprawczość** – uzyskanie i uświadomienie realnego wpływu na proces przekształceń;
- b) **dobrobyt** – uzyskanie realnych korzyści z prowadzonych aktywności poprzez podwyższenie świadomości, wiedzy, kwalifikacji, czy też nawiązanie interesujących kontaktów przyczyniających się do rozwoju osobistego lub otwierających nowe możliwości życiowe w tym zakresie (nowe kwalifikacje, nowa praca, nowe kontakty towarzyskie i biznesowe, nowe inicjatywy);
- c) **satysfakcja** – osiągnięcie lub wzmocnienie zadowolenia życiowego wynikającego z osiedlenia się w Mińsku Mazowieckim, utrwalające decyzję o związaniu swej przyszłości z tym miastem.

Cele – motywacje indywidualne:

sprawczość | dobrobyt | satysfakcja

Na podstawie charakterystyk dzielnic, wniosków wynikających z dotychczasowych badań oraz analiz, a także uwzględniając oczekiwania społeczne, które wybrzmiały podczas spotkań konsultacyjnych, opracowano cele strategiczne rozwoju inteligentnych dzielnic oraz rekomendowane działania.

DZIELNICA I – REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

1. Aktywne przeciwdziałanie izolacji przestrzeni sąsiedzkich, zwłaszcza grodzenia podwórzy oraz zjawiskami ograniczania lub wręcz spontanicznego przeciwdziałania integracji (wstępu osób spoza grupy sąsiedzkiej), w skrajnych przypadkach poprzez obserwowane przypadki usuwania elementów wyposażenia (małej architektury).
2. Szczególna troska o zielen nawet w najmniejszych fragmentach, przy choćby symbolicznym utrzymywaniu jej ciągłości w skali dzielnicy.
3. Uspołecznienie w (otwarciu dla wszystkich użytkowników) infrastruktury miejskiej dedykowanej instytucjom takim, jak przedszkole czy szkoła. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, zapewniających ich dostępność dla całej społeczności w odpowiednich porach, przez 7 dni w tygodniu.
4. Aktywizacja mieszkańców w zakresie renowacji i zagospodarowania przestrzeni sąsiedzkich, głównie poprzez doradztwo, dostarczanie materiałów, pomoc przy organizacji parkingów (co może być jednym z ważniejszych problemów dla wielu społeczności sąsiedzkich) oraz urządzeń służących integracji sąsiedzkiej i zaspokajających potrzeby najmłodszych. Regularne akcje animacyjne w tym zakresie, przy unikaniu bezpośredniego inwestowania (mają to robić sami mieszkańcy). Pozwoli to między innymi na uruchomienie dodatkowych środków spoza budżetu gminy (wspólnoty mieszkaniowe).
5. Skierowanie aktywności Inwestycyjnej miasta na wybrany, jeden znaczący fragment przestrzeni ogólnodzielnicowej, a po jego realizacji sekwencyjnie na kolejne fragmenty przestrzeni (ogniska) tego typu. Realizowane ogniska integracji dzielnicowej powinny być ściśle powiązane przestrzennie.
6. W pierwszym etapie zagospodarowanie terenu po byłych tzw. „barakach” z przeznaczeniem na strefę rekreacyjną w otoczeniu atrakcyjnej zieleni, przeznaczoną dla wszystkich grup wiekowych, wyposażoną w elementy placu zabaw dla dzieci starszych, z górką wspinaczkowo-saneczkową, siłownią plenerową oraz infrastrukturą integracyjną: ławkami, stolikami, stojakami rowerowymi. Sposób zagospodarowania umożliwiający elastyczne etapowanie i ewentualne korekty/ aktualizacje

- programu użytkowego w zależności od rozwoju przyszłych potrzeb. Czytelne powiązanie tego obszaru z poszczególnymi częściami dzielnicy, przy unikaniu kolizji z przestrzeniami sąsiedzkimi.
7. Minimalizacja konfliktu baraki-osiedle poprzez podjęcie skutecznych działań społecznych i animacyjnych wśród obu grup mieszkańców, nakierowanych na wzajemne zrozumienie, akceptację i współżycie, w tym wspólną aktywność na polu kształtowania przestrzeni publicznych.
 8. Standaryzacja urządzeń małej architektury ułatwiająca ich konserwację i utrzymywanie. Czytelne przypisanie odpowiedzialności za kwestie eksploatacyjne poszczególnych grup (ognisk) tych urządzeń.
 9. Wykonanie szczegółowego planu przestrzeni publicznych w zagospodarowanym rejonie dawnego poligonu, gdzie ma być zlokalizowana szkoła, inne obiekty infrastruktury miejskiej oraz nowe zespoły mieszkaniowe.

DZIELNICA II – REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

1. Skuteczne wydzielanie i funkcjonalne oddzielanie przestrzeni sąsiedzkich od innych rodzajów wspólnych przestrzeni o charakterze dzielnicowym i ogólnomiejskim. Ma to na celu stworzenie możliwości wyodrębniania społeczności sąsiedzkich i dedykowanie im fragmentów przestrzeni, wspierających ich integrację oraz identyfikację z miejscem zamieszkania.
2. Szczególna troska o zieleń nawet w najmniejszych fragmentach, przy choćby symbolicznym utrzymywaniu jej ciągłości w skali dzielnicy.
3. Uspołecznienie w (otwarciu dla wszystkich użytkowników) infrastruktury miejskiej dedykowanej instytucjom takim, jak przedszkole czy szkoła. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, zapewniających ich dostępność dla całej społeczności w odpowiednich porach, przez 7 dni w tygodniu.
4. Aktywizacja mieszkańców w zakresie renowacji i zagospodarowania przestrzeni sąsiedzkich, głównie poprzez doradztwo, dostarczanie materiałów, pomoc przy organizacji parkingów (co może być jednym z ważniejszych problemów dla wielu społeczności sąsiedzkich) oraz urządzeń służących integracji sąsiedzkiej i zaspokajających potrzeby najmłodszych. Regularne akcje animacyjne w tym zakresie, przy unikaniu bezpośredniego inwestowania (mają to robić sami mieszkańcy). Pozwoli to między innymi na uruchomienie dodatkowych środków spoza budżetu gminy (wspólnoty mieszkaniowe).
5. Skierowanie aktywności Inwestycyjnej miasta na wybrane znaczące fragmenty przestrzeni dzielnicowej i ogólnomiejskiej, a po ich realizacji sekwencyjnie na kolejne fragmenty przestrzeni (ogniska) tego typu. Realizowane ogniska integracji dzielnicowej i ogólnomiejskiej powinny być ściśle powiązane przestrzennie.
6. Sugerowane przestrzenie do działań w pierwszym etapie to rejon dworca kolejowego, bulwary nad rzeką Srebrną oraz ciąg ul. Piłsudskiego. Sposób zagospodarowania umożliwiający elastyczne etapowanie i ewentualne korekty/ aktualizacje programu użytkowego w zależności od rozwoju przyszłych potrzeb. Czytelne powiązanie tego obszaru z poszczególnymi częściami dzielnicy, przy unikaniu kolizji z przestrzeniami sąsiedzkimi.
7. Standaryzacja urządzeń małej architektury ułatwiająca ich konserwację i utrzymywanie. Czytelne przypisanie odpowiedzialności za kwestie eksploatacyjne poszczególnych grup (ognisk) tych urządzeń.
8. Wykonanie szczegółowego planu przestrzeni publicznych w głównych ciągach ulicznych dzielnicy, szczególnie tych, na których prowadzone lub planowane są szczególnie intensywne prace modernizacyjne lub uzupełnianie luk zabudowy.

DZIELNICA III – REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

1. Skuteczne wydzielenie i funkcjonalne oddzielenie przestrzeni sąsiedzkich od innych rodzajów wspólnych przestrzeni o charakterze dzielnicowym i ogólnomiejskim. Ma to na celu stworzenie możliwości wyodrębniania społeczności sąsiedzkich i dedykowanie im nawet niewielkich fragmentów przestrzeni lub wyposażenia, wspierającego ich integrację oraz identyfikację z miejscem zamieszkania.
2. Aktywizacja mieszkańców w zakresie renowacji i zagospodarowania przestrzeni sąsiedzkich, głównie poprzez doradztwo, dostarczanie materiałów, pomoc przy organizacji parkingów (co może być jednym z ważniejszych problemów dla wielu społeczności sąsiedzkich) oraz urządzeń służących integracji sąsiedzkiej i zaspokajających potrzeby najmłodszych. Regularne akcje animacyjne w tym zakresie, przy unikaniu bezpośredniego inwestowania (mają to robić sami mieszkańcy). Pozwoli to między innymi na uruchomienie dodatkowych środków spoza budżetu gminy (wspólnoty mieszkaniowe).
3. Szczególna troska o zielen publiczną, nawet w najmniejszych fragmentach, przy choćby symbolicznym utrzymywaniu jej ciągłości w skali dzielnicy, w połączeniu z systemem ruchu pieszego i rowerowego.
4. Uspołecznienie w (otwarciu dla wszystkich użytkowników) infrastruktury miejskiej dedykowanej instytucjom takim, jak przedszkole czy szkoła. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, zapewniających ich dostępność dla całej społeczności w odpowiednich porach, przez 7 dni w tygodniu.
5. Skierowanie aktywności Inwestycyjnej miasta na wybrany, jeden znaczący fragment przestrzeni ogólnodzielnicowej, a po jego realizacji sekwencyjnie na kolejne fragmenty przestrzeni (ogniska) tego typu. Realizowane ogniska integracji dzielnicowej powinny być ściśle powiązane przestrzennie.
6. Sugerowane przestrzenie do działań w pierwszym etapie, obok zakładanej w Gminnym Programie Rewitalizacji renowacji parku miejskiego, to pasmo ul. Sobieskiego, łączące dwa obiekty sakralne: zabytkowy kościół p.w. Narodzenia NMP oraz nowy kościół na byłym terenie wojskowym. Szczególne instrumenty powinny być użyte w rejonie skrzyżowania ulic Warszawskiej i Kościuszki, w celu wykreowania atrakcyjnej przestrzeni handlowej (nowoczesne mini-targowisko) z „przebieciami” w kierunku parku i ul. Sobieskiego. Sposób zagospodarowania tego obszaru i działania inicjujące powinny umożliwiać elastyczne etapowanie i ewentualne korekty/ aktualizacje programu użytkowego w zależności od rozwoju przyszłych potrzeb. Czytelne powiązanie tego obszaru z poszczególnymi częściami dzielnicy, przy unikaniu kolizji z przestrzeniami sąsiedzkimi.
7. Standaryzacja urządzeń małej architektury ułatwiająca ich konserwację i utrzymywanie. Czytelne przypisanie odpowiedzialności za kwestie eksploatacyjne poszczególnych grup (ognisk) tych urządzeń.
8. Wykonanie szczegółowego planu przestrzeni publicznych w zagospodarowanym rejonie dawnego poligonu, gdzie ma być zlokalizowana szkoła, inne obiekty infrastruktury miejskiej oraz nowe zespoły mieszkaniowe.

DZIELNICA VI – REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

1. Aktywne przeciwdziałanie izolacji przestrzeni sąsiedzkich, zwłaszcza groducia podwórzy oraz zjawiskami ograniczania lub wręcz spontanicznego przeciwdziałania integracji (wstępu osób spoza grupy sąsiedzkiej), w skrajnych przypadkach poprzez obserwowane przypadki usuwania elementów wyposażenia (małej architektury).

2. Wykonanie ramowego planu tras rowerowych ze strategią ich etapowej realizacji w powiązaniu z systemem zieleni publicznej - szczególna troska o zieleń nawet w najmniejszych fragmentach, przy choćby symbolicznym utrzymywaniu jej ciągłości w skali dzielnicy.
3. Uspołecznienie w (otwarciu dla wszystkich użytkowników) infrastruktury miejskiej dedykowanej instytucjom takim, jak przedszkole czy szkoła. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, zapewniających ich dostępność dla całej społeczności w odpowiednich porach, przez 7 dni w tygodniu.
4. Aktywizacja mieszkańców w zakresie renowacji i zagospodarowania przestrzeni sąsiedzkich, głównie poprzez doradztwo, dostarczanie materiałów, pomoc przy organizacji parkingów (co może być jednym z ważniejszych problemów dla wielu społeczności sąsiedzkich) oraz urządzeń służących integracji sąsiedzkiej i zaspokajających potrzeby najmłodszych. Regularne akcje animacyjne w tym zakresie, przy unikaniu bezpośredniego inwestowania (mają to robić sami mieszkańcy). Pozwoli to między innymi na uruchomienie dodatkowych środków spoza budżetu gminy (wspólnoty mieszkaniowe).
5. Skierowanie aktywności Inwestycyjnej miasta na wybrane, znaczące fragmenty przestrzeni ogólnodzielnicowej, głównie w „pasmach” ul. Dąbrówki (w tym wykorzystanie walorów kulturowych jej zachodniego przebiegu oraz wartości historycznych cmentarza) oraz ul. 1 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego Warszawa (zwłaszcza w rejonie szpitala), a po ich realizacji sekwencyjnie na kolejne fragmenty przestrzeni (ogniska) tego typu. Realizowane ogniska integracji dzielnicowej powinny być ściśle powiązane przestrzennie.
6. W pierwszym etapie zagospodarowanie terenu po byłych tzw. „barakach” z przeznaczeniem na strefę rekreacyjną w otoczeniu atrakcyjnej zieleni, przeznaczoną dla wszystkich grup wiekowych, wyposażoną w elementy placu zabaw dla dzieci starszych, z górką wspinaczkowo-saneczkową, siłownią plenerową oraz infrastrukturą integracyjną: ławkami, stolikami, stojakami rowerowymi. Sposób zagospodarowania umożliwiający elastyczne etapowanie i ewentualne korekty/ aktualizacje programu użytkowego w zależności od rozwoju przyszłych potrzeb. Czytelne powiązanie tego obszaru z poszczególnymi częściami dzielnicy, przy unikaniu kolizji z przestrzeniami sąsiedzkimi.
7. Minimalizacja konfliktu pomiędzy różnymi grupami interesariuszy, zwłaszcza mieszkańcami i lokalnym biznesem oraz pomiędzy różnymi grupami sąsiedzkimi poprzez podjęcie skutecznych działań społecznych i animacyjnych wśród różnych grup interesariuszy i skupisk mieszkańców, nakierowanych na wzajemne zrozumienie, akceptację i współzycie, w tym wspólną aktywność na polu kształtowania przestrzeni publicznych.
8. Standaryzacja urządzeń małej architektury ułatwiająca ich konserwację i utrzymywanie. Czytelne przypisanie odpowiedzialności za kwestie eksploatacyjne poszczególnych grup (ognisk) tych urządzeń.
9. Wykonanie szczegółowego planu przestrzeni publicznych w zagospodarowanym paśmie ul. Dąbrówki w powiązaniu z terenami rozwojowymi w północno-wschodniej części dzielnicy, gdzie będą rozwijane nowe obiekty handlowo-usługowe.

DZIELNICA IV – REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

1. Aktywne wyodrębnianie potencjalnych przestrzeni sąsiedzkich, zwłaszcza poprzez wzmocnienie istniejących węzłów integracji, szczególnie podwórze, a w zabudowie jednorodzinnej także np.

- placów przed sklepami i lokalami usługowymi, skwerów, a nawet drobnych fragmentów zieleni przy funkcjonujących mniej lub bardziej zorganizowanych parkingach.
2. Szczególna troska o zieleni nawet w najmniejszych fragmentach, przy choćby symbolicznym utrzymywaniu jej ciągłości w skali dzielnicy.
 3. Aktywizacja mieszkańców w zakresie renowacji i zagospodarowania wyodrębnionych lub potencjalnych przestrzeni sąsiedzkich, głównie poprzez doradztwo, dostarczanie materiałów, pomoc przy organizacji parkingów (co może być jednym z ważniejszych problemów dla wielu społeczności sąsiedzkich) oraz urządzeń służących integracji sąsiedzkiej i zaspokajających potrzeby najmłodszych. Regularne akcje animacyjne w tym zakresie, przy unikaniu bezpośredniego inwestowania (mają to robić sami mieszkańcy). Pozwoli to między innymi na uruchomienie dodatkowych środków spoza budżetu gminy (wspólnoty mieszkaniowe).
 4. Uspołecznienie w (otwarciu dla wszystkich użytkowników) infrastruktury miejskiej dedykowanej instytucjom takim, jak przedszkole czy szkoła. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, zapewniających ich dostępność dla całej społeczności w odpowiednich porach, przez 7 dni w tygodniu.
 5. Skierowanie aktywności Inwestycyjnej miasta na wybrany, jeden znaczący fragment przestrzeni ogólnodzielnicowej, a po jego realizacji sekwencyjnie na kolejne fragmenty przestrzeni (ogniska) tego typu. Realizowane ogniska integracji dzielnicowej powinny być ściśle powiązane przestrzennie.
 6. W pierwszym etapie zagospodarowanie terenu skweru przy ul. Kołowej, z przeznaczeniem na strefę rekreacyjną z wybiegiem dla psów, w otoczeniu atrakcyjnej zieleni, przeznaczoną dla wszystkich grup wiekowych, wyposażoną w elementy naturalnego placu zabaw oraz infrastrukturą integracyjną: ławkami, stolikami, stojakami rowerowymi. Sposób zagospodarowania umożliwiający elastyczne etapowanie i ewentualne korekty/ aktualizacje programu użytkowego w zależności od rozwoju przyszłych potrzeb.
 7. Minimalizacja konfliktu pomiędzy „starymi” a nowymi mieszkańcami (mieszkańcami domków jednorodzinnych i bloków), poprzez podjęcie skutecznych działań społecznych i animacyjnych wśród obu grup mieszkańców, nakierowanych na wzajemne zrozumienie, akceptację i współzycie, w tym wspólną aktywność na polu kształtowania przestrzeni publicznych.
 8. Standaryzacja urządzeń małej architektury ułatwiająca ich konserwację i utrzymywanie. Czytelne przypisanie odpowiedzialności za kwestie eksploatacyjne poszczególnych grup (ognisk) tych urządzeń.
 9. Wykonanie ramowego planu tras rowerowych ze strategią ich etapowej realizacji.
 10. Wykonanie szczegółowego planu przestrzeni publicznych w północno-zachodniej części dzielnicy, gdzie ma być zlokalizowany nowy zespół mieszkaniowy.

DZIELNICA V – REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

1. Aktywne wyodrębnianie potencjalnych przestrzeni sąsiedzkich, zwłaszcza poprzez wzmocnienie istniejących węzłów integracji, szczególnie podwórzy, a w zabudowie jednorodzinnej także np. placów przed sklepami i lokalami usługowymi, skwerów, a nawet drobnych fragmentów zieleni przy funkcjonujących mniej lub bardziej zorganizowanych parkingach.
2. Szczególna troska o zieleni nawet w najmniejszych fragmentach, przy choćby symbolicznym utrzymywaniu jej ciągłości w skali dzielnicy.
3. Aktywizacja mieszkańców w zakresie renowacji i zagospodarowania wyodrębnionych lub potencjalnych przestrzeni sąsiedzkich, głównie poprzez doradztwo, dostarczanie materiałów, pomoc przy organizacji parkingów (co może być jednym z ważniejszych problemów dla wielu

społeczności sąsiedzkich) oraz urządzeń służących integracji sąsiedzkiej i zaspokajających potrzeby najmłodszych. Regularne akcje animacyjne w tym zakresie, przy unikaniu bezpośredniego inwestowania (mają to robić sami mieszkańcy). Pozwoli to między innymi na uruchomienie dodatkowych środków spoza budżetu gminy (wspólnoty mieszkaniowe).

4. Uspołecznienie w (otwarciu dla wszystkich użytkowników) infrastruktury miejskiej dedykowanej instytucjom takim, jak przedszkole czy szkoła. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, zapewniających ich dostępność dla całej społeczności w odpowiednich porach, przez 7 dni w tygodniu.
5. Skierowanie aktywności Inwestycyjnej miasta na wybrany, jeden znaczący fragment przestrzeni ogólnodzielnicowej, a po jego realizacji sekwencyjnie na kolejne fragmenty przestrzeni (ogniska) tego typu. Realizowane ogniska integracji dzielnicowej powinny być ściśle powiązane przestrzennie.
6. W pierwszym etapie zagospodarowanie terenu położonego na zachód od ul. Wiśniowej, z przeznaczeniem na strefę rekreacyjną przeznaczoną dla wszystkich grup wiekowych, wyposażoną w elementy placu zabaw oraz infrastrukturą integracyjną: ławkami, stolikami, stojakami rowerowymi w otoczeniu na nowo ukształtowanej atrakcyjnej zieleni. Sposób zagospodarowania powinien umożliwiać elastyczne etapowanie i ewentualne korekty/ aktualizacje programu użytkowego w zależności od rozwoju przyszłych potrzeb. W południowej części tego obszaru i po przeciwnej stronie torów kolejowych należy przewidzieć funkcje wybiegu dla psów.
7. Minimalizacja konfliktu pomiędzy „starymi” a nowymi mieszkańcami (mieszkańcami domków jednorodzinnych i bloków), poprzez podjęcie skutecznych działań społecznych i animacyjnych wśród obu grup mieszkańców, nakierowanych na wzajemne zrozumienie, akceptację i współżycie, w tym wspólną aktywność na polu kształtowania przestrzeni publicznych.
8. Standaryzacja urządzeń małej architektury ułatwiająca ich konserwację i utrzymywanie. Czytelne przypisanie odpowiedzialności za kwestie eksploatacyjne poszczególnych grup (ognisk) tych urządzeń.
9. Wykonanie ramowego planu tras spacerowo-rowerowych ze strategią ich etapowej realizacji.
10. Wykonanie szczegółowego planu rozwoju przestrzeni społecznych w południowo-zachodniej części dzielnicy, w rejonie ul. Florencja, pod kątem możliwości integracji dzielnicowej, zwłaszcza pod kątem potrzeb młodzieży.

DZIELNICA VII – REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

1. Pilne podjęcie decyzji w zakresie polityki przestrzennej miasta wobec obszaru dzielnicy VII: na ile rozwinie się w niej funkcja mieszkaniowa i jakiego przyrostu ludności można się w związku z tym spodziewać.
2. Aktywne wyodrębnianie potencjalnych przestrzeni sąsiedzkich, zwłaszcza poprzez wzmocnienie istniejących węzłów integracji, szczególnie podwórzy, a w zabudowie jednorodzinnej także np. placów przed sklepami i lokalami usługowymi, skwerów, a nawet drobnych fragmentów zieleni przy funkcjonujących mniej lub bardziej zorganizowanych parkingach.
3. Szczególna troska o zielen nawet w najmniejszych fragmentach, przy choćby symbolicznym utrzymywaniu jej ciągłości w skali dzielnicy.
4. Aktywizacja mieszkańców w zakresie renowacji i zagospodarowania wyodrębnionych lub potencjalnych przestrzeni sąsiedzkich, głównie poprzez doradztwo, dostarczanie materiałów, pomoc przy organizacji parkingów (co może być jednym z ważniejszych problemów dla wielu społeczności sąsiedzkich) oraz urządzeń służących integracji sąsiedzkiej i zaspokajających potrzeby najmłodszych. Regularne akcje animacyjne w tym zakresie, przy unikaniu bezpośredniego

- inwestowania (mają to robić sami mieszkańcy). Pozwoli to między innymi na uruchomienie dodatkowych środków spoza budżetu gminy (wspólnoty mieszkaniowe).
5. Skierowanie aktywności Inwestycyjnej miasta na wybrany, jeden znaczący fragment przestrzeni ogólnodzielnicowej, a po jego realizacji sekwencyjnie na kolejne fragmenty przestrzeni (ogniska) tego typu. Realizowane ogniska integracji dzielnicowej powinny być ściśle powiązane przestrzennie.
 6. W pierwszym etapie zagospodarowanie terenu położonego w rejonie Ochotniczej Straży Pożarnej z przeznaczeniem na strefę integracyjną przeznaczoną dla wszystkich grup wiekowych, wyposażoną w elementy placu zabaw oraz infrastrukturą integracyjną: ławkami, stolikami, stojakami rowerowymi w otoczeniu na nowo ukształtowanej atrakcyjnej zieleni. Sposób zagospodarowania powinien umożliwiać elastyczne etapowanie i ewentualne korekty/ aktualizacje programu użytkowego w zależności od rozwoju przyszłych potrzeb.
 7. Wyprzedzająca minimalizacja konfliktu pomiędzy „starymi” a ewentualnymi nowymi mieszkańcami, poprzez podjęcie skutecznych działań społecznych i animacyjnych wśród obu grup mieszkańców, nakierowanych na wzajemne zrozumienie, akceptację i współzycie, w tym wspólną aktywność na polu kształtowania przestrzeni publicznych.
 8. Standaryzacja urządzeń małej architektury ułatwiająca ich konserwację i utrzymywanie. Czytelne przypisanie odpowiedzialności za kwestie eksploatacyjne poszczególnych grup (ognisk) tych urządzeń.
 9. Wykonanie ramowego planu tras spacerowo-rowerowych ze strategią ich etapowej realizacji.
 10. Wykonanie szczegółowego planu rozwoju przestrzeni społecznych w całej dzielnicy, z uwzględnieniem także nowo urbanizowanych terenów w północnej części dzielnicy, pod kątem możliwości integracji dzielnicowej, zwłaszcza pod kątem potrzeb młodzieży.

DZIELNICA VIII – REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

1. Aktywne wyodrębnianie potencjalnych przestrzeni sąsiedzkich, zwłaszcza poprzez wzmacnianie istniejących węzłów integracji, szczególnie podwórzy, a w zabudowie jednorodzinnej także np. placów przed sklepami i lokalami usługowymi, skwerów, a nawet drobnych fragmentów zieleni przy funkcjonujących mniej lub bardziej zorganizowanych parkingach.
2. Szczególna troska o zieleń nawet w najmniejszych fragmentach, przy choćby symbolicznym utrzymywaniu jej ciągłości w skali dzielnicy.
3. Aktywizacja mieszkańców w zakresie renowacji i zagospodarowania wyodrębnionych lub potencjalnych przestrzeni sąsiedzkich, głównie poprzez doradztwo, dostarczanie materiałów, pomoc przy organizacji wewnętrznych parkingów (co może być jednym z ważniejszych problemów dla wielu społeczności sąsiedzkich) oraz urządzeń służących integracji sąsiedzkiej i zaspokajających potrzeby najmłodszych. Regularne akcje animacyjne w tym zakresie, przy unikaniu bezpośredniego inwestowania (mają to robić sami mieszkańcy). Pozwoli to między innymi na uruchomienie dodatkowych środków spoza budżetu gminy (wspólnoty mieszkaniowe).
4. Uspołecznienie w (otwarciu dla wszystkich użytkowników) infrastruktury miejskiej dedykowanej instytucjom takim, jak przedszkole czy szkoła. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, zapewniających ich dostępność dla całej społeczności w odpowiednich porach, przez 7 dni w tygodniu.
5. Skierowanie aktywności Inwestycyjnej miasta na wybrane, znaczące fragmenty przestrzeni ogólnodzielnicowej, a po ich realizacji sekwencyjnie na kolejne fragmenty przestrzeni (ogniska) tego typu. Realizowane ogniska integracji dzielnicowej powinny być ściśle powiązane przestrzennie. Kluczowe lokalizacje tego typu działań na poziomie dzielnicowym to:
 - rejon Muzeum VII Pułku Ułanów Lubelskich i przejścia na perony kolejowe i dalej do dworca,

- rejon ul. Wiejskiej, gdzie postulowany jest nowy przystanek komunikacji miejskiej, który mógłby być załącznikiem bardziej złożonej przestrzeni integracyjnej,
 - rejon byłej fabryki urządzeń dźwigowych, gdzie kształtuje się ważne centrum handlowo-usługowe.
6. W pierwszym etapie zagospodarowanie terenu skweru przy przejściu na perony kolejowe, zintegrowany z terenem Muzeum VII Pułku Ułanów Lubelskich, z przeznaczeniem na strefę integracyjną, w otoczeniu atrakcyjnej zieleni, przeznaczoną dla wszystkich grup wiekowych, wyposażoną w elementy naturalnego placu zabaw oraz infrastrukturą integracyjną: ławkami, stolikami, stojakami rowerowymi. Sposób zagospodarowania umożliwiający elastyczne etapowanie i ewentualne korekty/ aktualizacje programu użytkowego w zależności od rozwoju przyszłych potrzeb.
 7. Minimalizacja konfliktu pomiędzy „starymi” a nowymi mieszkańcami (mieszkańcami domków jednorodzinnych i bloków), poprzez podjęcie skutecznych działań społecznych i animacyjnych wśród obu grup mieszkańców, nakierowanych na wzajemne zrozumienie, akceptację i współzycie, w tym wspólną aktywność na polu kształtowania przestrzeni publicznych.
 8. Standaryzacja urządzeń małej architektury ułatwiająca ich konserwację i utrzymywanie. Czytelne przypisanie odpowiedzialności za kwestie eksploatacyjne poszczególnych grup (ognisk) tych urządzeń.
 9. Wykonanie ramowego planu tras rowerowych ze strategią ich etapowej realizacji.
 10. Wykonanie szczegółowego planu przestrzeni publicznych w północno-zachodniej części dzielnicy, gdzie ma być zlokalizowany nowy zespół mieszkaniowy.

DZIELNICA IX – REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

1. Aktywne przeciwdziałanie izolacji przestrzeni sąsiedzkich, zwłaszcza gromadzenia podwórzy oraz zjawiskami ograniczania lub wręcz spontanicznego przeciwdziałania integracji (wstępu osób spoza grupy sąsiedzkiej), w skrajnych przypadkach poprzez obserwowane przypadki usuwania elementów wyposażenia (małej architektury).
2. Szczególna troska o zieleni nawet w najmniejszych fragmentach, przy choćby symbolicznym utrzymywaniu jej ciągłości w skali dzielnicy.
3. Uspołecznienie w (otwarciu dla wszystkich użytkowników) infrastruktury miejskiej dedykowanej instytucjom takim, jak przedszkole czy szkoła. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, zapewniających ich dostępność dla całej społeczności w odpowiednich porach, przez 7 dni w tygodniu.
4. Aktywizacja mieszkańców w zakresie renowacji i zagospodarowania przestrzeni sąsiedzkich, głównie poprzez doradztwo, dostarczanie materiałów, pomoc przy organizacji parkingów (co może być jednym z ważniejszych problemów dla wielu społeczności sąsiedzkich) oraz urządzeń służących integracji sąsiedzkiej i zaspokajających potrzeby najmłodszych. Regularne akcje animacyjne w tym zakresie, przy unikaniu bezpośredniego inwestowania (mają to robić sami mieszkańcy). Pozwoli to między innymi na uruchomienie dodatkowych środków spoza budżetu gminy (wspólnoty mieszkaniowe).
5. Wykonanie ramowego planu tras rowerowych ze strategią ich etapowej realizacji.
6. Skierowanie aktywności inwestycyjnej miasta na wybrany, jeden znaczący fragment przestrzeni ogólnodzielnicowej, a po jego realizacji sekwencyjnie na kolejne fragmenty przestrzeni (ogniska) tego typu. Realizowane ogniska integracji dzielnicowej powinny być ściśle powiązane przestrzennie.
7. W pierwszym etapie zagospodarowanie terenu wzdłuż linii kolejowej, z przeznaczeniem na strefę rekreacyjną w otoczeniu atrakcyjnej zieleni, przeznaczoną dla wszystkich grup wiekowych,

- z siłownią plenerową oraz infrastrukturą integracyjną: ławkami, stolikami, stojakami rowerowymi (zwłaszcza w rejonie przystanku kolejowego Mińsk Mazowiecki Anielina, wybiegiem dla psów. Sposób zagospodarowania umożliwiający elastyczne etapowanie i ewentualne korekty/ aktualizacje programu użytkowego w zależności od rozwoju przyszłych potrzeb. Czytelne powiązanie tego obszaru z poszczególnymi częściami dzielnicy, przy unikaniu kolizji z przestrzeniami sąsiedzkimi.
8. Minimalizacja konfliktu pomiędzy „starymi” a nowymi mieszkańcami (mieszkańcami domków jednorodzinnych i bloków), poprzez podjęcie skutecznych działań społecznych i animacyjnych wśród obu grup mieszkańców, nakierowanych na wzajemne zrozumienie, akceptację i współżycie, w tym wspólną aktywność na polu kształtowania przestrzeni publicznych.
 9. Standaryzacja urządzeń małej architektury ułatwiająca ich konserwację i utrzymywanie. Czytelne przypisanie odpowiedzialności za kwestie eksploatacyjne poszczególnych grup (ognisk) tych urządzeń.
 10. Wykonanie szczegółowego planu przestrzeni publicznych w zagospodarowanym rejonie dawnego poligonu, gdzie ma być zlokalizowana szkoła, inne obiekty infrastruktury miejskiej oraz nowe zespoły mieszkaniowe.

5.8. KONCEPCJE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE PRZESTRZENI WSPÓLNYCH

METODYKA

Na podstawie przeprowadzonych badań, analiz oraz spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami zespół architektów stworzył dla każdej dzielnicy propozycję dwóch koncepcji projektowych zagospodarowania przestrzeni wspólnych.

W przypadku Dzielnicy I odbyły się dwa punkty konsultacyjne podczas festynów rodzinnych (04.07 i 18.07.2020). Podczas obu wydarzeń mieszkańcy mieli możliwość wyrażenia swoich opinii i potrzeb co do przyszłego zagospodarowania przestrzeni. Na tej podstawie powstała ostateczna koncepcja przestrzeni wspólnej na Serbinowie. Ponadto, podczas festynów miejsce miały różnorodne atrakcje skierowane do różnych grup odbiorców oraz darmowe strefy gastronomiczne. 18 lipca 2020 r. w ramach wydarzenia miejsce miała także gra miejska „Zielony Mińsk Mazowiecki”.

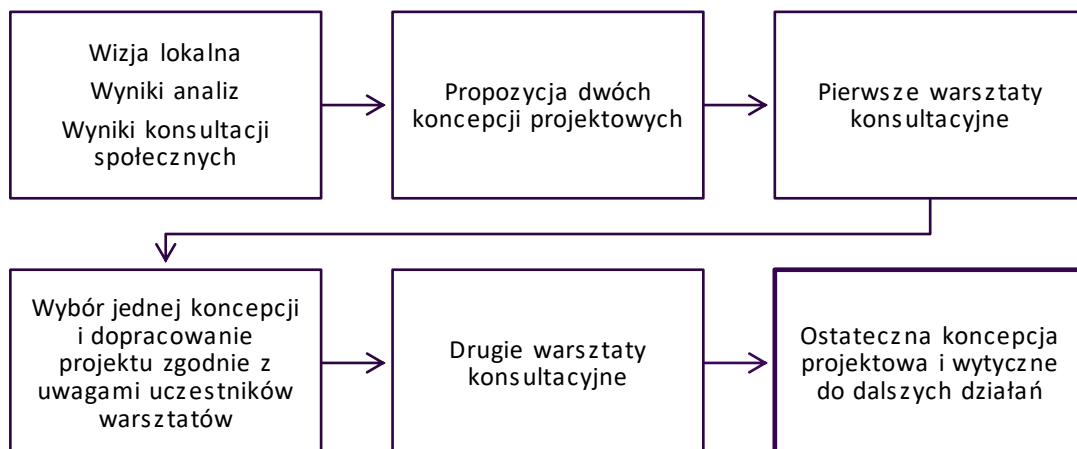
Dla pozostałych dzielnic koncepcje zostały przygotowane na podstawie wyników analiz i diagnoz i były bardziej zróżnicowane w swoich założeniach. Zostały one zaprezentowane mieszkańcom na pierwszych warsztatach konsultacyjnych, a respondenci mogli się wypowiedzieć, co im się podoba, a co wymaga zmiany. W trakcie spotkania wybierali też oni jedną z koncepcji, która miałaby zostać dopracowana zgodnie z uwagami. Następnie odbywały się drugie warsztaty konsultacyjne, na których prezentowana była już tylko jedna koncepcja, uzupełniona o wnioski respondentów, koncepcja projektowa. Mieszkańcy kolejny raz mieli okazję wyrazić swoje zdanie i porozmawiać na temat projektu. Na tej podstawie powstały ostateczne koncepcje projektowe dla każdej dzielnicy oraz wytyczne do dalszych działań. Ogólny schemat prac nad koncepcjami przedstawia Rysunek 2.

Zdjęcie 2. Festyn HSC 18.07.2020

Źródło: Utila.

Rysunek 2. Schemat prac nad koncepcjami przestrzeni wspólnych

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 4. Terminy warsztatów konsultacyjnych

Dzielnica	1 warsztaty konsultacyjne	2 warsztaty konsultacyjne
Dzielnica I	04.07.2020	18.07.2020
Dzielnica II	08.08.2020	05.09.2020
Dzielnica III	08.08.2020	05.09.2020
Dzielnica IV	12.09.2020	26.09.2020
Dzielnica V	12.09.2020	26.09.2020
Dzielnica VI	09.10.2020	20.03.2021
Dzielnica VII	10.10.2020	21.03.2021
Dzielnica VIII	16.03.2021	23.03.2021

Dzielnica IX

18.03.2021

25.03.2021

Źródło: Opracowanie własne.

Po opracowaniu wszystkich koncepcji odbył się piknik Human Smart City. Wydarzenie miało miejsce 26 września 2021 r. przed Urzędem Miasta w Mińsku Mazowieckim (Zdjęcie 3). Na pikniku zaprezentowano wypracowane partycypacyjnie projekty przestrzeni wspólnych. Członkowie zespołu opowiadali o pracy nad procesem i koncepcjami oraz odpowiadali na pytania mieszkańców dotyczące planów realizacji przedsięwzięć.

Zdjęcie 3. Piknik HSC

Źródło: <https://www.minsk-maz.pl/1159,aktualnosci-pazdziernik-2021?tresc=22200>.

DZIELNICA I – OPIS KONCEPCJI

Dla dzielnicy I powstała koncepcja pod nazwą „Aktywna rekreacja”, podzielona na 4 strefy funkcjonalne:

- **Część sportowa** o pow. około 503 m² zawiera mini boisko do gier, elementy do wspinania się dla dzieci, podwójną wirującą huśtawkę oraz siłownię plenerowe dla osób dorosłych (4 urządzenia), które oddzielone są od siebie terenami zieleni. Na skrzyżowaniu ścieżek zaproponowano źródło do mycia rąk.
- **Część rekreacyjno-sportowa dla dzieci i młodzieży** usytuowana jest najbliżej południowej granicy terenu opracowania, przy istniejącym ciągu pieszym. Posiada ona powierzchnię ok. 292 m². Zaproponowane urządzenia w tej części to: huśtawki, konstrukcja linowa w formie „małego gaju”, i konstrukcja typu „trzepak”.
- **Część rekreacyjna dla dzieci** umiejscowiona jest od strony zachodniej, w skład jej wchodzi: piaskownica z zadaszeniem, kamienie do skakania oraz 3 trampoliny oraz huśtawka integracyjna. Strefa ta posiada ona powierzchnię ok. 301m².
- **Strefa wypoczynkowo-rekreacyjna** usytuowana jest w północno – wschodniej części terenu opracowania. Strefa ta zajmując największą część działki, powierzchnię ok. 1135 m². W tej części terenu opracowania usytuowana jest górka, która zimą służy jako górka do zjeżdżania na sankach, natomiast latem pełni 3 funkcje - zjeżdżalnia dla dzieci od strony wschodniej, schodków - siedzisk od strony zachodniej, oraz od południowej – możliwość rozłożenia koca w celu obejrzenia kina plenerowego lub występów lokalnych artystów czy też dzieci.

Ponadto strefa wypoczynkowo - rekreacyjna to przede wszystkim teren zieleni, na którym można w okresie letnim urządzać pikniki rodzinne. Poprzez zróżnicowaną formę koszenia istnieje możliwość wydzielenia kameralnych stref usytuowanych w pobliżu istniejących i projektowanych drzew.

Poszczególne strefy oddzielone są ścieżkami pieszymi i pieszo – rowerowymi. Proponuje się następujące nawierzchnie: ekologiczną, żwirową, wodoprzepuszczalną, żywiczną lub mineralno-żywiczną. Intencją projektantów było utworzenie nawierzchni, z których w łatwy sposób zostanie odprowadzona woda deszczowa. System odprowadzania wód opadowych należy przewidzieć jako podziemny z rurami prowadzącymi wodę do zbiornika lub zbiorników podziemnych. Woda opadowa może zostać wykorzystana do podlewania roślinności na terenie opracowania.

W koncepcji projektowej dla dzielnicy zostały wprowadzone następujące innowacyjne technologie oraz ekologiczne urządzenia:

- wiaty na rowery z możliwością doładowania telefonu. Dach zostanie pokryty panelami fotowoltaicznymi,
- ławki solarne z możliwością doładowania telefonu, laptopa,
- ławki wykonane z texcellensu, nowego materiału stworzonego w procesie recyklingu,
- oświetlenie uliczne LED zasilane energią słoneczną,
- proekologiczny dach zielony nad budynkiem z salką teatralno–kinową,
- proekologiczne rozwiązanie – retencja wody deszczowej poprzez wprowadzenie podziemnych zbiorników retencyjnych lub powolne rozsączenie, możliwość wykorzystania wody opadowej do podlewania terenów zieleni miejskiej.

Wizualizację przestrzeni wspólnej w dzielnicy I przedstawia Rysunek 3.

Rysunek 3. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w dzielnicy I

Źródło: Utila.

DZIELNICA II – OPIS KONCEPCJI

Zaprojektowano następujące urządzenia interaktywne: „pole kukurydzy”, ogród z kwiatów światłowodowych reagujących na dotyk oraz elementy do podciągania i podnoszenia się. Urządzenia w interaktywnym placu zabaw mogą zmieniać kolory lub wydawać dźwięki w zależności od dotykania ich. Ponadto projekt koncepcyjny zakłada wprowadzenie ławek drewnianych, dwóch ławek solarnych, stojaka na rowery wraz ze stacją naprawczą, oświetlenia górnego, na którym zostaną umieszczone, w celach bezpieczeństwa kamery monitorujące. Wzdłuż zieleni izolacyjnej zaproponowano panele fotowoltaiczne służące do zasilania interaktywnych urządzeń.

Proponuje się następujące nawierzchnie: ekologiczną, żwirową, wodoprzepuszczalną, żywiczną lub mineralno-żywiczną. Intencją projektantów było utworzenie nawierzchni, z których w łatwy sposób zostanie odprowadzona woda deszczowa. System odprowadzania wód opadowych należy przewidzieć jako podziemny z rurami prowadzącymi wodę do zbiornika lub zbiorników podziemnych. Woda opadowa może zostać wykorzystana do podlewania roślinności na terenie opracowania.

W koncepcji projektowej dla dzielnicy zostały wprowadzone następujące innowacyjne technologie oraz ekologiczne urządzenia:

- ławki solarne z możliwością doładowania telefonu, laptopa,
- ławki z wykonane z texcellensu, nowego materiału stworzonego w procesie recyklingu,
- ławki z surowców wtórnych,
- oświetlenie uliczne LED zasilane energią słoneczną,
- stojak na rowery z możliwością doładowania telefonu,
- elastyczne moduły fotowoltaiczne CIS (w których jako półprzewodnik stosuje się warstwy miedzi, indu i selenu) w instalacji fotowoltaicznej.

Wizualizację przestrzeni wspólnej w dzielnicy II przedstawia Rysunek 4.

Rysunek 4. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w dzielnicy II

Źródło: Utila.

DZIELNICA III – OPIS KONCEPCJI

Zaproponowano powiększenie placu 600-lecia miasta, na którym zostanie usytuowana rzeźba upamiętniająca jubileusz miasta oraz kapsuła czasu. Na tyłach placu przewidziano część sensoryczną. Wzdłuż placu poprowadzono ścieżkę pieszo – rowerową w kierunku pałacu, która ma zostać wykonana z nawierzchni antysmogowej. Zaproponowano miejsce odpoczynku dla mieszkańców w formie hamaków i siedzisk z możliwością doładowania telefonów. Kolejny element tej koncepcji to tzw. witacz.

Ponadto projekt koncepcyjny zakłada wprowadzenie ławek drewnianych, dwóch ławek solarnych, stojaka na rowery wraz ze stacją naprawczą, oświetlenia górnego, na którym zostaną umieszczone, w celach bezpieczeństwa kamery monitorujące. Proponuje się następujące nawierzchnie: ekologiczną, żwirową, wodoprzepuszczalną, żywiczną lub mineralno-żywiczną. System odprowadzania wód opadowych należy przewidzieć jako podziemny z rurami prowadzącymi wodę do zbiornika lub zbiorników podziemnych. Projektowana zieleń i planowane nasadzenia wpisują się w zabytkowy charakter parku, dopełniają projektowane zagospodarowanie terenu oraz odpowiadają na potrzeby wyrażone przez mieszkańców podczas konsultacji społecznych.

W koncepcji projektowej dla dzielnicy zostały wprowadzone następujące innowacyjne technologie oraz ekologiczne urządzenia:

- ławki solarne i leżanki z możliwością doładowania telefonu, laptopa,
- ławki wykonane z texcellensu, nowego materiału stworzonego w procesie recyklingu,
- ławki z surowców wtórnych,
- oświetlenie uliczne LED zasilane energią słoneczną,
- chodnik z nawierzchni antysmogowej,
- ciąg pieszo – rowerowy, którego nawierzchnia posiada ekologiczny beton posiadający innowacyjny, zaawansowany technologicznie cement, który ma właściwości ekologiczne dzięki zawartości fotokatalizatora.

Wizualizację przestrzeni wspólnej w dzielnicy III przedstawia Rysunek 5.

Rysunek 5. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w dzielnicy III

Źródło: Utila.

DZIELNICA IV – OPIS KONCEPCJI

Zaprojektowano następujące urządzenia: leśny plac zabaw dla dzieci wykonany z elementów drewnianych, wybieg dla psów, leśny hamak lub linarium do zabaw sprawnościowych. Wzdłuż ścieżki usytuowanej najbliżej ul. Kołowej zaproponowano wprowadzenie interaktywnych tablic informacyjnych na temat ptaków mieszkających na terenie koncepcji.

Ponadto projekt koncepcyjny zakłada wprowadzenie ławek drewnianych, dwóch ławek solarnych, stojaków na rowery wraz ze stacją naprawczą, oświetlenia górnego, na którym zostaną umieszczone, w celach bezpieczeństwa kamery monitorujące. Ponadto zaproponowano wprowadzenie nowych karmników dla ptaków i hotele dla owadów czy też poidelka dla ptaków. Proponuje się następujące nawierzchnie: ekologiczną, żwirową, wodoprzepuszczalną, żywiczną lub mineralno-żywiczną. System odprowadzania wód opadowych należy przewidzieć jako podziemny z rurami prowadzącymi wodę do zbiornika lub zbiorników podziemnych.

W koncepcji projektowej dla dzielnicy zostały wprowadzone następujące innowacyjne technologie oraz ekologiczne urządzenia:

- ławki solarne z możliwością doładowania telefonu, laptopa,
- ławki wykonane z texcellensu, nowego materiału stworzonego w procesie recyklingu,
- ławki z surowców wtórnych,
- oświetlenie uliczne LED zasilane energią słoneczną,
- stojaki solarne na rowery z możliwością doładowania telefonu, laptopa,
- domki dla ptaków, owadów z odzyskanego plastiku.

Wizualizację przestrzeni wspólnej w dzielnicy IV przedstawia Rysunek 6.

Rysunek 6. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy IV

Źródło: Utila.

DZIELNICA V – OPIS KONCEPCJI

Zaprojektowano następujące urządzenia: strefę dla rowerzystów, która może zostać zrealizowana albo jako miasteczko rowerowe albo jako pamptruck. W pobliżu tej części terenu opracowania wprowadzono wiatę na rowery z dachem, na którym umieszczone są panele fotowoltaiczne oraz toaletę publiczną, która wykorzystuje wodę deszczową oraz posiada dach zielony. Strefa dla dzieci i młodzieży to przede wszystkim zabawy sprawnościowe oraz plac zabaw w formie samolotu. Kolejna utworzona strefa dedykowana jest młodzieży starszej i dorosłym, zawiera dwie ścianki wspinaczkowe, siłownię dla osób

starszych, linaria do zabaw sprawnościowych oraz 3 strefy siedzisk. W tej części znajduje się połączenie pieszo – rowerowe miasta Mińsk Mazowiecki z gminą.

W dalszej kolejności wzdłuż ścieżki pieszo – rowerowej umieszczono boisko wielofunkcyjne. W strefie dla dzieci młodszych, która posiada kształt samolotu zaproponowano: piaskownice, trampoliny, ścianki pionowe służące do kreatywnej zabawy, siedziska otoczone są niskimi ściankami betonowymi, których fragmenty unoszą się ponad ziemią. Przy szerokich siedziskach przewidziano elementy wodne. Ponadto w północnej części przewidziano miejsce na śmigło samolotu, jako urządzenie do zabaw dla dzieci. Od strony południowej terenu opracowania zaproponowano wybieg dla psów i tyrolkę.

Wzdłuż ciągów pieszo – jezdnych przewidziano 11 miejsc postojowych zadaszonych, z czego jedno na kartę parkingową. Dach wiaty posiada panele fotowoltaiczne, dzięki czemu istnieje możliwość wprowadzenia miejsca postojowego dla samochodów elektrycznych (możliwość doładowania samochodu). W części południowej zaprojektowano 10 miejsc postojowych z ekologiczną nawierzchnią.

Ponadto projekt koncepcyjny zakłada wprowadzenie ławek z surowców wtórnych, kilku ławek solarnych, wiaty i stojaków na rowery wraz ze stacją naprawczą, solarnego oświetlenia górnego, na którym zostaną umieszczone, w celach bezpieczeństwa kamery monitorujące. Zaproponowano następujące nawierzchnie: ekologiczną, żwirową, wodoprzepuszczalną, żywiczną lub mineralno-żywiczną. System odprowadzania wód opadowych należy przewidzieć jako podziemny z rurami prowadzącymi wodę do zbiornika lub zbiorników podziemnych.

W koncepcji projektowej dla dzielnicy zostały wprowadzone następujące innowacyjne technologie oraz ekologiczne urządzenia:

- ławki solarne z możliwością doładowania telefonu, laptopa,
- ławki wykonane z texcellensu, nowego materiału stworzonego w procesie recyklingu,
- ławki z surowców wtórnych,
- oświetlenie uliczne LED zasilane energią słoneczną,
- wiaty solarne na rowery z możliwością doładowania telefonu, laptopa - energia wyprodukowana w panelach fotowoltaicznych możliwa jest do oświetlenia pumtrucku i toalety publicznej,
- panele fotowoltaiczne w formie zadaszeń, których zgromadzona energia może posłużyć zimą do podgrzewania boiska do gry lub do użycia jako oświetlenie boiska, pamptruck itp.,
- stoliki z ławkami posiadające jako zadaszenie panele fotowoltaiczne, tzw. solarne stacje ładujące w kształcie stołów,
- zadaszenie w formie paneli fotowoltaicznych, nad miejscami postojowymi na samochód osobowy z możliwością wprowadzenia doładowania na samochody elektryczne,
- toaleta publiczna z wykorzystaniem wody deszczowej oraz dachem zielonym,
- ekologiczne (trawiaste) miejsca postojowe, w części południowej terenu opracowania. Pełnią one jednocześnie istotną rolę klimatotwórczą. Żywe, zielone nawierzchnie wpływają na temperaturę i wilgotność powietrza, tłumią hałas, oczyszczają powietrze z zanieczyszczeń gazowych i pyłowych.

Wizualizację przestrzeni wspólnej w dzielnicy V przedstawia Rysunek 7.

Rysunek 7. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy V

Źródło: Utila.

DZIELNICA VI – OPIS KONCEPCJI

W dzielnicy VI w ramach koncepcji „Ogrodu deszczowego” zaprojektowano strefę dla dzieci w formie zgrupowania kilku trampolin oraz plac zabaw w formie linarium. Pozostała część terenu przewidziana jest na zielen, rabaty bylinowe, krzewy i wodę. W celu podkreślenia charakteru miejsca, wprowadzono rzeźbę parkową usytuowaną blisko cmentarza żydowskiego. Wokół ścieżek i placów zaproponowano ławki. Ponadto zaprojektowano mostek nad niecką wodną. Przy wprowadzeniu wody należy zastanowić się, czy będzie to zbiornik zasilany wodą z wodociągu czy raczej element błękitno-zielonej infrastruktury, z tylko okresowo występującą wodą (np. niecka bioretencyjna).

Ponadto projekt koncepcyjny zakłada wprowadzenie ławek z surowców wtórnych, kilku ławek solarnych, wiaty i stojaków na rowery wraz ze stacją naprawczą, solarnego oświetlenia górnego, na którym zostaną umieszczone, w celach bezpieczeństwa kamery monitorujące. Zaproponowano następujące nawierzchnie: ekologiczną, zwirową, wodoprzepuszczalną, żywiczną lub mineralno-żywiczną.

Koncepcja zagospodarowania zieleni opiera się na wprowadzeniu nasadzeń o charakterze ozdobnym pełniących jednocześnie funkcję wspierającą bioróżnorodność. Aranżacja zieleni sprzyja funkcjonowaniu przestrzeni wspólnej dzielnicy 6 dzięki potencjałowi dla integracji mieszkańców. Zaproponowano zróżnicowane formy zieleni, takie jak ozdobne rabaty bylinowe, skupiny drzew i krzewów oraz nasadzenia wilgociolubne w niecce retencyjnej. Na rabatach zakładane jest zastosowanie bylin ozdobnych z kwiatów z trawami ozdobnymi. Założeniem jest ozdobny charakter przez znaczną część roku oraz zapewnienie pożytków dla owadów. Wskazane jest zastosowanie roślin miododajnych, pożytecznych dla ptaków i owadów, z przewagą gatunków rodzimych. Nie jest dopuszczalne stosowanie gatunków inwazyjnych.

W koncepcji projektowej dla dzielnicy zostały wprowadzone następujące innowacyjne technologie oraz ekologiczne urządzenia:

- ławki solarne z możliwością doładowania telefonu, laptopa,
- ławki z wykonane z texcellensu, nowego materiału stworzonego w procesie recyklingu,
- ławki z surowców wtórnych,
- oświetlenie uliczne LED zasilane energią słoneczną.

Wizualizację przestrzeni wspólnej w dzielnicy VI przedstawia Rysunek 8.

Rysunek 8. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy VI

Źródło: Utila.

DZIELNICA VII – OPIS KONCEPCJI

Zaprojektowano następujące urządzenia: plac zabaw dla dzieci, tyrolkę, mini boisko, ścieżkę zdrowia, siłownię zewnętrzną, ścieżkę dla biegaczy, stoliki do gry w ping-ponga, altanki, strefę wypoczynku, ekologiczne miejsca postojowe z możliwością doładowania samochodu elektrycznego. Zaproponowane miejsca postojowe zostaną zadaszone w formie paneli fotowoltaicznych. Ponadto zaprojektowano toaletę publiczną.

Projekt koncepcyjny zakłada wprowadzenie ławek drewnianych, dwóch ławek solarnych, stojaków na rowery wraz ze stacją naprawczą, oświetlenia górnego, na którym zostaną umieszczone, w celach bezpieczeństwa kamery monitorujące. Zaproponowano następujące nawierzchnie: ekologiczną, żwirową, wodoprzepuszczalną, żywiczną lub mineralno-żywiczną.

Koncepcja zagospodarowania zieleni na terenie przestrzeni wspólnej w dzielnicy 7 opiera się na aranżacji nasadzeń wpisanych w naturalistyczny charakter otoczenia. Leśny, „dziki” charakter okolicy jest elementem wyróżniającym tą projektowaną przestrzeń wspólną w skali miasta i warto go podkreślić oraz nawiązać do niego nowym układem zieleni. Proponowane jest zastosowanie nasadzeń dużych drzew oraz kompozycji krzewów, bylin ozdobnych z kwiatów i traw ozdobnych oraz pnączy płynnie wkomponowanych w przedmiotowy teren.

W koncepcji projektowej, dla dzielnicy 7, zostały wprowadzone następujące innowacyjne technologie oraz ekologiczne elementy małej architektury:

- ławki wykonane z texcellensu, nowego materiału stworzonego w procesie recyklingu
- ławki z surowców wtórnych,
- stojaki solarne na rowery z możliwością doładowania telefonu, laptopa,
- ławki solarne z możliwością doładowania telefonu, laptopa,

- domki dla ptaków, owadów z odzyskanego plastiku,
- panele fotowoltaiczne w formie zadaszeń, których zgromadzona energia może posłużyć zimą do podgrzewania boiska do gry lub do użycia jako oświetlenie boiska itp.
- stoliki z ławkami posiadające jako zadaszenie panele fotowoltaiczne, tzw. solarne stacje ładujące w kształcie stołów,
- zadaszenie w formie paneli fotowoltaicznych, nad miejscami postojowymi na samochód osobowy z możliwością wprowadzenia doładowania na samochody elektryczne,
- toaleta publiczna z wykorzystaniem wody deszczowej oraz dachem zielonym,
- ekologiczne (trawiaste) miejsca postojowe, w części południowej terenu opracowania. Pełnią one jednocześnie istotną rolę klimatotwórczą. Żywe, zielone nawierzchnie wpływają na temperaturę i wilgotność powietrza, tłumią hałas, oczyszczają powietrze z zanieczyszczeń gazowych i pyłowych,
- oświetlenie uliczne LED zasilane energią słoneczną.

Wizualizację przestrzeni wspólnej w dzielnicy VII przedstawia

Rysunek 9.

Rysunek 9. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy VII

Źródło: Utila.

DZIELNICA VIII – OPIS KONCEPCJI

Podczas spotkań konsultacyjnych mieszkańcy uznali, że warto stworzyć przestrzeń o funkcji oczyszczania powietrza oraz zagospodarować istniejącą zielenią. Zaprojektowano jonizatory oczyszczające powietrze, chodnik „zjadający” smog, hotele dla owadów oraz poidelka dla ptaków. Zaproponowano nawierzchnie ułatwiające odprowadzanie wód opadowych: ekologiczną, żwirową, wodoprzepuszczalną, żywiczną lub mineralno-żywiczną. Hasło przewodnie niniejszego projektu to „Oczyszczanie powietrza”. Dobór gatunków wprowadzonych nasadzeń zakłada zestawienie roślin o właściwościach fitoremediacyjnych oraz wspierających bioróżnorodność. Forma nasadzeń zakłada wpisanie terenu w kontekst otoczenia poprzez układ przestrzenny, formy pokroju oraz kolorystykę roślin.

W koncepcji projektowej dla dzielnicy 8 zostały wprowadzone następujące innowacyjne technologie oraz ekologiczne elementy małej architektury:

- jonizatory oczyszczające powietrze,
- chodnik „zjadający” smog,
- domki dla ptaków, owadów z odzyskanego plastiku,
- oświetlenie uliczne LED zasilane energią słoneczną.

Wizualizację przestrzeni wspólnej w dzielnicy VIII przedstawia

Rysunek 10.

Rysunek 10. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy VIII

Źródło: Utila.

DZIELNICA IX – OPIS KONCEPCJI

W koncepcji dzielnicy IX zaprojektowano tętnię solankową, która zostanie zadaszona, a wokół niej usytuowano ławki. Całe założenie projektowe oddzielone zostało od ulic, które według mieszkańców są ruchliwe, poprzez wprowadzenie żywopłotu. Projekt koncepcyjny zakłada umieszczenie ławek drewnianych przystosowanych dla osób starszych, dwóch ławek solarnych, stojaków na rowery wraz ze stacją naprawczą, oświetlenia górnego, na którym zostaną umieszczone, w celach bezpieczeństwa kamery monitorujące. Zaproponowano nawierzchnie ułatwiające odprowadzanie wód opadowych: ekologiczną, zwirową, wodoprzepuszczalną, żywiczną lub mineralno-żywiczną.

Teren opracowania jest otoczony wysokim, formowanym żywopłotem. Jego docelowa wysokość to 2,0 – 2,5 m. Żywopłot powinien izolować widokowo przestrzeń wokół tętni od otaczających ulic. W sąsiedztwie istniejącego krzyża zaplanowano rabatę z bylin ozdobnych. Dobór gatunków obejmuje rośliny odporne na niedobory wody, mało wymagające oraz będące pożytkiem dla owadów. Rośliny zastosowane w projekcie nie powinny wymagać skomplikowanych zabiegów pielęgnacyjnych. Istotny jest także walor dekoracyjny projektowanych nasadzeń.

W koncepcji projektowej dla dzielnicy 4 zostały wprowadzone następujące innowacyjne technologie oraz ekologiczne elementy małej architektury:

- ławki z wykonane z texcellensu, nowego materiału stworzonego w procesie recyklingu
- ławki z surowców wtórnych,
- stojaki solarne na rowery z możliwością doładowania telefonu, laptopa,
- ławki solarne z możliwością doładowania telefonu, laptopa.

Wizualizację przestrzeni wspólnej w dzielnicy IX przedstawia

Rysunek 11.

Rysunek 11. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy IX

Źródło: Utila.

5.9. REALIZACJA WZORCOWEJ PRZESTRZENI NA OSIEDLU SERBINÓW (DZIELNICA I)

W ramach projektu „Mińsk Mazowiecki – miasto inteligentnych dzielnic” wybudowano jedną z opracowanych koncepcji projektowych przestrzeni wspólnych jako przestrzeń wzorcową. Zrealizowano koncepcję dla Dzielnicy I, na Serbinowie (Zdjęcie 4). Jej oficjalne otwarcie odbyło się 22 maja 2022 roku podczas pikniku rodzinnego (Zdjęcie 5). Wydarzeniu towarzyszyły różne atrakcje: animacje dla dzieci, konkursy, gry i zabawy, malowanie twarzy oraz strefa grilla.

Zdjęcie 4. Zrealizowana inwestycja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy I

Źródło: <https://www.minsk-maz.pl/1175,aktualnosci-kwiecien-2022?trec=23862>.

Zdjęcie 5. Piknik połączony z otwarciem przestrzeni wspólnej na Serbinowie

Źródło: <https://www.minsk-maz.pl/1177,aktualnosci-maj-2022?trec=23864>.

5.10. EWALUACJA WZORCOWEJ PRZESTRZENI

METODYKA

Badanie zostało przeprowadzone przy użyciu metod jakościowych: obserwacji terenowych, pogłębionych wywiadów indywidualnych oraz spacerów badawczych. Badacze przeprowadzili kilkanaście godzin obserwacji o różnych porach dnia, zarówno w weekend, jak i w dni powszednie. W trakcie wizyt terenowych badacze przeprowadzili pogłębione wywiady z 37 osobami, z których 20 to osoby w wieku 30-50 lat, 11 to osoby powyżej 60 roku życia, a pozostałe 6 to osoby poniżej 18 lat (po wcześniejszym uzyskaniu zgody od opiekunów). Dodatkowo przeprowadzone zostały dwa spacerzy badawcze z osobami bywającymi regularnie na badanym terenie.

Należy zaznaczyć, że badacze rozmawiali z użytkownikami przestrzeni, nie urządzeń. Znaczna większość rozmówców to osoby opiekujące się głównymi odbiorcami większości ze znajdujących się na terenie atrakcji. Opinie młodszych użytkowników pozyskiwane były w formie pojedynczych pytań zadawanych przy okazji rozmowy z opiekunami.

Duży wpływ na prezentowany materiał oraz wnioski płynące z badania ma czas wykonywania badania. Badanie zostało przeprowadzone w trzecim tygodniu maja 2022 roku, czyli w trzecim tygodniu

oficjalnego funkcjonowania badanej przestrzeni. W związku z tym, sposoby wykorzystania przestrzeni mogą być efektem nowości i związanego z nią entuzjazmu. Osoby będące w przestrzeni rekreacyjnej pierwszy lub drugi raz (stanowiący większość badanych) miały entuzjastyczne, pozytywne opinie. Z drugiej strony, osoby wracające do badanej przestrzeni regularnie, na przykład mieszkańcy sąsiadujących bloków, byli w stanie wskazać problemy i ograniczenia badanej przestrzeni.

Podczas badania analizowano jacy użytkownicy korzystają z przestrzeni, pytano o ogólne odczucia oraz o opinie dotyczące konkretnych rozwiązań, takich jak:

- Amfiteatr,
- Biedronka,
- Boisko do koszykówki
- Huśtawka integracyjna,
- Huśtawki,
- Karuzela,
- Ławki i kosze na śmieci,
- Piaskownica,
- Siłownia plenerowa,
- Ścieżka sensoryczna,
- Toaleta publiczna,
- Trampoliny,
- Wodopój,
- Wzniesienia,
- Zestaw wspinaczkowy i drążki,
- Zestaw wspinaczkowy w zachodniej części przestrzeni (siatki),
- Zieleń i ścieżki,
- Zjeżdżalnie.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Przestrzeń testowa oceniana była pozytywnie. Osoby odwiedzające ją pierwszy lub drugi raz wypowiadały się entuzjastycznie i nie miały do tej przestrzeni zastrzeżeń. Użytkownicy odwiedzający tę przestrzeń regularnie, zwracali uwagę na urządzenia, które mogą powodować niebezpieczne sytuacje lub które mogą ulec zniszczeniu ze względu na użytkowanie niezgodnie z ich pierwotnym przeznaczeniem (tak jak miało to miejsce w przypadku huśtawki integracyjnej). Nie wpływało to jednak na ogólnie pozytywny odbiór zmiany, która zaszła w przestrzeni na Serbinowie.

Ewaluacja przestrzeni była prowadzona w pierwszym miesiącu jej funkcjonowania, w związku z czym wyraźnie widoczny był efekt nowości samej przestrzeni, jak i znajdujących się w niej urządzeń. Dodatkowo, nie bez znaczenia była pogoda – maj był pierwszym ciepłym i słonecznym miesiącem w roku.

Duże zainteresowanie oraz pozytywne głosy użytkowników wskazywały na potrzebę budowania podobnych przestrzeni w innych miejscach. Osoby przyjeżdżające z dalszych części Mińska Mazowieckiego, wskazywały na konieczność tworzenia podobnych przestrzeni rekreacyjnych również na innych osiedlach, poza centrum miasta. Podkreślano możliwość łatwego spotkania sąsiadów w takich miejscach – co dobrze wpływa na wzmacnianie tkanki lokalnej społeczności.

Różnorodność i oryginalność znajdujących się w przestrzeni rekreacyjnej urządzeń była oceniana bardzo pozytywnie, a sam obszar określany jako unikatowy. Jednocześnie szczególnie w związku ze wzmożonym zainteresowaniem przestrzenią (długie, ciepłe dni oraz trwający, ale kończący się rok szkolny), rozmówcy wskazywali, że urządzeń jest za mało. Potwierdziły to zaobserwowane kolejki oczekujących dzieci tworzące się w okolicy urządzeń (szczególnie dotyczyło to karuzeli i boiska do koszykówki).

Z rozmów można było też wywnioskować, że bardzo ważne dla dzieci i młodzieży jest boisko do koszykówki, jednak liczba koszy (jeden) jest niewystarczająca. Wskazywał na to fakt wypychania młodszych dzieci przez starsze, ale również to, że młodzież przyjeżdżała z innych części Mińska specjalnie, żeby korzystać z kosza na Serbinowie. Rozmówcy zwracali również uwagę na to, że przydatne byłoby stworzenie także przestrzeni przystosowanej do innych sportów zespołowych, szczególnie często wymieniana była w tym kontekście piłka nożna. Badani wskazywali również kilka dodatkowych urządzeń, które mogłyby pojawić się w przestrzeni. Wśród nich znalazły się: stół piknikowy, miejsce przygotowane do grillowania, mały pumptrack lub skatepark, równa nawierzchnia przystosowana do jazdy na rolkach.

Często pojawiającym się zagadnieniem wymagającym znalezienia sposobu na załagodzenie była kwestia odwiedzania przestrzeni przez właścicieli psów. Badani zwracali uwagę na problemy związane ze zdrowiem swoich dzieci (kontakt z psimi odchodami) i bezpieczeństwem, szczególnie w przypadku dużych psów i tych właścicieli, którzy nie zajmują się takimi psami w odpowiedni sposób i nie reagują na zwrócenie uwagi. W związku z tym, że pierwotnym przeznaczeniem przestrzeni testowej jest stworzenie miejsca spotkań dla ludzi w różnym wieku i zapewnienie im bezpieczeństwa, należy rozważyć utworzenie innej, atrakcyjnej i dedykowanej właścicielom psów i ich pupilom przestrzeni do zabawy.

Inną często poruszaną kwestią była obecność starszej młodzieży na placu, zajmującej urządzenia na dłuższy czas, co utrudnia korzystanie z nich młodszym dzieciom. Rodzice tych ostatnich zwracali uwagę na to, że wspólna zabawa obu tych grup jest trudna ze względu na różne potrzeby. Starsi użytkownicy korzystali też z niektórych urządzeń w sposób niezgodny z ich przeznaczeniem, co stwarzało niebezpieczeństwo dla mniejszych dzieci. W odpowiedzi na ten problem warto by rozważyć utworzenie większej liczby podobnych miejsc atrakcyjnych dla starszej młodzieży.

5.11. WARSZTATY EDUKACYJNE W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH I ZERÓWKACH

W dniach 20-22 czerwca 2022 r. w ramach projektu odbyły się warsztaty edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych oraz zerówek, we wszystkich sześciu mińskich szkołach podstawowych. Temat warsztatów różnił się w zależności od grupy docelowej:

- W zerówkach – „Czym jest inteligentne miasto?”,
- W klasach III-VI – „Czym jest inteligentne miasto?”,
- W klasach VII-VIII – „Tworzymy otoczenie przyjazne ludziom-czym jest service design i design thinking?”.

Łącznie przeprowadzono 12 warsztatów edukacyjnych.

Celem warsztatów była edukacja związana ze sposobami tworzenia przyjaznego i inteligentnego miasta. Uczniowie w czasie spotkań analizowali na wiele sposobów czynniki, które wpływają na to, jak żyje się w ich mieście. Braliśmy pod uwagę między innymi takie aspekty jak: zrównoważona mobilność, ład przestrzenny, zieleń czy równe możliwości do poruszania się po mieście dla wszystkich grup społecznych.

Przy sprzyjającej pogodzie część warsztatów prowadzona była na zewnątrz, część warsztatowa i teoretyczna w salach lekcyjnych. Dla starszych klas warsztaty prowadzone były w ciągu 4 godzin, dla młodszych w czasie 2 godzin.

Podczas warsztatów wykorzystano następujące techniki:

- Wprowadzenie teoretyczne do omawianych idei i pojęć,
- Obserwacja przestrzeni pod kątem zaproponowanych zagadnień,
- Dokumentowanie wyglądu i charakterystyk przestrzeni,
- Mapowanie odczuć,
- Dyskusja o zaobserwowanych miejscach i elementach,
- Empatyzacja na wybranych osobach,
- Definiowanie problemów,
- Generowanie pomysłów,
- Budowanie prototypów dobrej przestrzeni.

PRZEBIEG

Warsztaty z najmłodszymi klasami skupiały się przede wszystkim na kwestii poprawy najbliższego otoczenia szkoły i miejsca, w których dzieci spędzają dużo czasu, czyli place zabaw. Uczniowie z pomocą moderatorów rysowali mapy analizowanych obszarów, a następnie zaznaczali w przestrzeni i na mapach m.in. miejsca, które lubią, miejsca niebezpieczne i takie, które chcieliby zmienić lub poprawić. Analizom towarzyszyły dyskusje dotyczące przyczyn takich odczuć wśród uczniów względem otaczającej ich przestrzeni. Ćwiczenia w przestrzeni polegały także na przysłuchiwaniu się otoczeniu i wskazywaniu źródeł usłyszanych dźwięków. W trakcie spotkania przewidziano także czas na przekazanie uczestnikom teorii dotyczącej budowania przyjaznych miast oraz idei placemakingu. Na podstawie kolorowych zdjęć i grafik omówiono aktywności możliwe do podejmowania w dobrze zaprojektowanych przestrzeniach oraz zasady tworzenia miejsc, które są atrakcyjne dla wszystkich grup społecznych. Następnie dzieci dostały zadanie narysowania swoich wymarzonych przestrzeni publicznych, w których zwracano uwagę na takie elementy jak: zieleni, woda, cień, miejsca do siedzenia, zrównoważone środki transportu, dostępność usług czy przestrzeni publicznych (Zdjęcie 6).

Uczniowie byli zainteresowani przebiegiem spotkań, chętnie odpowiadali na pytania moderatorów i uczestniczyli w organizowanych zadaniach czy animacjach. Szczególnie zainteresowane byli slajdami pokazującymi funkcjonalnie zaprojektowane przestrzenie publiczne. Bardzo dobrze sprawdziło się również połączenie ćwiczeń z analizy otoczenia wraz z ruchem fizycznym, kiedy dzieci miały przywiązywać kawałki wstążek w miejscach, które były omawiane w czasie danego zadania.

Zdjęcie 6. Warsztaty edukacyjne w szkołach podstawowych i zerówkach

Źródło: Utiła.

Starsi uczniowie swoje zajęcia rozpoczynali od podziału na grupy, a każdej grupie przypisano jedno zadanie, skupiające się na wybranym zagadnieniu z zakresu analizy otoczenia i przyjazności przestrzeni. Następnie grupa wyszła na spacer w okolicach szkoły, którego trasa była zaplanowana tak, aby minąć zróżnicowane miejsca w przestrzeniach publicznych. Uczniowie proszeni byli o dokumentowanie zdjęciami tych miejsc, które według nich były dobrymi lub złymi przykładami dla zagadnienia poruszanego w ich grupie. W czasie spacerów moderatorzy zatrzymywali uczestników w wybranych miejscach i zwracali uwagę na różne elementy otoczenia, tak, aby ułatwić uczniom jego analizę. W kolejnym kroku, po powrocie do sali, uczestnicy przenosili swoje spostrzeżenia na mapy, które wcześniej przygotowywali, a następnie prezentowali swoje uwagi przed klasą. Wspólnie zastanawiano się czy wszystkie aspekty zostały przez daną grupę zauważone i ewentualnie niektóre kwestie były dodawane do map.

W czasie warsztatów wprowadzono elementy teoretyczne dotyczące tworzenia przyjaznych miast. Wyszczególniono między innymi aspekty takie jak: ożywianie miasta, skala, orientacja w przestrzeni, lokalność czy jednolitość lub chaos w przestrzeni. Drugim omawianym tematem teoretycznym był proces design thinking i service design, czyli w jaki sposób można wypracowywać konkretne, kreatywne rozwiązania danego problemu dla wskazanej grupy lub osoby. W czasie procesu design thinking uczniowie byli ponownie dzieleni na grupy - każda z nich miała wypracować rozwiązania dla różnych person, przechodząc po kolei przez różne etapy metody design thinking. Na koniec uczestnicy tworzyli prototypy idealnych przestrzeni dopasowanych do wcześniej wygenerowanych problemów i wyzwań, na podstawie wspólnie wymyślonych pomysłów do implementacji (Zdjęcie 7).

Starsi uczniowie również byli żywo zainteresowani przebiegiem warsztatów. Chętnie wcielali się w role specjalistów do spraw środowiska, zrównoważonej mobilności czy np. członków komisji do spraw

uchwały krajobrazowej. Uczestnicy mieli ciekawe spostrzeżenia dotyczące swojego otoczenia oraz pomysły jak można je usprawnić i ulepszyć.

Zdjęcie 7. Warsztaty edukacyjne w szkołach podstawowych i zerówkach

Źródło: Utila.

5.12. HACKATHON

W dniach od 7 do 30 listopada 2022 r. realizowany był Hackathon w Mińsku Mazowieckim, organizowany przez Fundację Architects.pl. Wspólnie z Urzędem Miasta Fundacja zorganizowała konkurs dla młodzieży szkolnej z terenu miasta, w ramach którego uczestnicy mieli za zadanie przygotować projekty-prezentacje multimedialne ukazujące Mińsk Mazowiecki jako miasto przyszłości widziane oczyma młodego pokolenia. Uczestnicy mieli za zadanie uwzględnić najważniejsze problemy dziedzinowe nurtujące młodych mieszkańców Mińska Mazowieckiego i przedstawić ich rozwiązanie na bazie pomysłów wypracowanych podczas spotkań grup roboczych zgłoszonych do konkursu. Do udziału zgłosili się przedstawiciele wszystkich szkół podstawowych z terenu Mińska Mazowieckiego.

W ramach wsparcia powołano Radę Biznesu, w skład której weszli przedstawiciele lokalnych przedsiębiorców reprezentujący różne branże działalności gospodarczej. Rada Biznesu miała za zadanie uczestniczyć w tworzeniu prac konkursowych udzielając praktycznych porad dla uczestników konkursu bazując na swoim doświadczeniu i praktyce zawodowej.

PRZEBIEG

7 listopada odbyło się w Miejskiej Bibliotece uroczyste spotkanie inauguracyjne wydarzenie, w trakcie którego mentorzy reprezentujący Fundację Architects.pl przybliżyli uczestnikom konkursu ideę Hackathonu, założenia konkursowe, wybór technik prac konkursowych oraz przedstawili kwestie dotyczące obszarów funkcjonowania miasta jako jednostki organizacyjnej i możliwości późniejszej adaptacji proponowanych rozwiązań.

21 listopada 2022 r. mentor reprezentujący Fundację, dr Sebastian Grabowski, odbył spotkanie ze wszystkimi uczestnikami konkursu w poszczególnych szkołach (Zdjęcie 8). W trakcie warsztatów roboczych dr Sebastian Grabowski moderował dyskusję nad poszczególnymi projektami uczniów

wskazując na ich mocne i słabe strony. Bazując na swym doświadczeniu zawodowym przybliżył uczestnikom konkursu ideę Smart City i przedstawił możliwe do realizacji techniki tworzenia prezentacji konkursowej uwzględniające zgłoszone pomysły.

Zdjęcie 8. Spotkanie mentora z uczestnikami

Źródło: Sebastian Grabowski (Miasto-Miasto).

26 listopada miało miejsce spotkanie on-line z mentorem Grzegorzem Teresińskim. W trakcie spotkania, na którym uczestniczyli przedstawiciele wszystkich sześciu szkół wraz z opiekunami, mentor zapoznał słuchaczy z definicją partycypacji społecznej i współtworzeniu społeczeństwa obywatelskiego. Przedstawił zasady funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego, jego oddziaływanie na społeczeństwo, obszary działania i sposoby na realizowanie inwestycji miejskich.

30 listopada odbyła się uroczysta gala, kończąca całe wydarzenie. Wzięli w niej udział burmistrz miasta Mińsk Mazowiecki p. Marcin Jakubowski, zespoły konkursowe reprezentujące wszystkie szkoły podstawowe wraz z opiekunami, pracownicy UM, Rada Biznesu oraz mentorzy reprezentujący Fundację Architects.pl. Uczniowie zaprezentowali swoje prace, przedstawiając uczestnikom Gali uzasadnienie wyboru proponowanego rozwiązania, obszary i problemy, które chcieli zniwelować za pomocą swojego pomysłu oraz możliwości praktycznej realizacji i wcielenia w funkcjonowanie tkanki miejskiej. Jury, złożone z Rady Biznesu i przedstawicieli magistratu, dokonało oceny zgłoszonych prac, uznając, że wszystkie zasługują na równorzędne wyróżnienia.

W ramach konkursu powstało 6 prac konkursowych:

- MAPMIŃSK - miński niezbędnik,
- Sportapp,
- Younghelp – by nasze miasto było Smart,
- Rozbudowa systemu komunikacji,
- Kasztankę Goń,
- Butelkomat.

5.13. WARSZTATY EDUKACYJNE DLA PRACOWNIKÓW URZĘDU MIASTA

W dniach 1-2 grudnia 2022 roku przeprowadzono warsztaty dla urzędników i mieszkańców. Poniżej przedstawiono tematykę spotkań.

I dzień:

- **Diagnoza społeczna** – część merytoryczna (etapy procesu badań społecznych) i praktyczna (modelowy proces badawczy dotyczący tematyki miejskiej, wykorzystujący podstawowe metody badawcze – ankiety, wywiady i obserwacje),
- **Audyt miejski** – część merytoryczna (czynniki wpływające na jakość życia w mieście, proces prowadzenia urbanistycznego audytu dostępności) oraz praktyczna (sposoby zbierania danych na potrzeby audytu miejskiego).

II dzień:

- **Partycypacja społeczna** – część merytoryczna (partycypacja społeczna rozumiana jako współudział w podejmowaniu decyzji) i praktyczna (ćwiczenia z metody projektowania partycypacyjnego).
- **Ewaluacja** – część merytoryczna (rodzaje i podstawowe kryteria ewaluacji) oraz praktyczna (ćwiczenia dot. planowania badania ewaluacyjnego).

PRZEBIEG

Pierwszy dzień warsztatów poświęcony był audytowi miejskiemu i diagnozie społecznej (Zdjęcie 9). Na początku zaprezentowano w teorii przeprowadzanie audytu urbanistycznego – czym jest, czemu służy i jakie kwestie pozwala zidentyfikować, a także jakie aspekty wpływające na jakość życia oraz jakie grupy społeczne należy w nim uwzględnić. Omówiono także zasady oraz przebieg całego procesu, a następnie przeanalizowano każdy etap, wraz ze wskazaniem potencjalnych metod i technik badawczych. Proces prowadzenia audytu urbanistycznego omówiono na przykładzie opracowania powstałego dla Mińska Mazowieckiego w ramach projektu Human Smart City. Prezentację przeplatały ćwiczenia praktyczne oraz dyskusje dotyczące kwestii istotnych z punktu widzenia różnych grup społecznych, szczególnie osób z ograniczoną mobilnością i osób z niepełnosprawnościami. Rozmawiano także o aspektach, które są szczególnie ważne do inwentaryzacji i oceny jakości podczas przeprowadzania audytu miejskiego.

Następnie odbyła się część warsztatu poświęcona diagnozie społecznej. Ponownie rozpoczęła się prezentację i wstępem merytorycznym – czym jest i co ma na celu diagnoza społeczna, jakie są etapy procesu badań społecznych i dostępne do wykorzystywania metody badawcze. Uzupełnieniem części teoretycznej były różnorodne ćwiczenia i zadania oraz ożywione dyskusje dotyczące realnych problemów miasta, wynikające z poruszanych zagadnień.

Drugiego dnia odbyły się warsztaty z tematyki partycypacji społecznej i ewaluacji. W części merytorycznej omówiono rolę mieszkańców w dialogu miejskim i korzyści z partycypacji obywatelskiej, a także różnicę między przestrzenią a miejscem oraz czym jest dobre miejsce. Zaprezentowano także metody przeprowadzania partycypacji społecznej, a całość uzupełniono ćwiczeniami praktycznymi – o roli wskazanych grup mieszkańców w dyskusji społecznej oraz o wadach i zaletach wybranych metod partycypacji.

W dalszej części zaprezentowano czym jest ewaluacja, zasady jej przeprowadzania oraz etapy przeprowadzania badania ewaluacyjnego i omówiono kryteria ewaluacji, rodzaje wskaźników oraz istniejące rodzaje ewaluacji. Wskazano możliwości zbierania informacji oraz dedykowane temu metody badań i sposoby analizy danych i wykorzystania wyników. Podobnie jak w pozostałych częściach warsztatów, zagadnienia merytoryczne na temat ewaluacji przeplatane były ćwiczeniami oraz angażowaniem urzędników do zabierania głosu oraz aktywnego uczestnictwa w warsztatach.

Zdjęcie 9. Warsztaty dla urzędników

Źródło: Utiła.

5.14. KONFERENCJA PODSUMOWUJĄCA PROJEKT

W dniu 16.12.2022 r. odbyła się konferencja podsumowująca projekt "Mińsk Mazowiecki – miasto inteligentnych dzielnic". Wydarzenie miało miejsce w Miejskim Domu Kultury, przy ulicy Warszawskiej 173.

AGENDA KONFERENCJI

10:00-10:15	Oficjalne rozpoczęcie Konferencji
15 min	Burmistrz Miasta
10:15-10:30	O projekcie Human Smart Cities
15 min	Przedstawiciel Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej
10:30-10:50	Prelekcja I - Human Smart City – miasto dla ludzi
20 min	Dr Ewa Boryczka
10:50-11:10	Prelekcja II – Włączanie społeczności lokalnej
20 min	Anna Pyziak
11:10-11:30	Wprowadzenie do projektu „Mińsk Mazowiecki – miasto inteligentnych dzielnic” – pomysł i założenia
20 min	Przedstawiciel Urzędu Miasta
11:30-11:50	Przerwa kawowa
20 min	
11:50-12:10	Prelekcja III – Placemaking – przekształcanie miejsca w przestrzeń
20 min	Marta Popiołek
12:10-12:30	Prelekcja IV (online) – Rola przestrzeni publicznych w kształtowaniu zachowań ludzi
20 min	Dr hab. inż. arch. Maciej Borsa
12:30-13:00	Koncepcje przestrzeni wspólnych w ramach projektu Human Smart City – wypracowane pomysły i rozwiązania, etap realizacji
30 min	Utila Sp. z o.o.
13:00-13:20	Przerwa kawowa
13:20-13:40	Prelekcja V – Inteligentne zarządzanie miastem - rola ewaluacji prowadzonych działań
20 min	Lena Skałba
13:40-14:00	Prelekcja VI – Innowacyjność Smart City, rozwiązania przyszłości i technologii w polskich miastach
20 min	Dr Sebastian Grabowski
14:00-14:30	Wyniki Hackatonu – pomysły i rozwiązania
30 min	Dr Sebastian Grabowski
14:30-14:40	Zakończenie Konferencji
40 min	
14:40-15:10	Obiad

6. WYPRACOWANE DOBRE PRAKTYKI I DOŚWIADCZENIA

Projekt „Mińsk Mazowiecki – miasto inteligentnych dzielnic” miał na celu wytyczenie nowego standardu pracy nad przekształceniami przestrzeni miejskich. W toku ponad 3-letnich prac podejmowano kompleksowe działania dążące do stworzenia koncepcji funkcjonalno-przestrzennych wybranych miejsc w każdej dzielnicy miasta.

Jednym z najważniejszych komponentów projektu było włączanie lokalnej społeczności na każdym etapie prowadzonych przedsięwzięć. W celu aktywizacji i zachęcania mieszkańców do udziału wykorzystywano różnorodne formy konsultacji społecznych – od punktów konsultacyjnych, przez geoankietę po spacerów badawcze. Pozwoliło to dotrzeć do wielu grup społecznych, a co za tym idzie poznać wiele punktów widzenia i osobistych odczuć co do potrzeb mieszkańców. Możliwy wybór formy uczestnictwa pozwolił też zaangażować większą liczbę osób – każdy mógł wybrać taką, w jakiej czuł się najlepiej oraz która była dla niego najbardziej dostępna. Starano się jednak, aby proces konsultacyjny nie przytłoczył mieszkańców, ale jednocześnie by czuli się wysłuchani. Dążono również do budowania wśród mieszkańców tożsamości miejskiej i związania z miastem Mińsk Mazowiecki. Konsultacjom społecznym towarzyszyły często wydarzenia integrujące mieszkańców oraz budujące pozytywny odbiór całego projektu, takie jak pikniki czy festyny rodzinne, bogate w atrakcje dla dzieci i dorosłych. Cieszyły się one dużą popularnością i frekwencją. Dodatkowo, projektowi „Mińsk Mazowiecki – miasto inteligentnych dzielnic” stworzono dedykowaną zakładkę na stronie miasta, dzięki czemu mieszkańcy byli na bieżąco informowani o postępach w realizacji projektu oraz o nadchodzących wydarzeniach.

Prace nad koncepcjami projektowymi prowadzone były wielotorowo: z jednej strony analizowano dane zastane, a także badacze przeprowadzali wizje lokalne w celu diagnozy potrzeb, ale z drugiej konsultowano wyniki analiz z bezpośrednimi zainteresowanymi, czyli przede wszystkim z mieszkańcami. Nad całością czuwał jednak zespół architektów, który dodawał do koncepcji zdiagnozowane niedobory, ale także potrzeby użytkowników. Szkice projektów były wielokrotnie konsultowane, a uwagi oraz pytania rozpatrywane. Zrealizowana, wzorcowa przestrzeń wspólna została po otwarciu poddana ewaluacji, aby zweryfikować, czy pierwotne założenia były słuszne oraz co się nie sprawdziło. To co ważne, to że pomimo realizacji w ramach projektu tylko jednej przestrzeni wspólnej, pozostałe koncepcje nie zostały przygotowane jedynie w celu wypełnienia formalności, ale z zamiarem realizacji. Według stanu na koniec roku 2022 zrealizowana została jeszcze jedna przestrzeń wspólna (Ogród Deszczowy), a na wykonanie kolejnych pozyskane zostały fundusze. Prowadzone procesy konsultacyjne zakończone faktyczną realizacją pozwalają odczuć mieszkańcom, że ich zaangażowanie ma sens.

Istotnym elementem całego projektu były prowadzone działania edukacyjne, szczególnie wśród najmłodszych. Pozwoliło to kreować dobre wzorce i edukować dzieci oraz młodzież w zakresie zrównoważonych miast, przyjaznych przestrzeni wspólnych oraz roli dobrze zaprojektowanych miejsc, w których żyjemy i spędzamy czas. Włączanie najmłodszych w prowadzone działania pozwala rozpoznać ich potrzeby co do zmian, ale także pokazuje im, że ich głos też jest ważny, dzięki czemu wychowuje się od małego zaangażowaną społeczność, czującą, że ma wpływ na swoje otoczenie. Zorganizowany dla uczniów szkół podstawowych Hackaton stworzył im możliwości do rozwinięcia wyobraźni oraz kreatywności i zaproponowania własnych działań do polepszenia życia w mieście. Jednocześnie pozwolił doświadczyć spotkań z ekspertami z dziedziny i nauczyć się działać zespołowo. Całe wydarzenie spotkało się z bardzo pozytywnym odbiorem i dużym zaangażowaniem. Często w zarządzaniu i kierowaniu miastem zapomina się o perspektywie dzieci i młodzieży, dlatego szczególnie należy traktować przeprowadzone w ramach tego projektu działania jako dobry wzorzec.

7. SPIS TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW I ZDJĘĆ

Tabela 1. Agenda warsztatów urbanistycznych	14
Tabela 2. Liczba, okres przeprowadzania oraz próba badawcza badania IDI	17
Tabela 3. Liczba i terminy spacerów badawczych	18
Tabela 4. Terminy warsztatów konsultacyjnych	57
Wykres 1. Miejsce zamieszkania respondentów geoankiety	34
Rysunek 1. Podział miasta na dzielnice	4
Rysunek 2. Schemat prac nad koncepcjami przestrzeni wspólnych	57
Rysunek 3. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w dzielnicy I	59
Rysunek 4. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w dzielnicy II	60
Rysunek 5. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w dzielnicy III	61
Rysunek 6. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy IV	62
Rysunek 7. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy V	63
Rysunek 8. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy VI	65
Rysunek 9. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy VII	67
Rysunek 10. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy VIII	68
Rysunek 11. Wizualizacja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy IX	69
Zdjęcie 1. Warsztaty urbanistyczne	15
Zdjęcie 2. Festyn HSC 18.07.2020	57
Zdjęcie 3. Piknik HSC	58
Zdjęcie 4. Zrealizowana inwestycja przestrzeni wspólnej w Dzielnicy I	69
Zdjęcie 5. Piknik połączony z otwarciem przestrzeni wspólnej na Serbinowie	70
Zdjęcie 6. Warsztaty edukacyjne w szkołach podstawowych i zerówkach	73
Zdjęcie 7. Warsztaty edukacyjne w szkołach podstawowych i zerówkach	75
Zdjęcie 8. Spotkanie mentora z uczestnikami	76
Zdjęcie 9. Warsztaty dla urzędników	78